

ΝΕΟΛΟΓΟΝ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ.

Τιμάται γρ. άργ. 2.

Τιμάται γρ. άργ. 2.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ, 8 Δεκεμβρίου 1891.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πολιτική 'Επιθεώρησις.—Οι γάμοι τῆς Σοφίας Παλαιολόγου.—Αἱ ρωσικαὶ Μεγαλοπόλεις.—Ποικίλα.—Οἱ Ρῶσοι ἐν Ἀδία.—(Καμίλλου Φλαμαριώνο) Ἄδρφα ὄνειρα (διήγημα).—Ὁ Πλάδης Προγόνων (διήγημα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Μέγας τῇ ἀληθείᾳ τυγχάνει ὁ θρίαμβος τῆς γερμανικῆς πολιτικῆς ἐν τῇ συνομολογήσει τῶν ἐμπορικῶν συνθηκῶν μετὰ τῶν συμμάχων καὶ τῶν λοιπῶν κρατῶν, ὁ ἀπορροφῆσας τὴν προσοχὴν τοῦ τε ἐμπορικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἐν Εὐρώπῃ κόσμου καθ' ἅπασαν τὴν ἐβδομάδα, καὶ οὐδεὶς λόγος ἐξαρκέσει εἰς τὴν κατάδειξιν τῆς τοῦ πράγματος σπουδαιότητος, καθ' ἣν μάλιστα ὤραν ἡ Γερμανία ἐφάνη περιαιγομένη εἰς δευτέραν ὄλως μοῖραν μετὰ τὴν ἐν Κρονστάδῃ καὶ Πετροπόλει ἐπελθοῦσαν συνδέλφωσιν τῶν δύο ἰσχυροτέρων τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν, τῆς Γαλλίας καὶ Ρωσίας. Ὁ γερμανὸς ἀρχιγραμματεὺς τοῦ μακροῦ αὐτοῦ ἀρχόμενος λόγου, μετῆλθε γλῶσσαν, οὐδεμίαν ἀπολείπουσαν ἀμφιβολίαν περὶ τῶν κυρίων προθέσεων τῆς κυβερνήσεως τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου ἐν τῷ ζητήματι τοῦ ἀντικαταστήσαι διὰ τῆς ἐμπορικῆς ὑπεροχῆς τὴν πολιτικὴν, ἥτις διὰ τοῦ Βίσμαρκ μὲν ἐπαγιώθη, ἀλλ' ἤδη ὄχρετ' ἀπιοῦσα συνεπεῖα τῆς στρεβλῆς πρὸς τὴν γείτονα Ρωσίαν πολιτείας. Ὁ κ. Καπρίβης ὑπανιστόμενος ὅτι ἡ Γερμανία πλείονα εἰσάγει τῶν ὅσα ἐξάγει καὶ ὅτι ἡ διαφορὰ εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς ἀνέρχεται εἰς 800,000,000 μάρκων ὑπέδειξεν ὅτι, τοῦ πράγματος τούτου ἐξακολουθοῦντος, οὐ μόνον ἐπισπεύδεται ἡ καταστροφὴ τῆς βιομηχανίας καὶ δεινοῦται ἡ τῶν ἐργατῶν κατάστασις, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ κράτος μὲν γὰρ ζημιόυται καὶ βλάπτεται. Καὶ ἤδη, προσέθηκεν, ὅτε Γαλλία καὶ Ρωσία σπονδὰς πρὸς ἀλλήλας ἐποίησαντο, ἡ τῆς Γερμανίας ἀπομόνωσις ἐν τῷ ἐμπορικῷ ζητήματι συνεπάγεται τὴν τῶν ὄλων πάλιν κατὰ τῶν ὄλων, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῇ παρατηρουμένῃ τάσει ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς κράτεσι τοῦ ἐξευρεῖν ἰσχυροὺς ἐναντίον ἀλλήλων συνασπισμούς. Ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ γερμανοῦ ἀρχιγραμματεῶς

σαφέστατα τεκμηριοῦται ὅτι τὸ ἀνακτοβούλιον τοῦ Βερολίνου, προβαῖνον εἰς τὴν συνομολογήσιν τῶν μετὰ τῶν συμμάχων καὶ λοιπῶν κρατῶν ἐμπορικῶν συνθηκῶν, ἀπέδλεπεν οὐχὶ τόσον εἰς τὸ ἀλλοιωῶσαι τὸ ἀπὸ τοῦ 1879 καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ 1881 ἐπικρατοῦν ἐν Εὐρώπῃ ἐμπορικὸν καθεστῶς, ὅσον εἰς τὸ ἀπομονῶσαι τὴν μεγάλην ἐν τῇ Δύσει δημοκρατίαν καὶ τὴν ταύτης φίλην Ρωσίαν καὶ πειθαναγκάσαι εἰς εὐμενεστέραν πρὸς τὴν αὐτοκρατορίαν τῶν Χοχεντσόλερν πολιτείαν. Δικαίως ἄρα παρετηρήθη ὅτι ἡ Γερμανία, τὰς ἐμπορικὰς συνάπτουσα συνθήκας, ἀποβλέπει εἰς τὸ προπαρασκευάσαι τῇ Γαλλίᾳ τὸ ἐμπορικὸν αὐτῆς Σεδάν, ὃν τρόπον ἡ Πρωσία, διὰ τῆς στενῆς μετὰ τῆς Ρωσίας συνεννοήσεως ἐπὶ τοῦ πατρὸς τοῦ νῦν αὐτοκράτορος καὶ ἐπὶ τοῦ προκατόχου τοῦ κ. Γίερς, πρίγκιπος Γορτσακῶφ, προπαρασκεύασε τὸ πολιτικὸν Σεδάν καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἐκεῖ ταφείσης δευτέρας ναπολεοντείου αὐτοκρατορίας ἀνήγειρε τὴν αὐτοκρατορίαν τῶν Χοχεντσόλερν. Τὴν ιδεάν ταύτην πᾶσαι ὑπεστήριξαν αἱ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ρωσίᾳ ἐφημερίδες, αἵτινες διὰ πειστικωτάτων παραδειγμάτων καὶ δι' ἀκαταμαχίτων ἐπιχειρημάτων διετράνωσαν τὰς συνεπεῖας τῆς 24/6 δεκεμβρίου, τῆς μελλούσης νὰ καταλάβῃ σπουδαιοτάτην ἐν τῇ ἰστορίᾳ τῶν ἐμπορικῶν συνθηκῶν σελίδα. Μόνοι ὅμως οἱ ἐν Γαλλίᾳ πολέμιοι τοῦ ὑπουργείου Φρεσινὲ παρεῖδον τὸ σπουδαῖον τοῦ πράγματος καὶ, ἀντὶ τοῦ σκεφθῆναι περὶ τῶν ληπτέων μέτρων πρὸς πρόληψιν τῶν δεινῶν συνεπειῶν τοῦ μετ' οὐ πολὺ ἀρχομένου ἐμπορικοῦ πολέμου, τὴν μείζονα προσοχὴν αὐτῶν συνεκέντρωσαν περὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα, περὶ τὸ ζήτημα τοῦ χωρισμοῦ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ζήτημα συνεπαγόμενον τὴν διατάραξιν τῶν ἐπικρατουσῶν νῦν σχέσεων κλήρου καὶ λαοῦ, τὴν διάσπασιν τῶν δεσμῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, οἱοὶ καθωρίσθησαν διὰ τοῦ Κογκορδάτου ἐπ' ἀγαθῷ τῆς θρησκευτικῆς εἰρήνης, ἧς ἡ διατάραξις προκαλεῖ πολλοὺς τοὺς κινδύνους καὶ ἰδίᾳ ἐν ταῖς ἀποκέντροις ἐπαρχίαις, ὅπου ὁ ἀπλοῦς λαὸς διὰ τοῦ κλήρου μᾶλλον ἢ διὰ τῶν ὀργάνων τῆς δημοσίας χαλιναγωγεῖται ἐξουσίας. Οἱ τοῦ ὑπουργείου Φρεσινὲ πολέμιοι οὐδενὸς σχεδὸν ἐφείσθησαν μέσου ὅπως περιαιγάσωσιν αὐτὸ εἰς δυσχερῆ θέσιν, καὶ ἐντεῦθεν αἱ ταραχῶδεις καὶ ἀνήσυχτοι τῆς Βουλῆς συνεδρία, αἵτινες πράγματι παρεμφερεῖς τυγχάνουσι πρὸς τὰς γενομένας πρὸς τριετίας ἀκριβῶς, ὅτε τὸ ζήτημα τοῦ Βίλσον-Καφαρέλ προῦκάλεσε τὰς θορυβωδεστάτας σκηνάς, τὰς ἐπὶ διημιαν ὀλόκληρον συγκρατησάσας τὴν προσοχὴν τῆς τε ἐν

Γαλλία κοινῆς γνώμης καὶ τῆς Εὐρώπης ἐν γένει καὶ ἀποληξιάσας οὐ μόνον εἰς τὰς ἐπανεληλυμένους ὑπουργικὰς κρίσεις, συνέπεια τῆς πρὸς τὸν γαμβρὸν συμπαθείας τοῦ ἀειμνήστου Ἰουλίου Γρεβύ, προέδρου τότε τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν ἐτι τὴν προεδρικὴν κρίσιν. Οἱ ἄγαν θιασῶται τῆς ἐγκαινίσεως νέας ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς, ἀποληγούσης εἰς τὸν ἐν τῇ Γερουσίᾳ ὑπὸ τοῦ συνετοῦ Γοβλὲ προταθέντα χωρισμὸν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἐπειράθησαν παντὶ σθένει νὰ καταστήσωσι τὸν κ. Φρεσινὲ ὑπεύθυνον ἐπὶ τῇ νῦν πολιτικῇ καὶ διὰ τοῦ κ. Φλοκέ, προέδρου τῆς Βουλῆς, ἠγωνίσθησαν νὰ κακίσωσιν ἐμμέσως αὐτὸν τοῦτον τὸν πρωθυπουργόν. Ἰδίᾳ ὁ βασιλόφρων Παῦλος Κασσανιάκ διεκρίθη ἐν τῇ τάξει ταύτῃ τῶν ἰδεῶν καί, λάβρος ἐπιτεθεὶς ἐναντίον τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς, ἀπετόλμησε νὰ ἐκφρασθῇ ἥττον κοινοβουλευτικῶς καὶ ν' ἀποδώσῃ τῷ κ. Φλοκὲ τὸ ἐπίθετον συκοφάντου. Ὁ τῆς Βουλῆς πρόεδρος, ἀναπολήσας τὰ κατὰ τὴν μονομαχίαν αὐτοῦ πρὸς τὸν Βουλανζὲ καὶ τὸ ρίγος ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ αἰσθανθεὶς ἐπὶ τῷ ὑβριστικῷ ἐπιθέτῳ, ἀπέστειλε τοὺς μάρτυρας αὐτοῦ πρὸς τὸν ὄντως ἄξιον μονομάχον Παῦλον Κασσανιάκ καὶ μικροῦ δεῖν ἐμονομάχη πρὸς αὐτόν, εἰμὴ ἐπεμβαίνων ὁ κ. Κλεμανσὼ κατῶρθον ν' ἀποσοβήσῃ τὸν κίνδυνον διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς ἀμοιβαίων ἐξηγήσεων, ὧν συνέπεια ἦτο οὐ μόνον ἡ ἱκανοποίησις τοῦ κ. Φλοκέ, τοσοῦτον ἰταμῶς ὑβρισθέντος ἐν μέσῃ Βουλῇ, ἀλλὰ καὶ ἡ μὴ δημοσίευσις τῶν λόγων τοῦ Κασσανιάκ ἐν τοῖς ἐπισημοῖς πρακτικοῖς τῆς Βουλῆς. Τοιαύτην τινὰ παρουσίαζεν ὄψιν τὸ Βουρβωνικὸν ἀνάκτορον, καθ' ἣν ὥραν ἡ Λευκὴ αἴθουσα ἀντήχει ἐκ τῶν λόγων τοῦ κ. Καπριβῆ, ζητοῦντος νὰ ἐπιβάλλῃ τῇ ἐθνικῇ ἀντιπροσωπεΐᾳ τὰς συνομολογηθείσας ἐμπορικὰς συμβάσεις καὶ συνθήκας καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν ὁμοίαν πρὸς τὴν πρώτῃν ναπολεόντειον, ἀποβάσαν τὸ κέντρον τοῦ κατὰ τῆς Ἀγγλίας ἡπειρωτικοῦ ἀποκλεισμοῦ. Οἱ τοῦ γερμανοῦ ἀρχιγραμματέως λόγοι τρανώτατα τεκμηριοῦσι τοὺς ἐπιδιωκομένους σκοποὺς παρὰ τῆς γερμανικῆς διπλωματίας καὶ τὴν ὀπισθοβουλίαν τοῦ ἡγέτου καὶ ἰθύντορος αὐτῆς ὅπως διὰ τῆς τοιαύτης ἐμπορικῆς πολιτείας προπαρασκευάσῃ μέγαν πολιτικὸν συνασπισμὸν, καθ' ὃν ἡ Γερμανία θ' ἀποτελέσῃ τὸν κυριώτερον πλανήτην, περὶ ὃν στρέφονται τὰ λοιπὰ κράτη ὡς δορυφόροι. Ὁ κ. Καπριβῆς ἀγορεύων ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ἐπειράθη συνάμα νὰ ψέξῃ ἅπασαν τὴν τοῦ προκατόχου οἰκονομικὴν πολιτικὴν, νὰ χαρακτηρίσῃ αὐτὴν ὡς τὰ μέγιστα ἐπιβλαβῆ εἰς τὰ τοῦ κράτους συμφέροντα, νὰ καταδείξῃ ὅτι μόνον ἡ δι' αὐτοῦ ἐγκαινιζομένη ἐμπορικὴ πολιτεία δύναται νὰ ἐπουλώσῃ τὰς ἀνοιχθείσας εἰς τε τὴν βιομηχανίαν καὶ εἰς τὴν γεωργίαν τῆς αὐτοκρατορίας πληγὰς.

Μετὰ πολλῆς τῆς εἰρωνείας λαλῶν ἐποιήσατο χρῆσιν τῶν αὐτῶν σχεδὸν φράσεων, δι' ὧν ὁ προκατόχος αὐτοῦ ὑπερημύνετο τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ αὐτοῦ συστήματος, ἀλλ' ἐν τῇ ρύμῃ τοῦ λόγου αὐτοῦ παρεξέτραπῃ εἰς φράσεις θιγούσας τὰ μύχια τῆς καρδίας τῶν ἐν Αὐστροουγγαρία διαφόρων ἔθνοτιτων, ἐξαίρεσει τῶν Γερμανῶν καὶ Οὐγγρων, καὶ οὕτω προὔκάλεσε τὴν μῆνιν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τῶν Σλοβήνων, τῶν Κροατῶν, τῶν Λιθουανῶν, ὧν οἱ ἐν τῇ αὐστριακῇ βουλῇ ἀντιπρόσωποι, συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῶν ἐκλογέων αὐτῶν, εἰς δεινὴν περιήγαγον θέσιν τὸν πρωθυπουργὸν κόμηντα Τάαφε, ἀναγκασθέντα ν' ἀνασκευάσῃ τὰς ἐξελιχθείσας ἰδέας καὶ νὰ διαπιστώσῃ ὅτι ἄδικοι ἦσαν οἱ προβληθέντες δισχυρισμοί. Ὁ κόμης ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐλάλησε παρὰ

τὰς οἰκείας πεποιθήσεις, αἵτινες οὐδέποτε διετράνωσαν μεγάλην πρὸς τὴν μετὰ τῆς Γερμανίας συμμαχίαν συμπάθειαν, ὡς τοῦτο παρετηρήθη λίαν ἐν Βερολίνῳ καὶ ἐτι ἐναργέστερον κατεδείχθη κατὰ τὴν ἐν Βιέννῃ παρουσίαν τοῦ γερμανοῦ μονάρχου, εὐδοκίσαντος ν' ἀπονεύμῃ, κατὰ τὴν πρώτῃν αὐτοῦ ἐπίσκεψιν, παράσημα πᾶσι σχεδὸν τοῖς συμβούλοις τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου, ἐξαίρεσει τοῦ πρωθυπουργοῦ αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ γερμανικῷ λαῷ αἱ δηλώσεις τοῦ στρατηγοῦ Καπριβῆ προὔκάλεσαν, παρὰ μεγάλην αὐτοῦ τάξει, δυσαρέσκειαν οὐ μικρὰν ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἡ γεωργία παραγκωνίσθη ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν συμφερόντων τῆς βιομηχανίας. Ἡ μικρὰ αὕτη διαμαρτυρία συντελεῖ εἰς τὸ ἀμαυρῶσαι τὸν θρίαμβον, ὃν ὁ ἀρχιγραμματεὺς Καπριβῆς ἤρατο ἐν τῇ συνομολογίᾳ τῶν μετὰ τῶν συμμάχων καὶ λοιπῶν κρατῶν ἐμπορικῶν συνθηκῶν, θρίαμβον, ὅστις δύναται ἀληθῶς νὰ περιποιήσῃ τῷ στρατηγῷ τὴν αὐτὴν ἐν τῷ ἐμπορικῷ σταδίῳ τιμὴν, ἣν περιποιήσατο τῷ προκατόχῳ αὐτοῦ ἢ ἐν τῇ πολιτικῇ ἀληθῆς νίκῃ, ἢ συγκρατήσασα ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν ὄλην καὶ ἐπέκεινα τὴν Γερμανίαν ἐν τῇ ὑπερόχῳ θέσει τῆς δεσποίνης τῶν τυχῶν τῆς Δύσεως.

Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν δὲ τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς ἡ Ἀγγλία παρέχει τὸ σπουδαιότερον θέμα, περὶ ὃ δύναται νὰ συγκεντρωθῇ ἡ προσοχὴ τοῦ πολιτικοῦ ἐν Εὐρώπῃ κόσμου, ἀτε σχετιζόμενον καὶ πρὸς τὴν ἐν γένει εὐρωπαϊκὴν πολιτικὴν. Ὁ ἄγγλος πρωθυπουργός, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὰς πολλαπλὰς δυσχερείας, τὰς ἀπαντώσας ἐν τῇ συγκρατήσει τῆς κοινῆς ἐν τῷ Ἠνωμένῳ βασιλείῳ γνώμης ἐπὶ ταῖς ἐπικειμέναις γενικαῖς ἐκλογαῖς, ἔδωκε τοῖς ἡγέταις τοῦ ὑπ' αὐτὸν κόμματος τὸ σύνθημα σφοδροῦ ρητορικοῦ ἀγῶνος ἐναντίον τῆς μεταρρυθμίσεως τῆς διοικητικῆς αὐτονομίας καὶ τῆς βελτιώσεως τῆς τύχης τῶν ἀγροτικῶν τάξεων. Πρῶτος αὐτὸς ὑπέδειξεν ὅτι ἡ ἐπιδιωκομένη ὑπὸ τοῦ γλαδστονικοῦ φιλελευθέρου κόμματος μεταρρυθμίσις ἀπάδει πρὸς τὸ συμφέρον τῆς χώρας καὶ ὅτι ἀνάγκη νὰ καταπολεμηθῇ αὕτη παντὶ σθένει ὅπως περιφρουρηθῶσι δῆθεν τὰ τῆς χώρας συμφέροντα καὶ μὴ ἀπειληθῇ αὕτη ἐν σπουδαίῳ συνταγματικῷ θεσμῷ. Ἀλλῶς ὅμως ἔδοξε τῷ γηραιῷ τοῦ φιλελευθέρου κόμματος ἡγέτη, ὅστις, προπαρασκευαζόμενος ν' ἀπέλθῃ εἰς Βιάριτς, μετέβη παρὰ τῷ φίλῳ αὐτοῦ, τῷ λόρδῳ Σπένσερ, χρηματίσαντι ἀντιβασιλεῖ τῆς Ἰρλανδίας ἐπὶ τοῦ ὑπουργείου Γλάδστονος, καὶ ἐν τῇ τερπνῇ ἐκείνῃ κατωικίᾳ, ἐν *Alforph Park* μακρὰν ἔσχε συνέντευξιν μετὰ τῶν ὁμοφρονούντων λόρδων Ρόσβερν καὶ σὶρ Ἰωάννου Μόρλεϋ, καθ' ἣν συνεζητήθη ἐν τῶν σπουδαιότερων θεμάτων, τῶν μελλόντων ν' ἀποτελέσωσι τὴν κυριωτέραν βᾶσιν τῆς διεξαχθισομένης τῷ 1892 μεγάλης ἐκλογικῆς πάλης. Ὁ γηραιὸς Γλάδστον ἐν τῷ τελευταίῳ σχεδὸν τοῦ βίου εὐρισκόμενος σταδίῳ πειρᾶται τὸν περὶ τῶν ὄλων ἀγῶνα καὶ πᾶσαν καταβάλλει μέριμναν ὅπως τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ στάδιον ἐπιστέψῃ διὰ νέας μεταρρυθμίσεως, παραπλησίας πρὸς τὰς δοξασάσας τὸ ὄνομα αὐτοῦ τε καὶ ἄλλων προκατόχων ἐν τῇ διευθύνσει τῶν τῆς Ἀγγλίας μεγάλων πολιτῶν, τοῦ Πήλ, τοῦ Κάννιγκ, καὶ τοῦ Πάλμερστον. Πρὸς τῷ περὶ διοικητικῆς λοιπὸν αὐτονομίας ἐν Ἰρλανδίᾳ ζητήματι συνεζήτησε μετὰ τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ συναδέλφων καὶ τὸ περὶ τῆς βελτιώσεως τῶν ἀγροτικῶν τάξεων σχέδιον, ὅπερ τοσοῦτο συνταράχτον τὸν τῆς ἀνάσσης πρωθυπουργὸν ἐξώθησεν αὐτὸν εἰς ἐπανεληλυμένην συνηγορίαν ὑπὲρ τῶν γαιοκτημόνων καὶ μεγάλων ἐργοστασιαρχῶν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τοῦ ἐξασφαλίσαι διὰ τῆς ἐπικουρίας αὐτῶν τὴν ψῆφον τῶν ἀγροτι-

κῶν ἐπαρχιῶν, ὅπου φαίνεται διεξαχθησομένη ἡ σοβαρώτερα καὶ σπουδαιότερα πάλιν συντηρητικῶν καὶ φιλελευθέρων. Ὁ κ. Γλάδστον, εὐρύτερον ἔτι τὰς θεωρίας αὐτῶν ἀναπτύσσων, ἐλάλησε διὰ μακρῶν ἐν συνδιασκέψει τῶν προσκλήσει τῶν ἡγετῶν τοῦ φιλελευθέρου κόμματος εἰς Λονδίνον συνελθόντων ἀντιπροσώπων τῶν ἀγροτικῶν τάξεων καὶ ἀπέδειξεν ὅποια τὰ ληπτέα μέτρα πρὸς βελτίωσιν τῆς τύχης αὐτῶν, ἥτις πράγματι ἀνύποιστος ἀπέβη τὸ μὲν ἕνεκα τῶν φυσικῶν αἰτίων, τὸ δὲ ἕνεκα τῆς φιλοχρηματίας τῶν γαιοκτημόνων, ἐπιζητούντων τὴν διὰ τοῦ ἰδρωτός τῶν πακτωτῶν πλήρωσιν τοῦ βαλαντίου. Τὸ πρᾶγμα μεγάλως συνεκίνησε τὸν μαρκήσιον Σαλισβουρήν καὶ τοὺς περὶ αὐτόν, καὶ προσπάθειαι καταβάλλονται ὅπως ματαιωθῆ τὸ σχέδιόν τῶν πολεμιῶν· ἀλλ' ἐν τῷ ἀγῶνι παρατηρεῖται μεγάλη ἀντισυνταγματικὴ τάσις, ἅτε σκοποῦμένου ὅπως, ἐν περιπτώσει ἐπιψηφίσεως τοῦ προτεινομένου ὑπὲρ τῶν ἀγροτῶν καὶ τῶν ἰρλανδῶν σχεδίου ἐν τῇ βουλῇ τῶν κοινοτήτων, ἡ τῶν λόρδων καταψηφίσῃ αὐτοῦ καὶ ἐπέλθῃ οὕτω διάλυσις τοῦ κοινοβουλίου καὶ διεξαγωγή νέων ἐκλογῶν. Τὸ σχέδιον τῶν συντηρητικῶν μεγάλως ἀνψυχεῖ τοὺς ἐν τῷ Ἠνωμένῳ βασιλείῳ συνετούς, βλέποντας ὅτι ὁ μαρκήσιος Σαλισβουρήσ καὶ τὸ ὑπ' αὐτόν συντηρητικὸν κόμμα πρὸ οὐδενὸς ἀποδυσπετεῖ μέσου ὅπως ἐξασφάλισῃ ἐαυτῶ τὴν ἐξουσίαν, ὅτι φοβερὰ ἐπιζητεῖται ἀπομίμησις τοῦ ὀλεθριωτάτου εἰς τὰ συνταγματικὰ κράτη συστήματος τῆς κωλυσιεργίας, οὗ ἠπλαφητὰ παρέσχεν ἀποτελέσματα ἡ ἐλληνικὴ βουλή. Ἡ τοῦ ἀγγλοῦ πρωθυπουργοῦ πολιτεία ἀντιβαίνει εἰς τοὺς συνταγματικούς τῆς Ἀγγλίας θεσμούς, ἅτε ζητοῦντος νὰ ἐπιδιῶσῃ τῇ βουλῇ τῶν λόρδων τὴν ἐξουσίαν τῆς βουλῆς τῶν κοινοτήτων, ἥτις ἀποφασίζει τὰ κατὰ τὴν τύχην τῶν ὑπουργείων ὃν τρόπον δύναται τοῦτο ἡ γαλλικὴ βουλή ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιδράσεως τῆς γερουσίας, τηρούσης οὐδετέραν ὅλως πολιτείαν καὶ ἥκιστα βαρυνούσης ἐπὶ τῆς ἀναδιβάσεως καὶ καταθιβάσεως τῶν ὑπουργείων. Ἀπὸ τοῦ 1833 τοῦλάχιστον οὐδέποτε ἡ ἄνω βουλή ἐν Ἀγγλίᾳ ἔρριψεν ὑπουργεῖον ἢ διέλυσε τὸ κοινοβούλιον καὶ διεξήγαγε νέας ἐκλογάς, δι καίως δ' ὁ ἐν πᾶσι διδάσκαλος τοῦ ἀγγλοῦ πρωθυπουργοῦ θεωρούμενος μακαρίτης λόρδος Δισραέλς, τὸν χαρακτηριστῆρα τῆς τῶν λόρδων βουλῆς καθορίζων, εἶπεν ὅτι αὕτη τόσον μόνον νὰ διαρκέσῃ δύναται χρόνον ὅσος ἐξαρκεῖ εἰς τὴν ἔψησιν ὡοῦ.

Ἐν Ρωσίᾳ τὸ σπουδαιότερον θέμα εἶναι ἡ ἔνια τῶν κυβερνεῖων μαστίζουσα πενία συνεπεῖα τῆς ἐπικρατούσης σιτοδείας. Πάντες οἱ ἐν τῇ ἀχανεῖ ταύτῃ χώρα βαθύπλοτοι προφρόνως τὸν ὀβολὸν αὐτῶν προσφέρουσιν ὑπὲρ τῶν λιμωττόντων, ἀξιοθαύμαστος δ' ἰδίᾳ εἶναι ἡ τοῦ τσάρου μερίμνα, ὅστις τῷ υἱῷ καὶ διαδόχῳ τοῦ θρόνου ἀνέθηκε τὴν διοργάνωσιν βοηθημάτων ὑπὲρ τῶν πασχόντων. Ὁ μέγας δούξ Νικόλαος ἐν τῇ φιλανθρωπίᾳ καὶ εὐσπλαγχνίᾳ αὐτοῦ σκοπεῖ νὰ ἐπισκεφθῆ ἰδίῳις ὄμμασι τὰς ὑπὸ τοῦ λιμοῦ μαστιζομένας ἐπαρχίας καὶ νὰ παράσχῃ βάλσαμον παραμυθίας εἰς τοὺς ἀτυχεῖς τούτων κατοίκους. Ἐν τῇ περιουσίᾳ ταύτῃ ὁ τοῦ ρωσικοῦ θρόνου διάδοχος δὲν θὰ τύχῃ βεβαίως τῶν παρατάξεων καὶ τῶν στρατιωτικῶν τιμῶν, αἰτινες συνήθως ἀπονέμονται εἰς τὴν Α. Υ., ἀλλ' ἡ χαρὰ, ἡ προκύπτουσα ἐκ τῆς εὐπραγίας, ἐκ τῆς διανομῆς τῶν βοηθημάτων, εὐρέως ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν ταύτην. Ἐν τῇ ὑπὲρ τῶν λιμωττόντων μερίμνῃ ἡ τοῦ τσάρου κυβέρνησις σπουδαίως διεξάγει καὶ τὸ ἔργον τῆς ἐπὶ εὐρυτέρων βάσεων στρατιωτικῆς συντάξεως τῆς χώρας, ὡς τοῦτο τεκμηριοῦ-

ται ἐκ τῆς ἐπικειμένης αὐξήσεως τῶν ὑπαρχόντων στρατιωτικῶν σωμάτων ἀπὸ εἴκοσιν εἰς δύο καὶ εἴκοσιν. Ἰδίᾳ σπουδαία εἶναι ἡ αὐξήσις τῶν πεζικῶν ταγμάτων τῶν φρουριῶν, ἡ βαίνουσα παραλλήλως τῇ ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου οὐ μόνον τοιαύτη ἐπιτελεῖται στρατιωτικὴ μεταρρυθμίσις, ἀλλὰ καὶ ὁ πρὸς τὰς Ἄλπεις σιδηροδρόμος ἐπεκτείνεται πρὸς εὐχερῆ ἀποστολὴν στρατοῦ εἰς τὰ ἀπειληθισόμενα ἐκεῖ σημεῖα. Τὰ καταρτισθισόμενα τοιαῦτα τάγματα συμποσωθήσονται εἰς 28, ὧν τὰ 20 ἐσχηματίσθησαν ἤδη, ἐν περιπτώσει δὲ πολέμου ἐνισχυθήσονται ταῦτα διὰ πολλῶν συνταγμάτων· πρὸς τοὺτους αὐξηθήσεται τὸ πυροβολικὸν τῶν φρουριῶν καὶ εἰσαχθήσονται ἕτεροι ἀναγκαῖαι μεταρρυθμίσεως ὑπὸ τὴν ἐποψίν τοῦ μηχανικοῦ, τῶν τηλεγραφικῶν καὶ λοιπῶν μέσων συγκοινωνίας. Τὰ σπουδαία ταῦτα στρατιωτικὰ μέσα ἐνισχυθήσονται διὰ τῆς ἀνεγέρσεως νέων ὀχρωματικῶν ἔργων ἐν Βαρσοβίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ, ὡς καὶ διὰ τῆς εὐρύνσεως πολλῶν λιμένων ἐν τε τῷ Εὐξείνῳ καὶ ἐν τῇ Βαλτικῇ.

Ἐκ τῶν τοῦ Αἴμου κρατῶν μετὰ τὴν Ἑλλάδα, ἧς ὁ λαοφιλὴς βασιλεὺς εὔρηται ἐν ἀναρρώσει, ἀνασταλέντων μάλιστα καὶ τῶν ἰατρικῶν δελτίων, καὶ τὴν Σερβίαν, περὶ ἧς διάφορα ἐθρυλήθησαν θρυλήματα, ἀναγόμενα εἰς ὑπουργικὴν κρίσιν, τὴν κυριώτερον προσοχὴν ἐπισπάται ἡ βουλγαρικὴ ἡγεμονία, διὰ τῆς στρεβλῆς αὐτῆς πολιτικῆς ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἐξώσεως τοῦ ἀναποκοιτοῦ τοῦ πρακτορίου Χάβα, συνεπεῖα δημοσιεύσεως ψευδῶν δῆθεν περὶ Βουλγαρίας εἰδήσεων· καὶ ἴσως μὲν ἐνυπάρχει σπουδὴ τις ἐν τῇ ἀποφάσει τῆς δημοκρατικῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι μετὰ τὴν θρασεῖαν καὶ ἰταμὴν πολιτείαν τῶν περὶ τὸν πρίγκιπα Φερδινάνδον, ἀθετησάντων ρητὰ ἄρθρα τῆς βερολινείου συνθήκης, ἄρθρα καθορίζοντα τὰς ἐν τῇ διεθνεῖ πολιτικῇ ὑποχρεώσεις τῆς ἡγεμονίας. Ὁ τῆς Βουλγαρίας Βίσμαρκ οὕτω πολιτευθεὶς πρὸς τὴν Γαλλίαν οὐ μόνον προκαλεῖ κινδύνους, δυναμένους νὰ ἐπιδράσωσιν πῶς ἐπὶ τῆς γενικῆς ἐν Εὐρώπῃ καταστάσεως, οὐ μόνον ἐμμέσως προσβάλλει τὴν Ρωσίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ περὶ τῆς δυνάμεως ταύτης ὑπαιγιμοῦ ἐν τῇ πρὸς τὸν γάλλον ἀντιπρόσωπον ἀπαντήσῃ, ἐν ἧ λέγεται ὅτι τὸ οἰκῆμα τούτου ἐγένετο ἡ ἔστια τῶν ρωσικῶν ραδιοεργιῶν, ἀμαυροῖ τὴν ὑπόληψιν, ἣν ἐν τῷ ζητήματι τοῦ ἀποδίδειν τὰ τροφεία τοῖς εὐεργετήσασιν τὴν χώραν προσεκτίσατο διὰ τῆς ἐπιψηφίσεως ἐτησίως τῷ πρῶν αὐτῆς ἡγεμόνι Βάτεμπεργ ἐπιχορηγήσεως 50,000 φράγκων.

Ἐκ τοῦ νέου κόσμου μετὰ τὴν διατάραξιν καὶ αἵθις τῶν ἐν Βρασιλῖᾳ συνεπεῖα τῆς πολιτείας διοικητοῦ σπουδαίων τινῶν ἐπαρχιῶν, ἥτις παρέχει ἀφορμὴν εἰς τὴν παράτασιν τῶν ἐμφυλιῶν σπαραγμῶν, τὸ σημαντικώτερον πῶς γεγονός εἶναι ἡ τῆς Χιλῆς πολιτικὴ πρὸς τὰς ἐν Οὐασιγκτῶν κυβερνήσιν ἐν τῷ ζητήματι τῆς κατοικήσεως τῶν ναυτῶν τοῦ ἀμερικανικοῦ πλοίου Βαλτιμῶρης. Ἡ νέα ἐν Σαντιάγῳ κυβερνήσις φαίνεται ἀρνούμενη τὴν ἱκανοποίησιν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ὡς τρανῶς τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀντιπροσώπους αὐτῆς ἐγκυκλίου, δι' ἧς ἀναιροῦνται αἱ ἐν τῷ διαγγέλματι τοῦ κ. Ἄρισων κατὰ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῶν ἀμερικανικῶν βουλῶν δηλώσεις περὶ τῆς πρὸς τὴν Χιλὴν διαφωνίας.

ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν).

Γ'.

Η ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΕΣΙΟΥ ΔΙΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ.

Τοῦ Γισλάρδου διαπραγματευομένου ἐν Βενετία τὴν ταταρικὴν συμμαχίαν, ὁ Βόλπ ἀνελαμβάνει ἐν Μόσχα τὴν ὑπόθεσιν τοῦ συνοικεσίου, ἅμα δ' ἐπανελεῖται, ἀνεκκίον τῷ Ἰβάν τὴν ἀπόκρισιν τοῦ πάπα. Συγκροτηθέντος νέου συμβουλίου ἐν τῷ Κρεμλίνω, οἱ τοῦ ποντιφικῆς ὄροι ἐγένοντο ἀποδεκτοί, ὑπελείπετο δὲ μόνον ἡ ἀποστολὴ τῆς πρὸς παραλαβὴν τῆς Ζωῆς πρεσβείας. Ἡ τιμητικὴ αὕτη ἀποστολὴ ἀνετέθη αὐτῆς φυσικῶς τῷ μέτρῳ τοῦ σημείου τούτου προαγαγόντι τὴν ὑπόθεσιν, διὰ τοῦ Βόλπ δὲ ὁ μέγας πρίγκιψ ἀπνύθηνεν ἐπιστολὰς πρὸς τὸν καρδινάλιον Βησσαρίωνα καὶ τὸν πάπαν Κάλιξτον, ὡς οἱ Ρῶσοι ὀνόμαζον τὸν διάδοχον Παύλου τοῦ Β', τοῦ χρονικοῦ εἰλικρινῶς ὁμολογοῦντος ὅτι, καθ' ὁδὸν οἱ πρέσβεις Ἰβάν τοῦ Γ' μαθόντες ὅτι τὸ ἀκριβὲς ὄνομα τοῦ πάπα ἦν Σίξτος Δ', ἀποξέσαντες τὸ πρότερον, ἐνέγραψαν αὐτό.

Ὁ Βόλπ ἀπῆλθεν εἰς Ἰταλίαν κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1472, συνωδεύετο δὲ πιθανῶς ὑπὸ Ρώσον, τῶν πηγῶν τὴν παρουσίαν αὐτῶν ἄνευ ἄλλης τινὸς σαφεστέρως ἐνδείξεως ἀναφερουσῶν. Αἱ πρῶται περὶ τοῦ αὐτοσχεδίου πρεσβευτοῦ εἰδήσεις, ἐκ Βενετίας προερχόμεναι, δὲν προεικνίζονται αὐτῷ αἰσία. Τῇ 15/27 ἀπριλίου ἡ ἐνετικὴ γερουσία ἀπεφάσισε τὴν ἀνάκλησιν τοῦ Τρεβιζάνου, δηλώσαντος ἐκ Μόσχας ὅτι ἐγκατελείφθη καθ' ὀλοκλήριαν ὑπὸ τοῦ Βόλπ, ὅτι δὲ, ἀδαῆς ὢν τῆς γλώσσης τοῦ τόπου, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ. Πράγματι δὲ φαίνεται ὅτι εὐλόγα ἦσαν τὰ παράπονα ταῦτα κατὰ τοῦ Βόλπ. Οὗτος κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον διεπορεύετο τὴν Ἰταλίαν μεταβαίνων εἰς Ρώμην, ἐφαίνετο δὲ θέλων νὰ παρακάμψῃ τὴν Βενετίαν, ἐνθα αὐτὸς εἶχεν ἐξεγείρει σοβαρώτατα ζητήματα. Ἄλλως ἢ τύχη ἐδείχθη εὖνους τῷ ρώσῳ ἀπεσταλμένῳ, κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ μαῖου συναντήσαντι ἐν Βονωνίᾳ τὸν καρδινάλιον Βησσαρίωνα, μεταβαίνοντα εἰς Γαλλίαν. Ὁ Βησσαρίων, καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς ἡλικίας, τῶν νόσων καὶ τῶν κόπων, εἶχεν ἀποποιηθῆ τὴν πρεσβείαν ταύτην, ἀλλ' αἱ Σίξτου τοῦ Δ' παρακλήσεις, ἐπειγουσά τις ἐπιστολὴ Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ', ἴσως δὲ καὶ ἡ ἐλπίς τῆς προσλήψεως καὶ τοῦ βασιλείου τῆς Γαλλίας ἐν τῷ συνδέσμῳ, ἐπεισαν αὐτὸν νὰ ὑποβληθῆ εἰς τοὺς κόπους μακρᾶς ὁδοπορίας.

Περὶ τῆς ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος τῆς Ζωῆς μερίμνης τοῦ ψίλου τούτου τῶν Παλαιολόγων, θεωροῦντος ὡς ἀρθεύσας πάσας τὰς δυσχερείας, φανταζομένου δὲ ἥδη τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν, ὀδεύουσαν εἰς Μόσχαν καὶ ἐπιθυμοῦντος ὅπως ἢ διὰ τῆς Ἰταλίας πορεία αὐτῆς γένηται ὡς οἶόν τε θριαμβικῆ, ἵνα δεიχθῆ τοῖς Ρώσοις ὅτι παρελάμβανον κόρον μεγάλου γένους, ἐκτιμωμένου ὑπὸ τῶν λαῶν τῆς Δύσεως, πληροφορεῖ ἡμᾶς ἐπιστολὴ τοῦ καρδινάλιου πρὸς τοὺς Σιενναίους, γραφεῖσα κατ' ἀκολουθίαν συνεντεύξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Βόλπ. «Συννητήθημεν ἐν Βονωνίᾳ, λέγει, μετὰ τοῦ μεγιστάνου τῆς Μεγάλης Ρωσίας, μεταβαίνοντος εἰς Ρώμην, ὅπως ἐξ ὀνόματος τοῦ κυρίου αὐτοῦ συναΐη τὸ συνοικεσίον μετὰ τῆς ἀνεψίας τοῦ αυτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἀποτελεῖ τὸ ὑποκείμενον τῶν φροντίδων καὶ τῆς μερίμνης ἡμῶν, διότι πάντοτε ἐμφεροῦμεθα ὑπὸ ἀγάπης καὶ ἐλέου πρὸς τοὺς βυζαντινοὺς ἡγεμονίδας, τοὺς ἐπιζήσαντας τοῦ μεγάλου ἐκείνου γεγονότος, καθῆκον δὲ ἡμῶν ἐλογισάμεθα νὰ βοηθώμεν αὐτοὺς ἔνεκα τῶν κοινῶν δεσμῶν, τῶν συναπτόντων ἡμᾶς πρὸς τὴν ἡμετέραν πατρίδα, πρὸς τὸ ἡμέτερον ἔθνος. Ἄν ἢ νύμφη διέλθῃ διὰ τῆς Σιέννης, ἐξορκίζομεν ἡμᾶς νὰ παράσχῃτε αὐτῇ λαμπρὰν ὑποδοχὴν, ἵνα ἡ συνοδεία αὐτῆς δύνηται νὰ μαρτυρήσῃ περὶ τῆς πρὸς αὐτὴν ἀγάπης τῶν Ἰταλῶν. Τοῦτο θὰ παράσχῃ αὐτῇ γόπτρον παρὰ τῷ συζύγῳ αὐτῆς καὶ θὰ τι-

μῆσθ ἡμᾶς μεγάλως. Τὸ ἐφ' ἡμῖν, θὰ προσκτήσῃσθε αἰωνίαν τὴν ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην». Ὁμοίως πιθανῶς ἐπιστολὰς ὁ Βησσαρίων ἐγράψε καὶ πρὸς τοὺς κατοικοὺς τῆς Βονωνίας, ἀγαθὴν τηροῦντας ἀνάμνησιν τοῦ ἀρχαίου ἱεράρχου αὐτῶν.

ὑπὸ τῶν ἐπιτυχῶν τούτων ὁ Βόλπ ἐνθαρρυνόμενος, εἰσῆλθεν εἰς Ρώμην, λίγοντος δὲ τοῦ μαῖου τοῦ 1472 ἦν πρὸς τῶν πυλῶν τῆς αἰωνίας πόλεως, καὶ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τοῦ Monte-Mario ἀνέμενε τὴν διακανόνισιν τῶν προκαταρκτικῶν διατυπώσεων. Εὐμενοῦς τυχῶν πρῶν δεξιώσεως παρὰ Παύλου τοῦ Β', τὴν αὐτὴν ἀνέμενε εὐμένειαν καὶ παρὰ Σίξτου τοῦ Δ', ὅς εἶχεν ἀναλάβει, ὡς προείπομεν, τὴν συνέχισιν τοῦ ἔργου τοῦ προκατόχου αὐτοῦ. Συνέδριον ἐμελλε νὰ συνέλθῃ ἐν Μαντούῃ ἢ Ἀγκῶνι, ἐπειδὴ δὲ οἱ ἡγεμόνες ἐστρεψοδίκουν, τῇ 11/23 δεκεμβρίου 1471, ἐπεμψε πέντε ἀντιπροσώπους αὐτοῦ εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς αὐλὰς, συνωμολόγησε συμμαχίαν μετὰ τῆς Νεαπόλεως καὶ τῆς Ἑνετίας, ἐνεθάρρυνε τὸν Οὐζοῦν Χαδάν εἰς ἐξακολούθησιν τοῦ πολέμου καὶ ἐξηκόντισε κεραυνοβόλον βούλλαν. Ἐν τούτοις ἐν ἐποχῇ οὕτω γονιμῇ εἰς παρατηρήσεις, ἢ τοῦ Βόλπ πρεσβεία παραδόξως παρέρχεται ἀπαρατήρητος σχεδόν. Μόνος ὁ ἐκ Βολτέρας Ἰάκωβος Μαφθένης ἐκθέτει τὸ γεγονός τούτο λεπτομερέστερον, τούτῳ δὲ ἀφίνομεν τὸν λόγον.

«Οἱ Πατέρες, λέγει, συνεκλήθησαν σήμερον (12/24 μαῖου) εἰς συμβούλιον. Τὴν σύγκλησιν προεκάλεσαν οἱ πρέσβεις τοῦ Ἰβάν, δουκὸς τῆς Λευκῆς Ρωσίας. Οὗτοι προσῆλθον κατὰ πρῶτον ὅπως ὑποβάλλωσι τὰ σεβάσματα αὐτῶν τῷ πάπῳ, εἶτα δὲ ὅπως διομολογήσωσι τὸ μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχαίου δεσπότη τῆς Πελοποννήσου συνοικεσίον. Ἀφότου κατέλιπε τὴν πατρίδα αὐτῆς μετὰ τῶν ἀδελφῶν, ἔξῃ ἐν Ρώμῃ διὰ τῶν εὐσεβῶν ἐπιχορηγήσεων τῆς ἀποστολικῆς ἑδρας. Οἱ πρεσβευταὶ διετάχθησαν νὰ παραμείνωσιν ἐν τῇ μεγαρῷ τοῦ Monte-Mario, δεσπόζοντι τῆς πόλεως, ὅπως αὐτοῖσι ἀναμείνωσι τὴν περὶ τοῦ συνοικεσίου καὶ τοῦ τρόπου τῆς ὑποδοχῆς τῶν πρεσβευτῶν ἀπόφασιν. Ἀμφιβολίαί τινες εἶχον προκύψει ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην, ἀνεπαρκῶν οὐσῶν τῶν περὶ τῆς πίστεως τῶν Ρουθίνων πληροφοριῶν. Αἱ πληροφορίες ἐδόθησαν καὶ ἐνεκρίθη τὸ συνοικεσίον. Ἐπετράπη ὡσαύτως ὅπως οἱ ἀραβῶνες, κατὰ τὴν ἐκφρασθεῖσαν ἐπιθυμίαν, τελεσθῶσιν ἐν τῇ βασιλικῇ τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, μετεχόντων τῆς τελετῆς τῶν ἱεραρχῶν. Ἐπετεύχθη ὅπως οἰκείῳ τοῦ ποντιφικῆς καὶ καρδινάλιου μεταβῶσιν εἰς ὑπάντησιν τῶν πρεσβευτῶν... Τῇ 25 μαῖου οἱ τοῦ προειρημένου δουκὸς πρεσβευταὶ ἐνεφανίσθησαν ἐν τῷ μυστικῷ τῶν καρδινάλιων συνεδρίῳ. Ἐπαρουσίασαν ἐπιστολὴν ἀνοικτήν, γεγραμμένην ἐπὶ μικρᾶς μεμβράνης, συνημμένην ἔχουσαν χρυσοῦν κινητὴν σφραγίδα, φέρουσαν δὲ ταύτας μόνον τὰς λέξεις ἐν ρουθινικῇ γλώσσῃ: «Τῷ μεγάλῳ Σίξτῳ, ρωμαῖῳ ποντιφικῇ, ὁ δουξ τῆς Λευκῆς Ρωσίας Ἰβάν» ὑποβάλλει τὰ σεβάσματα αὐτοῦ, ἀπτόμενος τῇ χειρὶ τοῦ μετώπου, καὶ αἰτεῖται νὰ δοθῇ πίστις τοῖς πρεσβευταῖς αὐτοῦ». Οὗτοι ἐνέπλησαν ἐγκωμίων τὸν ποντιφικῆ, συνεχάρησαν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἀναρχῆσει, συνέστησαν τὸν δοῦκα, ὑπέβαλον ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ τὰ σεβάσματα αὐτοῦ εἰς τοὺς ἀποστολικοὺς πόδας (διότι οὕτως ἐξεφράσθησαν) καὶ προσήνεγκον τέλος δῶρα μανδύων καὶ ἐνενίκοντα μπλωτὰς σίμωρος. Ὁ ποντιφικῆς ἐπήνεσε τὸν δοῦκα, διότι οὗτος ἦν χριστιανός... διότι ἐπεθύμησε τὸν μετὰ χριστιανικῆς γυναικὸς γάμον, ἐπὶ μακρὸν ἀνατραφέισθε παρὰ τῇ ἀποστολικῇ ἑδρᾷ, διότι ὑπέβαλε τὰ σεβάσματα αὐτοῦ τῷ ρωμαῖῳ ποντιφικῇ... εὐχαριστία δὲ ἐξεφράσθησαν καὶ διὰ τὰ δῶρα. Οἱ πρεσβευταὶ τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, τῶν Ἑνετῶν, τῶν Μεδιολανῶν, τῶν Φλωρεντίνων καὶ τοῦ δουκὸς τῆς Φερράρας, κεκλημένοι δι' ἄλλας ὑποθέσεις παρὰ τῷ ποντιφικῇ, παρήσαν κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην». Κατὰ τὰ αὐτὰ ἐκφράζονται καὶ οἱ τῶν Μεδιολανῶν ἀπεσταλμένοι ἐν ταῖς ἐκθέσεσιν αὐτῶν, τούτο ἐπὶ πλέον προστιθέμενοι ὅτι ὁ πάπας ἠτίησθε ὅπως οἱ ἀραβῶνες τελεσθῶσιν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Πέτρου.

«Ὁ τε Μαφθένης καὶ οἱ εἰρημόνοι πρεσβευταὶ παριστάνουσι τὸν μέγαν πρίγκιπα ὡς ἀναγνωρίζοντα τὴν ἀρχὴν τοῦ πάπα, ὁ κ. Πηρολιγγ ὅμως ἱκανῶς ἐξελέγχει αὐτοὺς ὡς σφαλόμενους, πρὸς τοῖς ἄλλοις λέγων ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Μαφθένη ἀναγραφόμενον εἶναι ὅλως ἀνακριβές, κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα ἐν τῷ Κρεμλίνῳ ὑπάρχοντος ἥδη ἐν χρήσει τοῦ **τουλιάνικ**, ἐν ᾧ ἦσαν ἐγγεγραμμένοι λεπτομερῶς οἱ τίτλοι τῶν ξένων ἡγεμόνων. Ὡς πρὸς τοὺς τοῦ

μεγάλου πρίγκιπος, λέγει, οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ὑποβιάσῃ αὐτοὺς εἰς τρεῖς λέξεις.

Ἄλλὰ τότε (οὐδέποτε ἴδιαι δὲ τοῦ μεγάλου πρίγκιπος καὶ τῶν Ρώμων ἀποδεξαμένων τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν Φλωρεντία συνόδου) πῶς, ἐπάγεται ὁ κ. Πήολιγγ, νὰ ἐξηγηθῶμεν τὴν εὐμενῆ ὑπὸ τοῦ πάπα ἀποδοχὴν προτάσεων, αἵτινες οὐδεμίαν εἶχον βλάβην ἐτέραν ἢ ἰσθὼν πλανῶν; Δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ τῆς Ρώμης ἐπεκράτει τοσαύτη ἄγνοια περὶ τῆς ἀληθοῦς τῶν πραγμάτων καταστάσεως; Μάτην θὰ ἐζήτηται τις τὴν ἀπάντησιν ἐν τοῖς συγχρόνοις ἐγγράφοις· δὲν περιέχουσιν ἀκριβεῖς ἐνδείξεις. Ἐν τούτοις, ἂν καλῶς ἐξετάσῃ τις αὐτὰ τὰ γεγονότα, αἱ ὑποψίαί στρέφονται πρὸς τὸν Βόλπ. Μὴ ὑπεκρίθη διπλοῦν πρόσωπον καὶ κατεχρήσατο τὴν θέσιν αὐτοῦ; Ὁρθόδοξος ἐν Μόσχᾳ, καθολικὸς δὲ ἐν Ρώμῃ, μὴ ἐθυσιάσε τὴν ἀλήθειαν, ἵνα ἐκ περιτροπῆς ἀπατήσῃ τὸν μέγαν πρίγκιπα καὶ τὸν πάπαν; Πολιτικὴ τις καὶ ἐπικερδῆς ὑπόθεσις ὤδευεν ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν διολογισθῆναι τοῦ συνοικεσίου, τῷ Βόλπ δέ, περὶ ἀμφοτέρων ἐνδιαφερομένων, ὡς παραχρῆμα δειχθήσεται, αἱ λεπτότητες τῆς εὐλαθείας ἦσαν ἀγνωστοί. Περαιτέρω δὲ ὁ κ. Πήολιγγ ἀποφαίνεται ὅτι, εἰ ὁ πάπας οὐδεμίαν προέβλεπεν ἔνστασιν περὶ τοῦ δόγματος τῶν ἐκ τοῦ συνοικεσίου τούτου γεννηθησομένων τέκνων, ὡς καθολικὴν θεωρῶν τὴν ἐλληνίδα ἡγεμονόπαιδα, τοῦτο ἐγένετο καὶ ἐλλείψει μὲν ἐπαρκῶν πληροφοριῶν καὶ διότι ἐξετασθῆναι ἴσως ἐκ τῶν ἀπατηλῶν διαβεβαιώσεων τοῦ Βόλπ.

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, ὁ τῆς Μόσχας πρεσβευτῆς εἶχεν ἐπιτύχει τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Παρὰ τὴν κατέχουσαν τότε τοὺς Ρωμαίους πυρετώδη δραστηριότητα, τὸ τοῦ συνοικεσίου ζήτημα δὲν παρημελήθη. Ὁ μετὰ τῆς Νεαπόλεως καὶ τῆς Ἑνετίας σύνδεσμος εἶχεν ἦδη, ὡς προείπομεν, συνομολογηθῆναι, ὁ πάπας εἶχε στρατολογήσει δύναμιν τινα καὶ ἐξοστρίσει εἰκοσιτέσσαρας γαλέρας, τῇ 16/28 Μαΐου δὲ μετὰ τὴν λειτουργίαν νύχλησεν ἐν τῷ Ἁγίῳ Πέτρῳ τὰς σημαίας τῶν σταυροφόρων. Μετὰ μεσημβρίαν νέα στρατιωτικὴ τελετὴ. Σίξτος ὁ Δ' μετέβη ἐφιππος πρὸς τὸ ὄρμητήριον τῶν τεσσάρων γαλερῶν, αἵτινες εἶχον ἀναπλεύσει τὸν Τίβεριν μέχρι τοῦ Ἁγίου Παύλου, καὶ ἐπεκαλέσατο τὴν χάριν τοῦ Οὐρανοῦ ὑπὲρ τῶν ναυτῶν καὶ τοῦ ναυάρχου αὐτῶν καρδινάλιου Καράφφα. Ἡ αὐτὴ ἀκριβὸς ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ παπικὸς στόλος ἐξέλειπε τὸν λιμένα τῶν Ὠσίων, ἢ 23/1 ἰουνίου διηλαθῆναι, ὥρισθη εἰςτέλεσθαι τῶν ἀρραβῶνων τῆς Ζωῆς.

Ἐβδομάδας τινὰς πρότερον εἶχε μεταβῆ εἰς Ρώμην ἡ Κλαρική Ὁρσίνη, συνεζευγμένη ἀπὸ τετραετίας τῷ Λωρέντζῳ Μεδίκῳ, συνωδεύετο δὲ ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου Πούλκν. Ἡ νεαρὰ πατρικία, ἐν τῇ ἀκμῇ τότε τῆς λαμπρότητος καὶ καλλονῆς αὐτῆς οὐσα, ἐπεσκέψατο τὴν ἐλληνίδα ἡγεμονόπαιδα, ὁ φλωρεντίνος δὲ ποιητῆς, ὑπὸ τῶν θεληγῆτων τῆς Κλαρικῆς κατελιγμένος, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης περιέγραψε τὴν Ζωὴν ὡς τραγωδῶδες δύσμορφον ὑπὸ τοῦ πάχους καὶ τῶν ἀλοιφῶν καὶ χρωμάτων. Ἄλλη αἰτία, ἐξεγείρασα τὴν χολὴν τοῦ Πούλκν, ἦν κατὰ τὸν κ. Πήολιγγ ἡ πείνα, εἰς ἣν ὑπεβλήθη κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην, ὡς παρὰ τὸ προκεχωρηκὸς τῆς ὥρας οὐδεγὸς ἀρίστου παρατεθέντος αὐτοῖς «οὔτε ἐλληνιστῆ, ὡς λέγει ὁ ἀπελπισ ποιητῆς, οὔτε λατινιστῆ, ἀλλ' οὔτε ἐν κοινῇ γλώσσῃ». Ἦττον ἐν τούτοις τοῦ λιμώττοντος συναδέλφου αὐτοῦ προκατελιγμένος ὁ Βενέδικτος, ἐκ τῆς ἀκολουθίας ὡσαύτως τῆς Κλαρικῆς, ἐξίστατο πρὸ τοῦ μικροῦ στόματος τῆς Ζωῆς καὶ ἐξύμνει τὸν θελκτικὸν τρόπον, καθ' ὃν διεχρέμπτετο, αὐτὴ δὲ ἡ Κλαρική Ὁρσίνη, ἀρμοδιώτατος ἐν τούτῳ κριτῆς, δὲν ὄκνει νὰ κηρύξῃ ὅτι ἡ ἡγεμονόπαις ἦν ὡραία. Ἐπὶ τέλους τάχιστα θὰ ἴδωμεν πολλοὺς χρονολογίους ἐξαιρῶντας τὴν καλλονὴν τῆς θυγατρὸς τοῦ Θωμᾶ Παλαιολόγου, ἐξ οὗ δὴλον ὅτι ὁ Πούλκνς οὐχὶ τὴν εἰκόνα, ἀλλὰ τὴν γελοιογραφίαν τῆς Ζωῆς ἐχάραξε.

Κατὰ τὴν ὀρισμένην τῆς τελετῆς ἡμέραν ἡ τοῦ Βατικανοῦ βασιλικὴ περιεβλήθη πᾶσαν τὴν λαμπρότητα αὐτῆς. Κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ Μαθῆν παρεχομένης πληροφορίας, τῆς τελετῆς μετέσχεν ἐπίσκοπος, ἡ τὴν ἡγεμονίδα δὲ περιστοιχοῦσα ὀμνήγυρις ἦν πολυάνθρωπος καὶ ἐκλεκτή. Διεκρίνετο ἐν πρώτοις ἡ βασιλισσα τῆς Βοσνίας Αἰκατερίνη, ἡ χήρα τοῦ Στεφάνου, ἡ εὐλόγως ὀνομαζοῦσα ἑαυτὴν τὴν δυστυχεστάτην τῶν βασιλισσῶν. Ἐστεργμένη παντὸς πόρου, ἔζη ἐκ μνυιαίας ἐπιχορηγίσεως ἐκατὸν δουκάτων, παρεχομένης αὐτῇ ὑπὸ τοῦ πάπα, αἱ πιστῶς δὲ ἀκο-

λουθήσασαι αὐτῇ ἐν τῇ ἐξορίᾳ τέσσαρες Βοσνίδες ἀκόλουθοι, ἡ Παῦλα, ἡ Ἑλένη, ἡ Μαρία καὶ ἡ Πραξίνη, ἦσαν αἱ μόναι Σλαβίδες, αἱ παραστάσαι κατὰ τοὺς ἐν Ρώμῃ ἀρραβῶνας τῆς μελλούσης ἀνάσσης τῶν Μοσχοβιτῶν. Οἱ Μεδικοί ἐξεπροσώπουντο ὑπὸ τῆς προμνησθείσης Κλαρικῆς Ὁρσίνης, αἱ διασημότεραι δὲ τῶν πατρικίων τῆς Ρώμης, τῆς Φλωρεντίας καὶ τῆς Σιέννης παρῆσαν αὐτοπροσώπως, τῶν καρδινάλιων πεμψάντων ἀντιπροσώπους.

Ὁ Μαθῆνς οὐδένα ἀναφέρει Ἑλληνα, ἀλλ' εὐχερῶς δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ὅτι πάντες οἱ ἐν Ρώμῃ ὁμογενεῖς τῆς Ζωῆς ἦσαν κεκλημένοι. Ὡς πρὸς τὸν Θεόδωρον τὸν Γαζῆν, φίλον τοῦ Βησσαρίωνος, διάσημον ῥήτορα, καλλιγράφον καὶ σοφόν, τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπολύτως βέβαιον. Εἶχε παραστῆ κατὰ τὴν σύνοδον τῆς Φλωρεντίας, ὑπερμύνατο τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ μεγάλην ἐκτίσαστο ἐν Ρώμῃ καὶ ἐν Νεαπόλει φήμην. Ἐκθέμενος τὰ κατὰ τὸ γεγονὸς τοῦτο τῷ Φιλέλφῳ, ἐν Μεδιολάνοις τότε διατριβόντι, ἐδέχετο ἐν ἐπιστολῇ ἀπὸ 1 ἰουλίου 1472 τῆς εὐχαριστίας αὐτοῦ. Ὡς πρὸς τὴν Ἄνναν Νοταρᾶ, οὐδὲν μὲν ἱστορικὸν ἴχνος τῆς ἐν τῇ τελετῇ παρουσίας αὐτῆς, πολλὰ ὅμως συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῆς ὑποθέσεως ὅτι παρῆν κατὰ τοὺς δημοτελεῖς τούτους ἀρραβῶνας τῆς ἀνεψιᾶς τοῦ Κωνσταντίνου. Μεμνηστέμενη αὐτὸν τὸν αὐτοκράτορα θεῖον τῆς Ζωῆς, εἶχε προσθέσει εἰς τὸ ὄνομα αὐτῆς τὸ τῶν Παλαιολόγων καὶ ἐκλίπει τὴν Κωνσταντινοῦπολιν μικρὸν πρὸ τῆς πτώσεως αὐτῆς. Ἐγκαταστάσα ἐν Ρώμῃ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Ἰακώβου, ὠνειροπόλησε τὴν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἰταλίας ἴδρυσιν ἐλληνικοῦ ἀνεξαρτήτου κρατειδίου, πρὸς τοῦτο δὲ ἠγόρασε παρὰ τῶν Σιενναίων τὸν ἠρειπωμένον πύργον τοῦ Montacuto καὶ τῇ 13/22 ἰουλίου 1472 συμβόλαιον μετὰ τῆς πόλεως ἐθέσπιζε τὰς προνομίας τῆς μελλούσης πολιτείας. Ἡ ἀποικία αὕτη δὲν ὑπερέβη τὰ ὄρια τοῦ σχεδίου, ἀποτελεῖ ὅμως πάντοτε ἀπόδειξιν τῶν αἰσθημάτων τῆς ἰδρυτρίας αὐτῆς. Οὕτως ἀφωτισμένη εἰς τὸ ἔθνος αὐτῆς καὶ τοὺς Παλαιολόγους ἡ Ἄννα Νοταρᾶ, ἐπεξέτεινε φυσικῶς τὰς συμπαθείας αὐτῆς ἐπὶ τῆς Ζωῆς, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην δὲ ὤφειλεν αὐτὴ νὰ παρίσταται κατὰ τὴν τελετὴν.

Δυσάρεστον ἐπεισόδιον παρήχθη ἐν μέσῳ τῆς τελετῆς. Καθ' ἣν στιγμὴν διηλαθῆναι εἶδε ν' ἀνταλλαγῶσιν οἱ δακτύλιοι, ὁ Βόλπ, καταληφθεὶς ἐξ ἀπροόπτου, ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι δὲν ἔφερε τοιοῦτο διὰ τὴν μνηστῆν, τοιοῦτος ἐθίμου, ὡς ἔλεγε, μὴ ὑπάρχοντος ἐν Μόσχᾳ. Αἱ ἐξηγήσεις αὐτοῦ ἐθεωρήθησαν ὑποπτοί, τὸ πρᾶγμα δὲ τοιαύτην προὔξενον ἐντύπωσιν, ὥστε ἀμφιβολία ἐγεννήθη περὶ τῆς τελείας πληρεξουσιότητος αὐτοῦ, καὶ τῇ ἐπαύριον τῆς τελετῆς ὁ πάπας ἐν πλήρει συνεδρίῳ παρεπονίθη ὅτι ὁ πρεσβευτῆς ἐνήργησεν ἄνευ κανονικῆς ἐντολῆς τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

Αἱ ὑποψίαί ἐπετάθησαν, ὅτε ἤρξατο ἡ συζήτησις τοῦ σταυροφορικοῦ ζητήματος. Συγχευμένα φήμα διεθροῦζοντο παρὰ τῷ πλῆθει περὶ ἐπικειμένων σπουδαίων ἀνακινώσεων περὶ μεγάλου θριάμβου τῆς Ἐκκλησίας· τούτου δ' ἕνεκα μεγάλη ἦν ἡ ἀπογοήτευσις μετὰ τὴν τῆς 24/2 ἰουνίου ἀκρόασιν τοῦ Βόλπ. Τῆς Μόσχας πρεσβευτῆς, λατινιστῆ ὀμνήσας, ἐκαυχῆθη ἐπὶ ταῖς ἰδιωτικαῖς ἐμπορικαῖς σχέσεσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν χάνην τῶν Τατάρων. Οὗτος ἀνελάμβανε νὰ ἐπιστρατεύσῃ μεγάλην δύναμιν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι ἀπὸ τῆς ἐνάργεως τῶν ἐχθροπραξιῶν θὰ παρείχετο αὐτῷ μνυιαία ἐπιχορηγίσις δεκακισχιλίων δουκάτων. Εἰς διομολογήσιν τῆς μετρίως ἐπαχθοῦς ταύτης συνθήκης ἔδει προσέτι, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ ἀγορητοῦ, νὰ προσενεχθῶσιν εἰς ἐναρξιν τοῦ ἔργου δῶρα ἀξίας ἐξακισχιλίων δουκάτων. Ἡ ἰδέα ἦτο πράγματι μεγάλη, ἀλλὰ τὸ ἀπαιτηθὲν ποσὸν ἐκρίθη ὑπέρογκον, αἱ παρεχόμεναι ἐγγυήσεις ἀνεπαρκεῖς, καὶ φόβος ὑπῆρχε μὴ ὁ Βόλπ τὸν δημόσιον ἔρανον ἤθελε νὰ στρέψῃ ὑπὲρ τοῦ ἰδίου προσωπικοῦ συμφέροντος, ὡς ἠδύνατο τις νὰ συμπεραθῇ ἐκ τῆς φοβερᾶς αὐτοῦ ἀντιφάσεως, τῷ μὲν 1470 διὰ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Γισλάρδν παριστάνοντος τῇ ἐνετικῇ Γερουσίᾳ τὴν συμμαχίαν τοῦ χάνου ὡς τετελεσμένον γεγονὸς καὶ τὴν ταταρικὴν ἐκστρατείαν ἐτοιμὴν, νῦν δέ, μετὰ δύο ὅλα ἔτη, τὴν αὐτὴν συμμαχίαν ἐξαργυρώνοντος ἐν Ρώμῃ ἀπὸ μεγάλων χρηματικῶν θυσιῶν.

Ἄλλ' ἂν τὰ πολεμικὰ σχέδια τοῦ ῥώσου ἀπεσταλμένου ἀπεκροῦσθησαν, ἐν τοῖς τοῦ συνοικεσίου συνδιασμοῖς οὐδεμίαν ἐπιπλοὴν τροποποίησις. Τὴν ἀπόφασιν τῆς ἡγεμονόπαιδος δὲν μετέβαλον αἱ ἐπὶ τοῦ Βόλπ ἱπτάμεναι ὑποψίαί, Σίξτος δὲ ὁ Δ' προσνήχθη

μέχρι τέλους γενναιοφρόνως, εξακισχιλίων περίπου δουκάτων πλὴν τῶν ἄλλων δώρων δαπανηθέντων ὑπὲρ τοῦ συνοικεσίου τῆς ὀρφανῆς ἡγεμονόπαιδος. Αἱ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τοιχογραφίαι, παριστώσαι τὸν βίον Σίξτου τοῦ Δ', διατηροῦσι τὴν ἀνάμνησιν τῆς γενναιοδωρίας αὐτοῦ ταύτης, ἀριστερὰ τοῦ ἱεροῦ μιᾶς τούτων εἰκονιζούσης τὴν Ζωὴν γονυκλιτῆ πρό τοῦ πάπα, παρ' αὐτῆ δὲ κατὰ φαντασίαν τοῦ καλλιτέχνου θεημιέμον τὸν μνηστῆρα αὐτῆς, ἀμφοτέρους φέροντας τὸν νυμφικὸν στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· ὁ πάπας, περιστοιχούμενος ὑπὸ τοῦ Ἀνδρέα Παλαιολόγου καὶ τοῦ Λεονάρδου Τόσκου, προσφέρει τῇ Ζωῇ βαλάντιον. Τὰ χρήματα ταῦτα, ὧν πεντακισχίλια μὲν καὶ τετρακόσια δουκάτα ἐμετρήθησαν αὐτῇ τῇ Ζωῇ, ἑξακόσια δὲ τῷ συνοδούσαντι αὐτῇ ἐπισκόπῳ, ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ σταυροφορικοῦ ταμείου, ὅπερ ἀποτελεῖ νῦν πίστωσιν τῶν ἐπὶ τοῦ συνοικεσίου τούτου ἐρεισθέντων πολιτικῶν σχεδίων.

Ὁ πάπας ἐμερίμνησεν ὡσαύτως νὰ παράσχη τῇ Ζωῇ πρέπουσαν κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν αὐτῆς ἀκολουθίαν, συγκειμένην ἐξ Ἑλλήνων καὶ Ἰταλῶν, μὴ ὑπολογιζομένων τῶν οἰκαδε ἐπανακαμπτόντων Ρώσων, ἧς δὲ φυσικῶς ἠγεῖτο ὁ Βόλπ. Ἐν τοῖς Ἑλλήσι διέπρεπεν ὁ Γεώργιος Τραχανιώτης, εἷς τῶν διαπραγματευθέντων τὸ συνοικέσιον, ὁ ἠγεμὼν Κωνσταντῖνος, ὃν ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία τιμᾷ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Κασσιανοῦ, καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν ἀδελφῶν τῆς Ζωῆς Δημήτριος. Ὡς πρὸς τοὺς Ἰταλοὺς, ὁ διασημώτατος αὐτῶν ἦν ὁ Ἀντώνιος Βονούμβριος, ἐπίσκοπος τοῦ Διακειῦ ἐν Κορδικῇ, τοῦ καρδινάλιου Ἀντωνίου τῶν ρώσων χρονογράφου, κατὰ τὸν Πῆρλιγγ, οὐδέποτε μετασχόντος τῆς νυμφοστόλου πομπῆς. Περὶ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσώπων τῆς ὄλης συνοδείας οὐδὲν ὑπάρχει διηκριβωμένον, ἐν ταῖς πόλεσι, δι' ὧν αὐτὴ διήλθε, ὅτε μὲν πεντήκοντα, ὅτε δὲ ἑκατὸν ἵππων ἀναφερομένων.

Τέλος παπικαὶ συστατικαὶ ἐπιστολαὶ ἀπνυθύνθησαν πιθανῶς πρὸς πάντας τοὺς ἠγεμόνας, διὰ τῶν κρατῶν τῶν ὁποίων ἐμελλε νὰ διέλθῃ ἡ νύμφη. Εἶναι γνωστὰ αἱ πρὸς τοὺς δημογέροντας τῆς Βονωνίας, πρὸς τὴν πόλιν τῆς Νυρεμβέργης καὶ πρὸς τοὺς ἀνθυπάτους τῆς Λυβέκης, τὸ δὲ περιεχόμενον αὐτῶν, ὅμοιον περιήπου, ἐπιτρέπει τὴν προδιατυπωθεῖσαν ὑπόθεσιν, βεβαιουμένην ἄλλως τε καὶ ὑπὸ τῶν ρωσικῶν πηγῶν.

Τῇ 2/21 ἰουνίου ἐγένετο ἡ ἀποκαρτεπτήριος ἀκρόασις. Σίξτος ὁ Δ' ἐδέξατο τὴν ἠγεμονόπαιδα ἐν τοῖς κήποις τοῦ Βατικανοῦ, παρόντος πάντοτε τοῦ Βόλπ. Πιθανὸν ὅτι ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὑπενθύμιζαν τῇ μελλούσῃ ἀνάσσει τῶν Ρώσων καὶ τῷ πρεσβευτῇ τοῦ μεγάλου πρίγκιπος τὰς τῆς ἐν Φλωρεντία συνόδου ἀποφάσεις, ἀλλ' ἀκριβῶς τῷ ἔτει τούτῳ, τῷ 1472, συνεκαλεῖτο ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Συμεῶν σύνοδος, ἥτις ἐπισήμως ἀπέρριψε τὰ ἐν Φλωρεντία θεσπισθέντα, ἐν Μόσχᾳ δὲ ἐτιμᾶτο ὑπερβαλλόντως ὁ ἄσπονδος τῆς Ρώμης πόλεμος μητροπολίτης Ἰωνᾶς, τέλος δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, τῇ 9/18 νοεμβρίου δέ, ἀπέθνησκεν ἐν Ραυέννῃ πρὸς μεγίστην λύπην τοῦ καθολικοῦ κόσμου ὁ δραστηριώτατος τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν θιασώτης, ὁ ἔλλην καρδινάλιος Βησσαρίων.

Ἡ τῆς Ζωῆς ἀναχώρησις ὤρισθη εἰς τὴν 15/24 ἰουνίου, οὐδέποτε δὲ ἡ Ρώμη εἶδεν ἐξερχομένην τῶν τευχῶν αὐτῆς συνοδείαν οὔτως ἑτερογενῆ. «Ὁ βυζαντινὸς ἀετός, κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ κ. Πῆρλιγγ, μετὰ βραχεῖαν ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Τιβέρεως διατριβὴν ἀνελάμβανε νῦν τὴν πρὸς τὸν Βορρᾶν πτῆσιν αὐτοῦ. Ἀκολουθοῦντες αὐτῷ συνεπορεύοντο Ἕλληνες πρὸς ζητησὶν τύχης καὶ τιμῶν, Ἰταλοὶ, μεταβαίνοντες εἰς χρησιμοποίησιν τῆς νομισματοκοπικῆς ἢ τῆς θεολογικῆς τέχνης αὐτῶν, καὶ Μοσχοῦται, ὑπερήφανοι ἐπὶ τῇ κατακτῆσει αὐτῶν, ὄνειροπολοῦντες δ' ἴσως τὸ Ἀνατολικὸν κράτος».

Τὴν ἑλληνίδα νύμφην θὰ παρακολουθῶμεν ἐν πᾶσι τοῖς σταθμοῖς τῆς θριαμβικῆς αὐτῆς πορείας.

(Ἀκολουθεῖ).

Αἱ ΡΩΣΙΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΙΣ.

Α'.

Ἡ Πετρούπολις.—Ἡ πόλις αὕτη, καλουμένη ρωσιστὶ Σάγκτ-Πετερμπουργκ, εἶναι ἡ δευτέρα πρωτεύουσα τῆς ρωσικῆς αυτοκρατορίας, πρωτεύουσα τῆς ναμαρχίας ἀνεξάρτητος τῆς γενικῆς διοικήσεως ἢ ἐπαρχίας τῆς Πετροπόλεως, καὶ κεῖται ἐν πῷ μυχῷ τοῦ φιλλανδικοῦ κόλπου ἐν τῷ στομίῳ καὶ τοῖς νήσοις τοῦ Νεῦα· ἔστι δὲ ἡ ἀφετηρία τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, δι' ὧν συνδέεται μετὰ τῆς Ἑλισγκφόρης, Μόσχας, Βαρσοβίας, Ρεβάλ καὶ τῶν ἑπαύλειων τοῦ Τσαρσκόε-Σέλο, Γατσόνας, Πέτερσοφ καὶ Ὁρανιενμπάουμ. Ἡ πόλις αὕτη, καίπερ στερουμένη ὄχυροῦ περιτειγίσματος, προστατεύεται καθ' ὅλοκληρίαν ὑπὸ ὄχρωματικῶν ἔργων πρώτης τάξεως, οἷα τὰ τῆς Ἑλισγκφόρης καὶ τῆς Κρονστάδης. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶναι 104 τετρ. χιλιάμετρα, ἡ δὲ περίμετρος 47 χιλιάμετρα. Κατ. 924,300. Εἶναι δὲ τὸ ἐνδιαίτημα τοῦ Τσαροῦ καὶ ἔδρα τοῦ Συμβουλίου τοῦ κράτους, τῆς Γερουσίας, τῆς ἁγίας Συνόδου, ὀρθοδόξου ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν ἀνωτέρων διοικήσεων τοῦ Κράτους.

Ἡ Πετρούπολις, δημιουργημα οὔσα τῆς μεγαλόφουας Πέτρου τοῦ Μεγάλου, ἤρξατο ἀνυψουμένη ἐκ τῶν τεματίων τοῦ Νεῦα τῷ 1703· τὸ ἔλῳδες ἔδαφος, ὅπερ θὰ ἐχρητίμευεν ὡς τόπος ἰδρύσεως αὐτῆς, μόλις τότε εἶχε κυριευθῆ ἀπὸ τῶν Σουηδῶν καὶ ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀρχαίας Ἰγγρίας· οἱ Σουηδοὶ εἶχον ἀνεγειρεῖ αὐτόθι μόνον τὸ μικρὸν φρούριον Νυενσάν. Τῇ ἀγγαρεῖᾳ μοσχοβιτῶν, τατάρων κοζάκων, ἰγγριῶν, φιλλανδῶν καὶ καλμουσκῶν χωρικῶν ἰδρυθῆ πρῶτον μὲν τὸ φρούριον καὶ ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς Πέτρου καὶ Παύλου, ἐπὶ νησιδίου τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Νεῦα, τῷ δὲ 1705 τὸ μέγαρον τοῦ Ναυαρχείου. Κατὰ τινα παραδόσιν, ἡ ἐξέλεξις τῆς ἀκριθείας τῆς ὁποίας ἀδύνατος πλεῖον ἀποθαίνει, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργατῶν, οἵτινες κατέστησαν θύματα αὐτῆς ἐπιδημιῶν καὶ τῆς τραχύτητος τοῦ κλίματος, ἀνῆλθεν εἰς 100,000. Τῷ 1712 τὰ νέα ἰδρύματα ἀπέτελουν μόνον τὸ κῆρυρον τῆς πόλεως, ἀλλὰ Πέτρος ὁ Α' ἀνύψωσεν αὐτὴν εἰς πρωτεύουσαν ἀνευ περαιτέρω ἀναβολῆς. Ἄλλ' ὁποῖος ἄρα γε ὁ σκοπὸς τοῦ μεγάλου Τσαροῦ; Μήπως προὔτιθετο τὴν ἐπιτυχίαν τῆς προσεγγίσεως τοῦ μοσχοβιτικοῦ κόσμου πρὸς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐν ἡ εἰρήσκειτο ἰθιχῆς τε καὶ πολιτικῆς ἀπομονώσεως; . . . Μήπως ἐπέδιώζε τὴν ἐγκατάστασιν βάσεως ἐνεργείας διὰ τὴν μελλούσαν κατάκτησιν τῆς Φιλλανδίας, τῶν τῆς Βαλτικῆς ἐπαρχιῶν, τῆς Λιθουανίας; . . . Ὅποιαιδῆποτε κἄν ἦσαν αἱ προθέσεις Πέτρου τοῦ Α' ἢ «Βενετία τοῦ Βορρᾶ» εἶγεν ἡδὴ ἰδρυθῆ καὶ ἰδρυθῆ μάλιστα ἐπὶ δάσους πασσάλων, ἀπὸ δὲ τοῦ 1714 μετῆνέχθη αὐτόσε ἡ Γερουσία. Τμημά τι τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Νοβογρόδ ἠῤῥῆσε τὸν πρῶτον πυρῆνα τῶν τῆς Πετροπόλεως κατοίκων, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀνεπτύχθη ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς αυτοκρατορίας Ἀννης, ἥτις καθάρτισε γενικὸν σχέδιον ἀνιδρύσεως οἰκοδομῶν καὶ ἐπεκτάσεως τῆς πόλεως μετὰ τὰς φοβεράς πυρκαϊὰς τοῦ 1736 καὶ 1738· τὸ χειμερινὸν ἀνάκτορον ἐθεωρήθη ὡς κέντρον τῆς νέας πρωτεύουσας, ἥτις κανονικῆς ἔτυχεν ἀναπτύξεως ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν ἀυτοκρατεριῶν Ἑλισάβετ καὶ Αἰκατερίνης τῆς Β' (1744- 1796). Ἡ τσαρίνα Αἰκατερίνα ἢ Β' ἰδίᾳ ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον Πέτρου τοῦ Α' μετ' ἐρρύτητος ἰδεῶν ἀναξίω τῶν προκατόχου αὐτῆς, οὔτως ὥστε κατὰ τὸν θάνατον αὐτῆς ἡ Πετρούπολις, ἥτις τῷ 1750, ἠριθμεῖ 80,000 μόνον ψυχῶν, τῷ 1789 δὲ 218,000, περιελάμβανεν ἤδη 300,000 κατοίκων. Ἀλέξανδρος ὁ Α' ἀνέλαβε τὴν ἀποξήρανσιν τῆς πόλεως, ἦν ἐξωράισε δι' ἄλσων, γεφυρῶν, ἀνακτόρων καὶ ναῶν· κατὰ τὸ τέλος τῆς βασιλείας αὐτοῦ (1825) ὁ πληθυσμὸς ἀνήρχετο εἰς 400,000 κατοίκων. Τῷ 1824 φοβερὰ πλῆμμυρα παρ' ὀλίγον θὰ κατέστρεψε τμημα τῆς πόλεως, ἧς τὸ ἔδαφος μόλις ὑπέρκειται τῆς τοῦ Νεῦα ἐπιφανείας κατὰ 2 ἢ 3 μέτρα. Ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος ἐπροίκισε τὴν Πετρούπολιν διὰ τινῶν μεγάλων οἰκοδομῶν καὶ ἤρξατο τῆς κατασκευῆς τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, αἵτινες ἐξακοντίζονται δίκην ἀκτίων ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κράτους. Ἡ καταστροφὴ τῆς 1/13 μαρτίου 1881,

ἤτις ἐστοίχισε τὴν ζωὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ Β', «Τσάρου τοῦ ἐλευθερωτοῦ» ἀπότελεῖ τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον καὶ τὸ μᾶλλον ἀξιοθρήνητον γεγονός τῶν χρονικῶν τῆς Πετρούπολεως κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη.

Ἐκ τῶν ὄχθων τοῦ Νεῦα, αὐτῆς ταύτης τῆς καρδίας τῆς πόλεως, ἂν στρέψῃ τις τὸ ὄμμα εἴτε Β πρὸς τὴν νῆσον τοῦ φρουρίου, τὴν ἀρχαίαν Πετρούπολιν, εἴτε πρὸς Α ἀπέναντι τῆς νήσου τοῦ Βασιλείου (Βασιλείη Ὀστρίβ), εἴτε τέλος ἐκ τῆς ἀγγλικῆς προκυμαίας ἢ τῆς προκυμαίας τῆς αὐτῆς διευθυνθῆ τις ἐκ τῆς στερεᾶς πρὸς τὰ ΝΑ, ἢ ὅσιν τῆς αὐτοκρατορικῆς πόλεως εἶναι μαγικωτάτη. Πανταχοῦ ἐπικρατεῖ χαρακτῆρ μεγαλείου· ποταμὸς εὐρύς, ὄρυγματικός, βαθύς, ὅστινος οἱ διακλαδούμενοι βραχίονες φαίνονται περιβάλλοντες πλωτῆν πόλιν, διατεμνομένην καὶ αὐτὴν ὑπὸ μεγάλων διωρύγων, προκυμαία ἐκ γρανίτου, συγκρατοῦσα τὰ ὕδατα τοῦ Νεῦα, ἄπερ ὁ δυτικὸς ἄνεμος ἀνακυκᾷ εἰς βαθμὸν ὥστε ν' ἀνέρχονται καὶ ἐνίοτε νὰ ὑπερκεχελιζῶσιν ὑπὸ μορφῆν μακρομένων χειμάρρων, κατακλύζοντα τὰς μικρὰς διόδους (προσπέκτ). ὁδοὶ εὐρεταὶ καὶ συμμετρικαί, πλατεῖαι δὲ γιγαντιαῖαι, ὡς ἡ τοῦ πεδίου τοῦ Ἄρεως καὶ ἡ τοῦ Ναυαρχείου.

Πανταχοῦ, ἐπὶ τῶν κανονικῶν τούτων πλατειῶν, ἐν ταῖς ὁδοῖς ταύταις ἐχούταις πλάτος 15, 30 καὶ 50 ἔτι μέτρων, ἐν ταῖς διόδους ἐκείναις, ὧν τὸ μῆκος πολλὰ ἀριθμεῖ χιλιόμετρα εἰρηναίως συμπεπιεσμένα ἢ κλιμακῶδῶς ἀνεγερμένα οἰκοδομήματα καὶ μνημεῖα κολοσιαίων διαστάσεων, καὶ βυζαντινοῦ μὲν ρυθμοῦ, γραφικώτατοι δὲ τὴν ὄψιν, ἡγεμονικὰ μέγαρα, στρατῶνες, μουσεῖα, νοσοκομεῖα, ἐπὶ γιγαντιαίου ἀνιδρυμένα σχεδίου, οἰκίαι, ὧν τὸ κολοσιαῖον κτίριον δύναται νὰ στεγᾷ τρις χίλια ἄτομα. Αἱ πλεῖστα τῶν ὑψηρῶν τούτων οἰκοδομῶν, ἐν αἷς τὰ καταστήματα καταλαμβάνουσι ὅτε μὲν τὸ ὑπόγειον, ὅτε δὲ τὴν πρώτην ὀροφὴν, ἔχουσι κοινὴν χαρακτῆρα εὐρωπαϊκῆς μονοτονίας. Τὰ μετ' ἐπιβλητικῶν προσόψεων μνημεῖα, κεκοσμημένα διὰ στηλῶν, στοῶν καὶ ἀετωμάτων, ἐνίοτε ὑπερθεβαρμένον διὰ γλυφῶν, ἀνίχουσι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν ἐλληνικὸν ρυθμὸν, ἐνῶ ἄλλαι ἀνάγονται εἰς τὸν ἀρχαῖον γαλλικὸν ἢ ἰταλικὸν ρυθμὸν. Ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἀρχιτεκτονικοὶ ρυθμοὶ ἔγρησιμοποιήθησαν, ἰδίᾳ ὅμως οἱ κλασικοί, ἐν ταῖς κολοσιαίαις ταύταις οἰκοδομαῖς, ταῖς καθ' ἕκαστον χειμῶνα τοσοῦτον δεινῶς ὑφισταμένας τὰς ἐπιπρεΐας τῶν ὀρυμνῶν τοῦ κλίματος προσβολῶν. Καίπερ εἰς τὸ ἑκατομύριον ἀνερχομένου τοῦ τῆς Πετρούπολεως πληθυσμοῦ, αἱ ὁδοὶ αὐτῆς καὶ αἱ πλατεῖαι παρέχουσι ἐντύπωσιν σχετικῆς μοναξίας· αἱ ζωηρότεραι τῶν ὁδῶν εἰσὶν αἱ προκυμαῖαι τοῦ Νεῦα, ἢ πλατεῖαι τοῦ ναυαρχείου καὶ ἡ διόδος Νέβσκη ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ἀκτῆς. Τὸν χειμῶνα ἢ κοίτη τοῦ Νεῦα, ὑπὸ πάγων καταλαμβάνουμένη, ἀποβαίνει στερεὰ λεωφόρος, ἐν ἣ κυκλοφοροῦσι χιλιάδες ἐκκλήθρων καὶ παγοδρόμων.

Ἡ Πετρούπολις ἐκτείνεται ἐν εἴδει ριπιδίου κατὰ μῆκος τῶν τοῦ Νεῦα διακλαδῶσεων· ἡ πόλις καὶ τὰ προαστεια αὐτῆς, ἅτινα ἐκτείνονται μακρὰν πρὸς Ν καὶ πρὸς τὴν Β τοῦ Νεῦα ἀκτῆν, καταλαμβάνουσι ἕξ μεγάλας φυσικὰς νήσους, περιβαλλομένας ὑπὸ ἑκατοντάδας νησιδίων, καὶ τεχνητῆν ἐν τῇ ξηρᾷ νήσῳ, περιοριζομένην πρὸς Ν ὑπὸ τῆς διώρυχος τῆς Φοντάγκας. Ἡ διώρυξ αὕτη σχηματίζει τὴν διώρυχα Μόικαν, ἐκ ταύτης δὲ ἀποσπᾶται ἡ διώρυξ τῆς Αἰκατερίνης, ἣτις περατοῦται ἐν τῇ Φοντάγκᾳ. Ἐτέρα διώρυξ μᾶλλον ἀπομακρυσμένη ἐκ τοῦ κέντρου (ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Ναυαρχείου) περιβάλλει τὸ μέγιστον ἐμπρόσθιον μεσημβρινὸν μέρος τῆς πόλεως· αὕτη εἶναι ἡ διώρυξ Ὀμπρόδνύη, προερχομένη ἐκ τοῦ Νεῦα καὶ συνδεομένη μετὰ τῆς διώρυχος τῆς Αἰκατερίνης. Ἡ θαλασσία διώρυξ, ἀποτελοῦσα νεώτερον ἔργον, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς συνοικίας τῆς Νάρβας (πρὸς Ν τῶν τμημάτων τοῦ Καζάν καὶ τοῦ Σπάσκ) καταλήγει εἰς τὸν λιμένα τῆς Κρονστάδης.

Τὸ ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ὄχθης κυρίως τμήμα τῆς Πετρούπολεως εἶναι ἐκεῖνον, ἐν ᾧ εἴρηται συνήγμένα ἢ διεσκορπισμένα ἐπὶ τῶν προκυμαίων τῶν Ἀγγλων, τοῦ Ναυαρχείου, τῶν Ἀνακτόρων καὶ κατὰ μῆκος τῶν διόδων Νεῦσκη καὶ Βοτνεσένσκη, τῶν ὁδῶν Γκορογοβαίας, μεγάλης καὶ μικρᾶς Μορσκαίας, Γκαλερναίας, Μίλλινοαίας, μεγάλης Σαδοβαίας, ἐν τῇ λεωφόρῳ τῆς ἐφιππου φρουρᾶς, τῆς διόδου Λιτειναῖα καὶ ἄλλοις κυριωτέροις ὁδοῖς τὰ ἐξῆς οἰκοδομήματα καὶ λοιπὰ 1) ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Ν α υ α ρ χ εῖ ο υ · τὰ χειμερινὰ ἀνάκτορα, τὸ ἐρημητήριο, ἢ

στήλη τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὰ μέγαρα τοῦ ἐπιτελείου, τοῦ ναυαρχείου, τῆς Γερουσίας καὶ τῆς Ἀγίας Συνόδου, ὁ κήπος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ἐφιππος ἀνδριάς Πέτρου τοῦ Α', ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τοῦ ἁγ. Ἰσαάκ, ὁ ἀνδριάς Νικολάου τοῦ Α', τὸ μουσεῖον τῶν βιομηχανῶν τεχνῶν, τὸ πεδῖον τοῦ Ἄρεως, ὁ θερινὸς κήπος καὶ τὸ μνημεῖον Σουβόροφ 2) ἐν ταῖς συγκεντρικαῖς συνοικίαις τοῦ Κ α ζ ἄ ν καὶ τοῦ Σ π ἄ σ κ · ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τοῦ Καζάν, ἡ Λέσχη τῶν Εὐγενῶν, τὸ μέγα θέατρον, τὸ θέατρον Μαρίας, οἱ ἀνδριάντες τοῦ Κουτούζωφ καὶ τοῦ Βάρκλεη δὲ Τόλλε, τὰ ἀνάκτορα Ἀντισκωφ (κατοικία τοῦ Τσάρου Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ'), ἡ μεγάλη ἀγορὰ (Γοστιννὴ Δβίρ), ἡ δημοσία αὐτοκρατορικὴ βιβλιοθήκη, τὸ Δημαρχεῖον, ἡ Τράπεζα, ὁ κήπος Ἰουσοῦποφ, ἡ σχολὴ τῶν μηχανικῶν, τὰ ἀνάκτορα Μιχαήλ, τὸ θέατρον Ἀλεξάνδρου 3) ἐν τῇ συνοικίᾳ τῆς Μόσχας (πρὸς ΝΑ τῶν προηγουμένων) καὶ τῇ συνοικίᾳ Λιτειναῖα (πρὸς ΒΑ τῆς συνοικίας τῆς Μόσχας), περιοριζομένη πρὸς Β ὑπὸ τῆς τοῦ Νεῦα καμπῆς, εἴρηται ἡ θριαμβευτικὴ ἀψὶς τῆς Μόσχας, τὸ τεχνολογικὸν ἱνστιτούτον, ἡ μονὴ Βοσκρασένσκη, ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς Πρεμπραξένσκη, τὰ λαμπρὰ ἀνάκτορα Σερεμέτιεφ, τὸ ὄπλοστάσιον, ἡ αὐτοκρατορικὴ γραμματεία καὶ ἡ σχολὴ τοῦ πυροβολικοῦ 4) ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἀλεξάνδρου Νεῦσκη (πρὸς ΝΑ τῆς συνοικίας τῆς Μόσχας) καὶ ἐν τῇ συνοικίᾳ Ροζδεστέβνσκη (πρὸς Α τῆς Λιτειναίας) ἡ μονὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου Νεῦσκη, ὁ κήπος καὶ τὸ ἀνάκτορον τῆς Ταυρίδος, ἡ μονὴ Σμολνόη καὶ τὰ Ἰνστιτούτα τῆς Αἰκατερίνης καὶ Μαρίας 5) ἐν τῇ συνοικίᾳ Κολόμνας καὶ Νάρβας (πρὸς Ν τῶν συνοικιῶν τοῦ Ν α υ α ρ χ εῖ ο υ καὶ τοῦ Κ α ζ ἄ ν) ὁ κήπος Λεμιδώφ, τὸ φρενοκομεῖον, τὸ μέγα ἐργοστάσιον τῆς Βαλτικῆς (μηχαναὶ καὶ σκάφη), ὁ ναὸς τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, τὸ μουσεῖον τῆς γενικῆς ἐπιμελητείας, ἡ θριαμβευτικὴ ἀψὶς τῆς Νάρβας, ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τῆς ἁγ. Τριάδος, τὸ μνημεῖον τοῦ ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου, ἡ σχολὴ τοῦ ἰππικοῦ, οἱ σιδηροδρομικοὶ σταθμοὶ Βαρτοβίας καὶ Βαλτικῆς 6) ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Β α σ ι λ εῖ ο υ (ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Νεῦα), ὅπου ἡ προκυμαία τοῦ πανεπιστημίου, εὐρεταὶ παραλλήλοι καὶ τρεῖς μακρὰί διόδοι. [τὸ χρηματιστήριον, τὸ τελωνεῖον, ἡ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν, τὸ Πανεπιστήμιον, ἡ Ἀκαδημία τῶν καλῶν τεχνῶν, ἡ στρατιωτικὴ σχολὴ Παύλου, τὸ μνημεῖον Ρουμιάνστωφ, ἡ ναυτικὴ καὶ ἡ μεταλλουργικὴ σχολή 7) ἐν τῇ συνοικίᾳ τῆς ἀρχαίας Πετρούπολεως (νῆσοι τοῦ Νεῦα, Πετρόδσκη, τῶν φαρμακοποιῶν, Κρεστόδσκη, Κέμεννυ, Ἐλθγκίν, πρὸς Β τῆς νήσου Βασιλείου) τὸ φρούριον, ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς Πέτρου καὶ Παύλου, τὸ ἄλσος Ἀλεξάνδρου, ὁ ζωολογικὸς κήπος, ὁ οἶκος Πέτρου τοῦ Α', τὸ λύκειον Ἀλεξάνδρου, ὁ βοτανικὸς κήπος, τὸ μουσεῖον τοῦ πυροβολικοῦ, τὸ θερινὸν ἀνάκτορον καὶ τὸ νομισματοκοπεῖον 8) ἐν τῇ συνοικίᾳ Βυμπόργης (πρὸς Α τῶν νήσων τοῦ Νεῦα) τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, ἡ ἀκαδημία τῆς ἱατρικῆς, τὸ νέον ὄπλοστάσιον, ἡ Μιχαήλειος σχολὴ τοῦ πυροβολικοῦ, τὸ δατυνομικὸν ἱνστιτούτον καὶ ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμὸς τῆς Φιλλανδίας.

(Ἀκολουθεῖ).

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Ἡ ἑλληνικὴ αἰθουδα τοῦ Λούβρου.—Ἡ ἑλληνικὴ αἰθουσα τοῦ μουσείου τοῦ Λούβρου, κεκλεισμένη ἀπὸ τινος ἕνεκα τῶν ἐν αὐτῇ ἐπισκευῶν, ὑποστᾶσα δ' ἤδη γενικὴν μεταρρύθμισιν ὡς πρὸς τὴν διάταξιν τῶν ἐν αὐτῇ ἔργων γλυπτικῆς, ἀνεψῆγη ἀπὸ τινος καὶ πάλιν εἰς τὸ δημόσιον.

Τα ἐν αὐτῇ μαρμάρηνα καλλιτεχνήματα νεᾶν ὑπέστησαν κατάταξιν, ἐκτὸς δὲ σπανίων καὶ ἰδιαζόντων ὅλων ἐνδιαφεροσῶν ἐξαίρεσεων διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς καλλιτεχνίας—κεφαλῆς ἀθλητοῦ καὶ ἀναγλύφου τοῦ Ἑρμοῦ, τοῦ Ὀρφείου καὶ τῆς Εὐρυδίκης κλπ. ἐν τῇ αἰθούσῃ ὑπάρχουσι ἤδη μνημεῖα καθαρῶς ἑλληνικά, ὧν ἡ ἀκριβὴς προέλευσις, τὸ παριστάμενον ἀντικείμενον, ὁ τρόπος καὶ ἡ χρονολογία τῆς εἰς τὸ μουσεῖον εἰσόδου δεικνύονται διὰ σημειωμάτων.

Ἐφ' ὅσον ἐπέτρεπον αἱ διαστάσεις, ἡ θέσις καὶ ὁ φωτισμὸς τῆς αἰθούσης, κατ' ἀρχὰς ἐταξιοθετήθησαν καθ' ὁμίλους τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα.

Ἐν τῷ δυτικῷ τοίχῳ ἐτέθησαν ἐν ἄλλοις τὰ ἐκ Θιάτου ἀνάγλυφα, τὰ ἀνακαλυφθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Μίλλερ. τὰ ἐν Σαμοθράκῃ ἀνακαλυφθέντα ἀνάγλυφα τοῦ Ἀγαμέμνονος, τὰ ἀνάγλυφα τοῦ Παρθενῶνος καὶ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναοῦ τοῦ Διός, τὰ ἀνάγλυφα τοῦ Ἑρμοῦ, τοῦ Ὀρφῆος καὶ τῆς Εὐρυδίκης.

Ἡ ἀντιθετος πλευρὰ τῆς αἰθούσης ἐπεφυλάχθη τοῖς ἐπικηδεῖσι μνημεῖσι. Ἡ σειρά αὕτη, ἐν τῇ ὁποίᾳ εὐρίσκονται λίαν ἀξιοσημεῖα μνημεῖα, ἐξακολουθεῖ καὶ ἐν τοῖς τῶν παραθύρων τμήμασι. Παρὰ τὸ παράθυρον τοῦ κέντρου συνεκεντρώθησαν τὰ ἀναθηματικὰ μνημεῖα· ἐν δὲ τοῖς πέριξ τοῦ ἀντιθέτου παραθύρου. βλέποντος εἰς τὸν κῆπον Καρουτέλ, ἐτέθησαν ἀνάγλυφα τινὰ, ἅπερ δὲν ἠδύνατο νὰ τοποθετηθῶσιν ἐν ταῖς λοιπαῖς σειραῖς, καὶ σειρά μαρμάρων, ἑλληνικὰς φερόντων ἐπιγραφὰς.

Τέλος ἐν τοῖς μεταξὺ τῶν παραθύρων τμήμασιν εὐρίσκονται ἤδη πρὸς τ' ἄνω μὲν τέσσαρες μεγάλαι παραστάσεις ἐπικηδεῶν ἐπιτάσεων, κάτω δὲ τέσσαρα ἀγάλματα, πάντα εὐρεθέντα ἐν Ἑλλάδι καὶ θεωρούμενα ὡς τὰ ἄριστα τοῦ μουσείου.

Ἀριθμὸς τις προτομῶν, τῆδε κάκειτε διατεθειμένων, συμπληροῦ τὴν ἔκθεσιν· αὐταὶ δ' εἰσι Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, τὸ ἀποτύπωμα τῆς κεφαλῆς τῆς Νίκης τῆς δυτικῆς προσόψεως τοῦ Παρθενῶνος, ἡ πεπλοφόρος Ἀσπασία, ἡ κεφαλὴ τοῦ Διαδομένου, κεφαλὴ Ἀπόλλωνος κλπ.

Ἄ γάμος ἐν Σαροθνία. — Κατὰ τὴν συναψιν γάμου τὴν χεῖρα τῆς κόρης δὲν ζητεῖ ὁ συζευχθῆσόμενος αὐτὴν νέος, ἀλλ' αὐτὸς οὗτος ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Ὁ τελευταῖος οὗτος μεταβάνει ἡμέραν τινὰ εἰς τὸν οἶκον ἐκεῖνης, ἥτις εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῶν εὐχῶν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καί, πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς ἀποτεινόμενος, λέγει αὐτῷ:

« Τὸ γῆράς μου προχωρεῖ καί, ἵνα θέλῃς καὶ παρηγορήσω τὸ γῆράς μου, ζητῶ περιστέρην ἀσπίλου λευκότητος ἥτις στεγάζεται, φρονῶ, ἐν τῷ ὑμετέρῳ οἴκῳ. »

Ὁ πρὸς ὃν τὰ λόγια ταῦτα ἀποτεινόμενος προσποιεῖται ὅτι δὲν κατανοεῖ τὴν μεταφορὰν, προφασίζεται ὅτι δὲν ἔχει περιστέρην ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ προστίθῃσιν ὅτι ἡ περιστέρη εὐρηται ἀναμφιβίλως παρὰ τινι γείτονι ἢ πιθανῶς εἰς τὰ βλάθη τῶν δασῶν.

Ὁ πρῶτος ἐπὶ μακρὸν ἐπιμένει· τότε δὲ καὶ ὁ ἄλλος συγκατατίθεται καί, μεταβαίνων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς οἰκίας, ἐπιστρέφει κρατῶν ἀπὸ τῆς χειρὸς τὴν πρεσβυτέραν τῶν γυναικῶν, λέγων:

« Μήπως αὕτη εἶναι ἡ περιστέρη, ἣν ἐπιθυμεῖτε ; »

Ἐπὶ τέλους κατόπιν πολλῶν τοιούτων μεταβάσεων καὶ ἐπιστροφῶν καὶ ἀφοῦ πᾶσαι αἱ τοῦ οἴκου γυναῖκες, γραῖαι τε καὶ νέαι, προσαχθῶσιν, ἀποφασίζει νὰ παραλάβῃ τὴν νεαρὰν κόρην, ἣν γινώσκει ὡς ἐκλεγεῖσθαι. Ἄλλ' αὕτη ἀνθίσταται δι' ὅλων αὐτῆς τῶν δυνάμεων, διότι τοιούτων εἶναι τὸ πρόγραμμα. Ἐπὶ τέλους ἡ κόρη προσχωρεῖ, ὁ δὲ πατὴρ τοῦ νεαροῦ μνηστῆρος φωνεῖ:

« Μάλιστα! Αὕτη εἶναι ἡ λευκὴ περιστέρη, ἣν περ ἀνεζήτησεν. »

Ἡ προσωμίαι περιστέρη εἶναι ἡ ποιητικώτερα, διότι συγχνάξις ὁ πατὴρ τοῦ γαμβροῦ ἀντὶ νὰ ζητήσῃ «περιστέρην» ζητεῖ δάμαλιον, ἵππον, πρόβατον καὶ αἶγα ἔτι.

Ἐἴτα ἡ κόρη ἀποσύρεται, καὶ οἱ δύο ἄνδρες, οἱ πατέρες, συζητοῦσι τὸ ἐνδιαφέρον ζήτημα καὶ ὀρίζουσι τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἀνταλλαγῆσονται τὰ δῶρα. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ πατὴρ τοῦ νέου, ἐνδεδυμένος τὴν ὠραιότεραν αὐτοῦ στολήν, καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ μεταβαίνουσιν ἐν μεγάλῃ πομπῇ εἰς τὸν οἶκον τῆς νεαρᾶς κόρης. Τὰ μέλη τῆς συνοδείας φέρουσι τὸ ὄνομα παραλίμπος (paralimpos). Ἡ συνοδὴ ἀφικνουμένη πρὸ τῆς πύλης σταματᾷ. Ἡ πύλη κρούεται, ἀλλ' οὐδεὶς ἀπαντᾷ· κρούεται ἐπὶ μακρὸν ἔτι, διότι οὕτως ἀπαιτεῖ ἡ συνήθεια. Ἐπὶ τέλους φωνὴ τις ἀκούεται, ἐρωτώσα τί θέλουσιν οἱ ἐπισκέπται. Τότε οἱ Παράλιμποι φωνοῦσιν ἐν χορῷ: « Τιμὴν καὶ ἀρετὴν! »

Ἡ πύλη ἀνοίγεται, ἡ συνοδὴ εἰσέρχεται εἰς τὸν οἶκον, ὁ δὲ οἶ-

κοδεσπότης ζητεῖ συγγνώμην, ἰσχυρίζόμενος ὅτι δὲν ἤκουσε νὰ κρούηται ἡ πύλη. Οἱ Παράλιμποι παρουσιάζουσι τότε τὰ ἅπερ κομίζουσι δῶρα, καὶ ὁ οἰκοδεσπότης προσφέρει ἐν τῷ μέρει τὰ ἴδια. Ἡ ἐσπέρα λήγει διὰ μεγάλῃς ἐσπερίδος, καθ' ἣν οὐδαμῶς παρίστανται οἱ μελλόνυμφοι. Αὕτη εἶναι ἡ ἐπὶ τῆς ἀραβῶσιν ἑορτὴ. Ὁ γάμος τελεῖται μετὰ τινα χρόνον.

Μίαν ἐβδομάδα πρὸ τῆς τελέσεως αὐτοῦ, ὅταν συμβῇ ὥστε οἱ μελλονύμφοι νὰ οἰκῶσιν ἐν διαφόροις χωρίοις καὶ οὐχὶ ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ, μεγαλοπρεπῆς καὶ ὅλως πρωτότυπος συνοδία, μεταβαίνουσα παρὰ τοῖς γονεῦσι, ζητεῖ τὰ ἐπιπλα, ἅπερ καὶ μετὰγει εἰς τὸν οἶκον τῶν μελλονύμφων. Καὶ πρῶτον παρατηρεῖται ἡ καλλιμορφωτέρα κόρη τοῦ χωρίου, φέρουσα ἐπὶ βελουδίνου προσκεφαλαίου χρυσοποικίλου μεταλλίνου σταμίου, λίαν τιμώμενον παρ' ἐκάστη οἰκογενεῖα τῆς Σαροθνίας. Τοῦτο ἔστι τὸ σταμίνιον, δι' οὗ τὴν ἡμέραν τῶν γάμων ὁ ἀντλήσῃ ἡ σύζυγος ὕδωρ διὰ πρώτην φοράν. Ἐἴτα ἀκολουθοῦσι παῖδες, φέροντες ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν τὰ μᾶλλον εὐθραστα τῶν ἀντικειμένων.

Κατόπιν ἀναφαίνεται ἡ μνηστῆ, πλουσίαν φέρουσα στολήν καὶ καθημένη ἐπὶ τοῦ ὠραιότερου ἵππου τῆς χώρας, συνοδουμένη δὲ ὑπὸ τῶν γονέων αὐτῆς καὶ τῶν φίλων. Μετὰ ταῦτα ἔρχονται ἄμαξαι, περιλαμβανούσαι τὰ ἐπιπλα καὶ συρόμεναι ὑπὸ λευκῶν βοῶν, κεκοσμημένον διὰ χρυσομήλων, δεσμῶν ἑρίου, λαμπρῶν χρωμάτων, ἀνθῶν, ταινιῶν, κατόπτρων, κωδωνίσκων κλπ. Τὴν συνοδίαν ταύτην ἀκολουθεῖ τὸ ζῶον ἐκεῖνο, ὅπερ φιλοσοφικῶς ὅλως ὁ ἀλέθῃ τὸν σῖτον τῶν συζύγων· ἄλλως ἢ ἐκ παραδόσεως μυλόπετρα ἀποτελεῖ μέρος τῶν ἐπίπλων.

Κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἔθιμον, αὕτη αὕτη ἡ μνηστῆ ὀφείλει νὰ παραλάβῃ ἐκ τῆς ἀμάξης καὶ μεταγάγῃ εἰς τὸν οἶκον τὴν πρώτην στρωμνὴν τῆς νυμφικῆς κλίνης. Οἱ φίλοι, οἵτινες μετὰγουσι τὰς λοιπὰς στρωμνάς, ζητοῦσι τότε νὰ κλείσωσιν αὐτῇ τὴν δῶν καὶ ἐπέρχεται μάχη καταλήγουσα συνήθως εἰς συσώρευσιν τῶν τῆς κλίνης ἀντικειμένων.

Ἐπὶ τέλους φθάνει ἡ ἡμέρα τῶν γάμων. Ὁ σύζυγος, ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου καὶ οἱ «Παράλιμποι» μεταβαίνουσιν εἰς τὴν κατοικίαν τῆς κόρης πρὸς ἀναζήτησιν αὐτῆς· τούτους δ' αὕτη βλέπουσα ρίπτεται εἰς τοὺς πόδας τῆς μητρὸς αὐτῆς καί, ἄφθονα χύνουσα δάκρυα, ζητεῖ τὴν εὐλογίαν αὐτῆς. Ἡ μήτηρ παρηγορεῖ αὐτὴν, ἐπιτίθῃσιν ἐπισήμως ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτῆς τὰς χεῖρας καὶ ὀμιλεῖ αὐτῇ ἐξ ἀποστάσεως χωρὶς νὰ λέγῃ τι, ὅπερ νὰ μὴ ἀκούηται ἀπὸ τῶν γειτόνων καὶ τῶν διαβατῶν. Τὸ αὐτὸ ἔθιμον ἐπικρατεῖ καὶ ἐν Μινόρκα. Μόνον κατὰ τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν θὰ ὀρισθῇ πλέον ἡ ἡμέρα τοῦ γάμου, γίνεται ὁ μνηστῆρ δεκτὸς ἐν τῷ οἴκῳ ἐκεῖνης, ἥτις μέλλει νὰ καταστῇ σύζυγος αὐτοῦ. Ἐν τῇ τελετῇ τῶν γάμων οἱ γονεῖς, οἱ κεκλημένοι, καὶ αὕτη αὕτη ἡ μνηστῆ ἐνδύονται ἑρυθρὰ ἐν ταῖς πτωχαῖς συνοικίαις. Τὴν δ' ἐσπέραν ἀκούσαντες ἐν ταῖς ὁδοῖς νυκτωδία ὑπ' αὐτὰ τὰ παράθυρα τῶν νεονύμφων.

Ἄλλὰ καὶ ἡ γέννησις τοῦ πρωτοτόκου σημειοῦται διὰ παραδίδων ἔθιμον· ἐπὶ ἐβδομάδα ὅλην ἐξακολουθοῦσιν ἐν τῷ οἴκῳ νυχθημερὸν γεύματα καὶ δεῖπνα, παίγνια καὶ ἄγματα μέχρις αὐτοῦ τοῦ θαλάμου τῆς λεγοῦσας.

Κατὰ παράδοξον ἔθιμον, ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν ἀπαιτεῖται ὁ σύζυγος νὰ κατακλίνηται ἐπὶ παρουσίᾳ πάντων μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ νὰ τρώγῃ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πινακίου καὶ τοῦ αὐτοῦ κοχλιαρίου. Ἐν τισὶ μάλιστα μέρεσι τοῦ Καμπιδάου ὀφείλει ὁ σύζυγος νὰ κατακλίνηται ἐν τῷ τόπῳ καὶ τῇ θέσει τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ νὰ δέχεται δι' αὐτὴν, ἐν τῇ κλίνῃ εὐρισκόμενος, τὰς ἐπισκέψεις καὶ τὰ συγχαρητήρια τῶν συγγενῶν καὶ φίλων. Ὁ Στράβων ἐσημείωσε τὸ ἔθιμον τοῦτο, περὶ Ἰσπανίας λόγον ποιούμενος: «... γεωργοῦσιν, αὐταὶ (αἱ γυναῖκες δηλ.) τε κ ο ὕ σ α ι τε διακονοῦσι τοῖς ἀνδράσιν ἐ κ ε ἰ ν ο υ ς ἀνθ' ἑαυτῶν κατακλίνονται... » (Στράβ. Γ'. § 17 σ. 224).

ΟΙ ΡΩΣΟΙ ΕΝ ΑΣΙΑ.

Ἡ Ρωσία παρουσιάζει παράδειγμα τῆς μᾶλλον ἀξιοσημείωτου κινήσεως τῆς πρὸς Ἀνατολὴν ἐπεκτάσεως τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς δυνάμεως. Καθ' ἣν ἐποχὴν, τὸν II' αἰῶνα, οἱ Μογγόλοι, πρὸς τὴν Δύσιν διαχεόμενοι, εἶχον κατακλύσει μὲν τὴν Ρωσίαν, προσπελάσει δὲ εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ κέντρον τῆς Εὐρώπης, ὀλίγους μετὰ ταῦτα, αἰῶνας καὶ οἱ Ρῶσοι ἐν τῷ μέρει κατελάμβανον τὰς χώρας, ἐξ ὧν εἶχον ἐφορμήσει οἱ ἀρχαῖοι αὐτῶν νικηταί, ἥτοι ὀλόκληρον σχεδὸν τὸ βόρειον ἡμισὺ τῆς Ἀσίας. Οἱ Σλαῦοι ἀναδυνέστησαν κράτος, μίαν προέχον τῆς μογγολικῆς ἰσχύος, καὶ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ τῶρος μετὰ τῆς εὐρυτέρας ἢ ἡ Εὐρώπη ἀσιατικῆς αὐτοῦ χώρας ἀποτελεῖ εἶδος συνεχείας τῶν μογγόλων βασιλείων, οὕσπερ ἀντικατέστησεν.

Αἱ ἐν τῇ βορείῳ καὶ τῇ κεντρῷ Ἀσίᾳ κατακτῆσεις τῶν Ρῶσων τρεῖς ἠκολούθησαν διευθύνσεις. Διὰ μὲν τῶν Οὐραλίων οἱ Ρῶσοι κατέκλιον τὴν Σιβηρίαν, ἥτοι τὰς χώρας τοῦ ἀρχαίου Σιβίρ, διὰ δὲ τῶν στεππῶν τῆς χώρας τῶν Κοζάκων ἢ τῶν Κιργιζίων πρὸς τὴν κεντρῶν διηυθύνθησαν Ἀσίαν, ἐξαπλούμενοι οὕτως εἰς τὰς κοιλάδας τοῦ Σὺρ-Δαρία καὶ τοῦ Ἀμοῦ-Δαρία (τοῦ ἀρχαίου Ὠξου) ἐνθεν μὲν πρὸς τὸ Τουρκεστάν, ἐνθεν δὲ πρὸς τὸ Μερβ καὶ τὴν τουρκομανικὴν χώραν, διὰ δὲ τοῦ Καυκάσου τέλος ἐπεξετάθησαν μέχρι τῶν μεθορίων τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Περσίας.

Κατ' ἀρχάς, περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος, αἱ τῶν Ρῶσων πρόοδοι ἐξεδηλώθησαν πρὸς τὸ μέρος τῶν Οὐραλίων. Ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς κλιτύος τάταροι, ὀστιάκαι, βουριάται ἠγεμόνες εἶχον ἰδρῦσει ἀρκετὰ ἰσχυρὰ κρατίδια. Ὁ σπουδαιότατος χάνης διέμενεν ἐν Σιβίρ ἐπὶ τοῦ Ἰρτύχ. Οἱ μόνον δυσυπότακτοι, ἀλλὰ χρησιμοποιοῦμενοι ἅμα ὑπὸ τῶν Μοσχοβιτῶν ὡς προπύργιον κατὰ τῶν Τατάρων καὶ οἵτινες κατέκτισαν διὰ τὸν Τῶρον τὰς εὐρείας ἐκτάσεις τῶν τῆς Σιβηρίας χωρῶν, ἦσαν οἱ Κοζάκοι, ὁ πειθαρχίας στερούμενος οὗτος λαός. Τῷ 1558 Ἰβάν Δ' ὁ Τρομερός παρεχώρησε τῇ οἰκογενεῖᾳ Στρογόνωφ τὴν κοιλάδα τοῦ Καμά, τὸ Οὐράλ καὶ ὀλόκληρον τὴν χώραν τῆς ἀνατολικῆς κλιτύος τῶν ὀρέων, ἢν ἠδύνατο νὰ κατακτῆσται, ἀνατιθεῖς ὅμως αὐτῇ τὴν φροντίδα τοῦ ὑπερασπίσαι τὰ τοῦ κράτους μεθόρια. Εἰς ἀταμάνος (ἀρχηγός) τῶν Κοζάκων τοῦ Δόν, Ἰερμάκ Τιμοδέιφ ὀνόματι, προσπνέχθη τοῖς Στρογόνωφ ἵνα ὀδηγήσῃ σῶμα ἐκστρατείας ἐναντίον τῶν Τατάρων. Τῷ 1580, ἠγούμενος 800 τυχοδιωκτῶν ἢ ληστών Ρῶσων, Κοζάκων, Γερμανῶν, Πολωνῶν καὶ Τατάρων ἔτι, κατῆλθε τὸν Τούραν καὶ καταλάβει τὴν ταταρικὴν πόλιν Τσίγκι-Τούρα. Κατὰ τὸ ἐπελθὸν ἔαρ ὁ Ἰερμάκ κατῆλθε τοῦ Τοβόλ, προὐχώρησε μέχρι τοῦ Ἰρτύχ, κατετρόπωσε τὸν στρατὸν τοῦ χάνου τοῦ Σιβίρ καὶ πάραυτα ἐπέτυχε τῆς καθυποτάξεως τῶν πλείστων τῶν ἠγεμόνων ἀπὸ τοῦ Οὐράλ μέχρι τοῦ Ὄβη καὶ ἐπέβαλεν αὐτοῖς φορολογίαν εἰς μιλωτάς. Ὁ Ἰβάν ἀπεδέξατο τὰς κατακτῆσεις τοῦ Κοζάκου, ᾧ περ ἀνέθηκε νὰ συνεχίσῃ, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, τὸ ἔργον, ὅπερ εἶχεν ἀναλάβει. Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἡ Ρωσία ἠοροεῖς παρεδύρετο εἰς τὴν κατακτῆσιν τοῦ ἡμῖσεως τῆς Ἀσίας.

Τὸ 1586 ἡ Τιοῦμεν ἀντικατέστησε τὴν ταταρικὴν πόλιν Τσιγγι-Τουρά, τὸ δ' ἐπόμενον ἔτος ἡ Τοβόλσκη, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ πρωτεύουσα τῶν ἀσιατικῶν κτισέων μέχρι τοῦ 1824, ἰδρῦθη παρὰ τὴν ἀρχαίαν Σιβίρ. Οἱ Κοζάκοι ἀνέπλευσαν τὸν Ὄβη καὶ εἶτα τὸν Κέτρν καί, τὰ σκαφίδια αὐτῶν διὰ ξηρᾶς μεταδιάζοντες, ἐφθάσαν εἰς τὸν ρεῖθρον τοῦ Κάσου, παραποτάμου τοῦ Ἰενισθέν· οὕτως, εἰσδύσαντες εἰς τὸ λεκανοπέδιον τοῦ ποταμοῦ τούτου, καθυπέταξαν αὐτό· τῷ 1631 ἐγκατέστησαν ἐν Βρατσκιὰ-Ὀστρόγ κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Ἀγγάρα καὶ τοῦ Ὄκου καί, ἀποφυγόντες τὰς βουριατικὰς ἠγεμονίας τῆς λίμνης Βαϊκάλης, ἐπέβαλον φόρους εἰς τοὺς παρὰ τὸν Λέναν κατοικοῦντας Τουγγουσίους καὶ Ἰακούτας, λαοὺς ἄνευ πολιτικοῦ συνδέσμου. Περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΖ' αἰῶνος κατέστρεψαν τὸ βασίλειον τῆς Ἰρκούτσκις, κατέκτισαν τὴν Ὑπερβαϊκάλειον χώραν καὶ ἐπὶ τέλος κατέλαβον τὸ Ἀνω-Ἀμούρ, ὅπου, ἰδρυσαν τὴν Ἀλδαζίνην· τὸ πρῶτον ἦδν οἱ Ρῶσοι συνεπλάκησαν μετὰ τῆς Σινικῆς ἢ νέα

πόλις ἐάλω καὶ ἀνεκτῆθη ὑπὸ τῶν Κοζάκων καὶ ὑπὸ τῶν Μαντσού· ἡ συνθήκη τῆς Νερτσίνσκης (1689) ἀπέδωκε τῇ Σινικῇ ὀλόκληρον τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Ἀμούρ. Ἐντεῦθεν τὰ ρωσικὰ μεθόρια ἦσαν καθορισμένα ἐπὶ πεντακῶσια ἔτη καὶ ἐπέκεινα· πρὸς ἀνατολὰς ταῦτα ἐφθασαν μέχρι τοῦ Εἰρηνικοῦ.

«Εἰς μόνος παρῆλθεν αἰὼν, λέγει ὁ κ. Βουλανζιέ («Σημειώσεις ταξειδίων ἀνά τὴν Σιβηρίαν») ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐπιδρομῆς ὀλόκληρον τὴν Σιβηρίαν διέτρεξαν ἢ καθυπέταξαν ὀλιγάριθμα σώματα τυχοδιωκτῶν, ἐνεργοῦντων ἐξ ἰδίων ἄνευ ἐπισήμου ἐντολῆς, ἄνευ οἰαδῶν οὐδὲ ὀδηγίας τῆς κυβερνήσεως, ἥτινι παρεῖχον ὑπηρεσίας. Ἄμα δ' ὡς οἱ ἐπιδρομεῖς οὗτοι ἀφικνοῦντο πρὸ ἰθαγενοῦς τινος κέντρου, πρῶτην φροντίδα εἶχον τὴν καταστροφήν τοῦ Ὀστρόγ, ξυλίνης ἀκροπόλεως μετὰ πύργου καὶ τειχῶν, προστατενομένων διὰ μέσου ρωγμῶν. Ἄτομα, ἐμποροὶ κατὰ τὸ ἡμισυ, λησταὶ δὲ κατὰ τὸ ἄλλο, ἐξόριστοι, ἀπόδλητοι παντὸς εἶδους, ἀκολουθοῦντες τοῖς Κοζάκοις, ἀνήγειρον σταθμοὺς τινας, εἶτα δὲ προσεκάλουν ἐκ Ρωσίας ἐργάτας, οἵτινες ἴδρυσον χωρίον ἐξω τῆς ὠχυρωμένης περιοχῆς· ἐπὶ τέλους ὁ τῶρος τῆς Μόσχας, λαμβάνων τὸ χωρίον ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ, ἐπεμπε βοεβόδαν πρὸς διοίκησιν αὐτοῦ. Ὁ τὸν τίτλον τοῦ τὸν φέρων ὑπάλληλος ἦν ὁ στρατιωτικὸς ἀρχηγὸς ἅμα καὶ ὁ πολιτικὸς διοικητὴς τῆς νέας χώρας, ἐνίοτε εὐρείας, προσορηγμένης δὲ τῷ κράτει· οὗτος συνέλεγε τὸν τὸν ἰθαγενοῦν φόρον. Τὸν διορισμὸν αὐτοῦ ὅμως ἐπικολούθει ἡ ὀριστικὴ ἐγκατάστασις τῆς κοζακικῆς κυριαρχίας· ἐφ' ὅσον αἱ ἐπιχειρηματικαὶ αὐταὶ ὀμάδες ἐπλανῶντο πρὸς ἀναζητήσιν ἐπωφελοῦς τινος θηράματος, τοῦτο ἐπραττον ἐπὶ ἰδίῳ μόνον κινδύνῳ».

Πέτρος ὁ Μέγας διήρσε τὴν Σιβηρίαν εἰς πέντε ἐπαρχίας, ὑπαγομένας εἰς γενικὸν τινα διοικητὴν καὶ διοικουμένας ὑπὸ ὑποδιοικητῶν. Ἐκάστη ἐπαρχία ἦν διανενημένη μετὰ τῶν βοεβόδων. Ἡ τῶν μεταλλείων τῆς Σιβηρίας ἀνακάλυψις ἀπὸ τῆς βασιλείας τούτου κυρίως τοῦ ἠγεμόνος χρονολογεῖται. Τῷ 1691 δύο Τουγγουσίοι ἐγνώριζαν τὰ τῆς Νερτσίνσκης ἀργυρωχεῖα τῇ ρωσικῇ κυβερνήσει, αὐτῇ δ' ἤρξατο τῆς πρὸς ἐκμετάλλευσιν παραχωρήσεως αὐτῶν. Τῷ 1705 ὁ Δεμιδῶφ ἰδρυσεν τὸ πρῶτον μεταλλουργεῖον, ἐν ᾧ ἐχωνεύθη ἡ ἄπειρος σιδηροῦχος καὶ χαλκοῦχος γῆ τῶν Οὐραλίων· οὗτος ἀνεκάλυψε καὶ τὰ ἀργυροῦχα στρώματα τῶν Ἀλταϊκῶν ὀρέων, ἅπερ ἐδωρήσατο εἰς τὸ κράτος τῷ 1742.

Ὁ τῶρος Πέτρος μᾶτν ἐπεδίωξε τὴν διερευνησιν τῶν ὀρέων Τιάν-Σαν ὑπὸ σώματος ἐκστρατείας πρὸς ἀναζητήσιν χρυσῶρυχειῶν αὐτόθι. Πρῶτος οὗτος ἐστρεψε τὰ βλέμματα πρὸς τὴν κεντρῶν Ἀσίαν· πρὸς τούτοις ἐπεδίωξε τὴν τοῦ Καυκάσου κατακτῆσιν, καθήρτισε στόλον ἐν τῇ Κασπία θαλάσσῃ καὶ παρενέβη ἐν τοῖς τῆς Περσίας ζήτημασι. Ἐσκέφθη οὗτος νὰ συνενώσῃ διὰ διωρῶν τὸν Ὠξὸν μετὰ τῆς Κασπίας, τοῦθ ὅπερ θὰ διήνοιγεν αὐτῷ ὁδὸν πρὸς τὴν Ἀσίαν, καὶ ὀδήγησε σῶμα ἐκστρατείας (1717) ἐναντίον τοῦ χάνου τῆς Χίδας, μεθ' οὗ ὑπέγραψε καὶ συνθήκην.

Οἱ διάδοχοι αὐτοῦ, ἐγκαταλιπόντες τὴν κεντρῶν Ἀσίαν, ἐπεδόθησαν εἰς τὴν τοῦ Καυκάσου κατακτῆσιν, ὅπου ἔσχον ὡς ἀντιπάλους τοὺς τε ἰθαγενεῖς πρίγκιπας καὶ αὐτὸν ἅμα τὸν δάχην τῆς Περσίας. Αἰκατερίνη ἢ Β' ἐσκέφθη ν' ἀνεύρῃ πρὸς τὸ μέρος τοῦτο ὁδὸν τινα, ἄγουσαν εἰς τὴν κεντρῶν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἰνδικήν, ὠχύρωσε τὸ Κουβάν καὶ τὸ Τερὲκ διὰ σειρᾶς ὀχυρῶν σταθμῶν καὶ συνωμολόγησε συμβάσεις μετὰ τῶν ὀρειῶν ἠγεμόνων. Ὁ τῆς Γεωργίας βασιλεὺς Ἡράκλειος ἐκνήχθη ὑποτελὴς τῆς Αἰκατερίνης καὶ ἕτερος ἠγεμὼν ἐγκατέλιπε τὰς τοῦ Καυκάσου χώρας, αἵτινες τὸ πρῶτον φόρον αὐτῷ ἐπλήρωνον. Τέλος τῷ 1799 μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ρῶσων ἀπόκρουσιν ἐπιδρομῆς τῶν Περσῶν εἰς Γεωργίαν, ὁ τοῦ Ἡρακλείου υἱὸς Γεώργιος ὁ Γ', ἐγκατέλιπε τὴν ἐξηγνημένην αὐτοῦ χώραν τῷ τῶρῳ Παύλῳ τῷ Α', ὅστις μετέβαλεν αὐτὴν τῷ 1801 εἰς ρωσικὴν ἐπαρχίαν.

Πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀσίας τὰ ρωσικὰ συμφέροντα ἀντεπάλαιον μετὰ τῶν τῆς Ἀγγλίας, διότι ἡ Περσία ἀπετέλει μετὰ τῆς Ἀφγανίας τὸν φραγμὸν, ὅστις διεχώριζεν ἐν Ἀσίᾳ τὰς δύο μεγάλας δυνάμεις. Οὕτως ἡ τοῦ Ἰσπαχάν ἀλλή ἀπέβη, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος, τὸ θέατρον τῶν εὐρωπαϊκῶν ραδιουγιῶν. Ὁ λοχαγὸς Μάλκολμ ἐξεπλήρωσε τῷ 1800 ἀποστολὴν, συνεπεῖρ τῆς ὀποίας ἡ βρετανικὴ ἐπιτροπὴ ἐπεκράτησεν ἐν Περσίᾳ ἐπὶ μακρὰ ἔτη. Οἱ τῆς Ρωσίας μονάρχαι δὲν παρημέλουν τὰ ἐπὶ τῶν Ἰνδιῶν

σχέδια αὐτῶν. Παῦλος ὁ Α' προέτεινε τῷ 1800 εἰς τὸν πρῶτον ὑπατον ν' ἀναλάβῃ κοινὴν μετ' αὐτοῦ κατὰ τῆς Ἰνδικῆς ἐκστρατείαν διὰ τῆς Κασπίας, τοῦ Ἀστεραβάδ, τῆς Ἐράτης καὶ τοῦ Κανδαχάρ· ἐπὶ τῇ ἀρνήσει τῆς Γαλλίας ἐπέμεινε ν' ἀναλάβῃ μόνος τὴν ὑποκίνησιν τῶν Ἰνδιῶν ἐναντίον τῆς ἀγγλικῆς κυριαρχίας. Ὁ στρατηγὸς Ὀρλώφ, ἀρχηγὸς τῶν Κοζάκων, εἶχεν ἀναχωρήσει ἤδη τοῦ Ὁρεμβούργου, ὅτε ὁ τοῦ τσάρου θάνατος ἀνέστειλε τὴν τοῦ σχεδίου τούτου ἐκτέλεσιν. Μετὰ τινα ἔτη ὁ Ναπολέων καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐφ' ἀντάζοντο νὰ προσβάλλωσι τὴν Ἀγγλίαν ἐν αὐτῇ τῇ Ἰνδικῇ, τῇ βοήθειά τῆς Περσίας. Ἡ γαλλικὴ ἐπιρροή, συνεπεία τῆς ἀποστολῆς τοῦ στρατηγοῦ Γαρδόν, ἐφαίνετο ὑπερβάλλουσα ἐν τῇ τοῦ σάχου αὐλῇ (1807), ἀλλ' ἡ βρετανικὴ ἐπιρροή ἀνεκτίχαστο τὴν ὑπεροχὴν μετὰ τὴν του στρατηγοῦ Γαρδόν ἀναχώρησιν.

Μόνον κατὰ τὴν ἐπιούσαν τοῦ γαλλορωσικοῦ πολέμου τοῦ 1812 ἀποκατέστη εἰρήνη Ρωσίας καὶ Περσίας, ἥτις Περσία, διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Γκιουλιστάν, παρεχώρησε τῇ Ρωσίᾳ τὴν Ἰμερητίαν, τὴν Μιγγρελίαν, τὸ Δαγεστάν, τὸ Σερδάν κλπ. (ὁκτώβριος 1813). Ὁ πόλεμος ἐπανεληφθῆν τῷ 1826· κατὰ τὴν συνθήκην τοῦ Τουρκμαντσάι ἡ Ρωσία ἐκτίχαστο τὸ Ἐριβάν καὶ Ναχιτσέβαν (φεβρ. 1828) καὶ ἐπεφυλάξατο ἑαυτῇ τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα ναυσιπλοίας ἐν τῇ Κασπίᾳ, μικρὸν πρὶν ἢ διὰ τῆς συνθήκης τῆς Ἀδριανουπόλεως αὐξηθῶσιν αἱ ἐν Ἀσίᾳ κτήσεις αὐτῆς διὰ τῆς παραχωρήσεως τοῦ Ποτίου. Ἡ Περσία, ἥτις νέας συνωμολόγησε μετὰ τῆς Ἀγγλίας συνθήκας κατὰ μάρτιον τοῦ 1809 καὶ κατὰ νοέμβριον τοῦ 1814, ἐφάνη ὑποκύπτουσα εἰς τὴν ρωσικὴν ἐπιρροὴν κατὰ τὰ ἔτη, ἅτινα ἐπικολούθησαν τὴν τοῦ 1828 συνθήκην καὶ ὑπηρετοῦσα τῇ πολιτικῇ τοῦ ἀνακτοβουλίου Πετροπούλεως ἐν ταῖς πρὸς Α τῆς Κασπίας κειμέναις χώραις.

Τῷ 1812 ἡ Ρωσία καθυπέταξε τοὺς Κιργιζίους, εἶτα συνήψε σχέσεις μετὰ τῶν Τουρκομάνων, οἵτινες ἀπετέλουν τὸν πληθυσμὸν τῶν εὐρειῶν χωρῶν, τῶν μεταξὺ τῆς Κασπίας, Περσίας, Ἀφγανίας καὶ Σινικῆς συμπεριλαμβανομένων. Ὁ Μουραδιῆ ἀπεστάλη εἰς Σινικὴν τῷ 1819, ρωσικὴ δὲ συνοδία ἀφίκετο εἰς Βουχάραν τῷ 1824.

Ἡ τῆς κεντρῆς Ἀσίας κατάστασις ἀξιοθρήνητος τότε διετέλει καὶ ἐπὶ μακρὸν ἔτι τοιαύτη παρέμεινε οἱ τουρκομάνοι λησταὶ ἐδῆρον ὀλόκληρον τὴν χώραν, λεπλατοῦντες, σφάζοντες καὶ εἰς δουλείαν ἀπάγοντες ἀπειραριθμούς αἰχμαλώτους· οὐδὲν εἶδος ἐμπορίου ἦτο δυνατόν ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους ἐλλείψεως ἀσφαλείας. Ὁ τῆς Βουχάρας ἐμίρης καὶ οἱ χάναι τῆς Χίβας καὶ τοῦ Χοκάνδ ἦσαν οἱ ἰσχυρότεροι ἡγεμόνες τῆς χώρας· οὐδαμῶς ἐπέτρεπον τὴν τῶν Χριστιανῶν παρεῖδδυσιν· οἱ Τουρκομάνοι Τεκκέ, οἱ Τουρκομάνοι Σαρκ καὶ ἄλλα φυλὰ κατεῖχον τὰς χώρας, αἵτινες συμπεριλαμβάνονται μετὰ τῆς Κασπίας καὶ τοῦ Ἀμου-Δαρία· ἡ τοῦ Μερβ ὁδὸς ἐπὶ τοῦ Μουργάμπ εἶχεν ἀποσπασθῆ τῆς Περσίας ὑπὸ τῶν Σαρκ κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα. Ἐράτη, ἡ κοιλάς τοῦ Μουργάμπ, τὸ ὑψηλὸν Ἀμου-Δαρία τὸ Καφριζτάν, αἱ τοῦ Παμερίου κοιλάδες εὐρίσκοντο ἐν τῇ ἐξουσίᾳ ἀρχηγῶν ἢ χανῶν, τινῶν μὲν τουρκομανικῆς, τινῶν δὲ ἀρναυῆς φυλῆς, ἐξαρτωμένων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐκ τοῦ ἐμίρου τῆς Ἀφγανίας, τοῦ τῆς Βουχάρας ἢ τοῦ χάνου τοῦ Χοκάνδ! Ἡ Σινικὴ, κυρία τοῦ ἀνατολικοῦ Τουρκεστάν, διετέλει ἐπίσης εἰς ἥκιστα ὁμαλὰς σχέσεις μετὰ τῶν ἡγεμόνων τοῦ ἀνατολικοῦ Παμερίου· ἀπὸ τοῦ 1825 μέχρι τοῦ 1831 οὗτοι κατέστειλαν στάσιν ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Κασγάρ καὶ τῆς Ἰαρκάνδης.

Τὸ εὐρὺ ὁροπέδιον τῆς κεντρῆς Ἀσίας εἶναι λίαν δυσχερὲς τὴν διάβασιν· τὰ προσκόμματα, ἅτινα ἀπαντᾷ αὐτόθι ἢ τῶν συνοδιῶν ἢ τοῦ στρατοῦ διάβασις, ἰδιάζουσαν παρέχουσιν ἀξίαν εἰς τὰς ὑπὸ τῆς φύσεως χαραχθεῖσας ὁδοὺς μεταξὺ τῶν στεπῶν τοῦ Τουρκεστάν καὶ τῆς θαλάσσης τῶν Ἰνδιῶν. Αὗται διασχίζουσι μακρὰ στενὰ μεταξὺ τῆς κοιλάδος τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Ἀφγανίας: Ἀπὸ Πεδάβερ μεταβαίνει τις εἰς Καπούλνν διὰ τῆς στενωποῦ τῆς Χαϊθέρης, ἀπὸ δὲ Σικαρπούρ εἰς Κανδαχάρνν διὰ τῆς στενωποῦ τοῦ Βολάν καὶ τοῦ Κβατάχ. Πρὸς τούτους στενωπὸς συνδέει τὴν Καπούλνν μετὰ τῆς Κανδαχάρνς. Ἡ Ἐράτη δεσπόζει τῶν ἀπὸ Κανδαχάρνς εἰς Μεσχέδ διὰ τοῦ Χερירוῦδ καὶ εἰς Μερβ διὰ τοῦ Μουργάμπ ἀγουσῶν. Τέλος, δύο δύσβατοι ὁδοὶ ἀγουσιν ἀπὸ τοῦ Ἀμου-Δαρία εἰς τὸν Ἰνδὸν διὰ τοῦ Ἰνδοκαυκάσου. Μεγάλαν ἐμπορικὴ ὁδὸς, περιβάλλουσα

τὸν Πάμερον πρὸς Α, ἀγεί ἀπὸ τοῦ Χοκάνδ εἰς Λαδέκ διὰ τῆς Κασγάρνς καὶ Ἰαρκάνδης. Ἄν ὅμως αἱ τοῦ Ἰνδοκαυκάσου καὶ τῶν Ἰμαλαίων ὁδοὶ χρησιμοποιῶνται ὑπὸ τῶν συνοδιῶν, ἢ ὑπὸ τῶν στρατῶν χριστῆς αὐτῶν παρουσιάζει ὑλικὰς τε καὶ πολιτικὰς δυσχερείας τοιαύτας, ὥστε ἐδέσμευεν ἵνα αἱ κυριώτεραι ὁδοὶ ἐπιδρομῆς τῆς Ἰνδικῆς θεωρῶνται μόνον αἱ τῆς Κανδαχάρνς καὶ τῆς Καπούλνς· τὸ δεσπόσαι τούτων ὑπῆρξεν ὁ σκοπός, ὃν ἡ Ἀγγλία ἐπεδίωξεν ἀφ' ἧς ἡμέρας κατεκτίχαστο τὴν ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικὴν. Ἡ Ἀγγλία, καθορώσα τοὺς ὁδούς στρατιώτας καὶ ἐμπόρους εἰς τὴν κεντρῶν προελαύνοντας Ἀσίαν, ἐφοβήθη μῆπως τὰ εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἀφορῶντα ζητήματα δὲν περιορισθῶσι κατὰ τὴν διακανόνισιν ἐν τῇ Μεσογείᾳ μόνον καὶ μῆπως ἡ Ρωσία μεταγὰρ ποτὲ τὸν ἀγῶνα εἰς τὰ Ἰνδικὰ μεθόρια καί, πρὸς τὴν ἐλευθέραν θάλασσαν διευθυνομένη, διανοίξῃ ἑαυτῇ διόδον διὰ μέσου τὰς Ἀφγανίας. Εὐνότος λοιπὸν ἢ σπουδαιότης, ἦν ἡ Ἀγγλία ἀπέδωκεν εἰς τὸ ἀναστῆλαι τὰς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο προσόδους τῶν Ρώσων.

Αἱ τῆς ἐπιρροῆς τῆς Ρωσίας καὶ Ἀγγλίας σφαῖραι ἦσαν ἀπὸ βθετίας κεχωρισμένοι οὐ μόνον διὰ τῆς Ἀφγανίας καὶ τῶν τουρκομανικῶν χανάτων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἡγεμονιῶν τῶν Ἰμαλαίων καὶ τῆς βορείου Ἰνδικῆς. Οὐχ ἥττον ἀπὸ τοῦ 1832 προεβλέπετο ἢ πιθανότης ἀγγλορωσικῆς ἐν Ἀσίᾳ συγκρούσεως. Ὁ κ. Κουρζὸν (Curzon) ἐν τῷ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ρωσία ἐν τῇ κεντρῶν Ἀσίᾳ» συγγράμματι αὐτοῦ, τῷ μάλιστα ἀξιοσημειώτῳ ἔργῳ τῶν ὅσα ποτὲ ἐδημοσιεύθησαν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἀναφέρει τὴν ἐξῆς φράσιν τῆς **Ἐφημερίδος τῆς Μόσχας**, χρονολογούμενην ἀπὸ τοῦ 1832: «Πάραυτα ἐν Καλκούττῃ μόνον θὰ διαλάθωμεν τοὺς μετὰ τοῦ πονηροῦ τούτου ἔθνους λογαριασμοὺς ἡμῶν». Ἡ Ἀγγλία ἐζήτησε νὰ συνάψῃ ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Βουχάρας, ἥνπερ εἶχον ἐπισκεθῆ ἤδη τῷ 1558 ὁ Ἀντώνιος Τζέγκινσον, τῷ 1732 ὁ συνταγματάρχης Γκάρμπαρ καὶ τῷ 1741 ὁ Γεώργιος Τόμσον. Τῷ 1825 οἱ Γ. Μούρακροφτ καὶ Γ. Τρέμπек, ἀφ' οὗ ἐπὶ ἐξαιτίαν ὅλην διέτρεξαν τὴν Κασμίρην, τὴν Ἀφγανίαν καὶ τὸ Τουρκεστάν, ἀφίκοντο εἰς Βουχάραν, ἐνθα ἐπὶ πεντάμηνον ὅλον διέμειναν. Τῷ 1832 καὶ ὁ λοχαγὸς Α. Μπέρνς μετέβη ἐπίσης ἐξ Ἰνδικῆς εἰς Βουχάραν καὶ συνωμολόγησε μετὰ τοῦ ἐμίρου ἐμπορικὴν συνθήκην. Ἀλλὰ καὶ οἱ Ρῶσοι ἐν τῷ μέρει ἐστρεψαν τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς τὴν κεντρῶν Ἀσίαν. Τῷ 1835 ὁ Περόδσκις ἴδρυσε ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὄχθης τῆς Κασπίας τὸ φρούριον Νόβο-Ἀλεξανδρόβσκι, ὁ Δεμαϊζὸν καὶ ὁ Βιτκίεβιτς ἀπεστάλησαν ὁ μὲν τῷ 1834, ὁ δὲ τῷ 1835 εἰς Βουχάραν, ἡ Ρωσία ἐνεθάρρυνε τοὺς Πέρσας εἰς τὸ νὰ καταλάβωσι τὴν Ἐράτην, ἦν μάτην εἶχον προσβάλει τῷ 1833, καὶ Ρῶσοι ἀξιωματικοὶ συνώδεον τῇ ἐκστρατείᾳ, ἥτις ἀπέτυχε πρὸ τῆς πόλεως, ἦν ὑπερήσπιζεν ὁ ἄγγλος ἀξιωματικὸς Πόττιγκερ (νοέμβρ. 1837—ἰούν. 1838).

Τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Βιτκίεβιτς ἐπέμψθη εἰς Καπούλνν, ὅπου εὐρίσκειτο ὁ ἄγγλος πρᾶκτωρ Μπέρνς. Ἡ Ἀγγλία ζωηρότατα ἐνησχολεῖτο τότε περὶ τὰς ἐν τῇ Ἀφγανίᾳ ταραχάς, τῇ ὑπὸ τῶν ἀνταγωνισμῶν τῶν μνησθῆρων συνταρασσομένη καὶ ἐτίθει τὸν πόδα εἰς Βελουχιστάν. Θὰ μνημονεύσωμεν μόνον τῆς κατοχῆς τοῦ Καρράκ (1838), τῆς συνθήκης, ἥτις συνωμολογήθη κατὰ ἰούνιον τοῦ 1838 ὑπὸ τῆς βρετανικῆς κυβερνήσεως μετὰ τοῦ Σάχ - Σούζα, ἀντιπάλου τοῦ χάνου Δόστ-Μωχαμμέτ, ὅστις ἐβασίλευεν ἐν Καπούλνν ἀπὸ τοῦ 1826, τῆς πρώτης ἐναντίον τῆς Ἀφγανικῆς χώρας ἐκστρατείας τῶν Ἀγγλῶν, ἥτις κατέληξεν εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς Κανδαχάρνς (ἀπριλ. 1839) καὶ τῆς Καπούλνς (αὐγ. 1839) καὶ εἰς τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ Σάχ - Σούζα, τῆς εἰς Κελάτ ἐκστρατείας (νοέμβρ. 1839), ἥνπερ ἐπικολούθησαν ἢ συνθήκῃ τοῦ 1841, τῆς στάσεως καὶ τῆς ἥττης τοῦ Δόστ-Μωχαμμέτ (νοεμβρ. 1839—76ρ. 1841), εἶτα τῆς σφαγῆς τῶν ἄγγλων πρακτόρων, τῆς γενικῆς ἐπανάστασεως τῆς Ἀφγανίας (δεκεμβρ. 1841), καὶ τῆς ὀλεθρίας ἀποχωρήσεως τοῦ βρετανικοῦ στρατοῦ, καθ' ὀλοκληρίαν σχεδὸν καταστραφέντος (ἰανουαρ. 1842). Δευτέρα ἐκστρατεία, νικηφόρος διευθυνομένη ὑπὸ τῶν ἄγγλων στρατηγῶν, συνεπύγαγε τὴν ἐκ νέου κατάληψιν τῆς Κανδαχάρνς καὶ τῆς Καπούλνς (αὐγ. — δεπτεμβρ. 1842), ἀλλ' ἡ Ἀγγλία ἠρκέσθη εἰς τὴν ἐκδίκεσιν τῶν στρατιωτῶν αὐτῆς καὶ ἀνεγνώρισε τὸν Δόστ-Μωχαμμέτ ὡς ἡγεμόνα τῆς Ἀφγανίας, ἦν ὁ βρετανικὸς στρατὸς ἐξεκένωσε τὴν ἐπιούσαν τῆς κατακτίσεως.

Ἡ τῆς Ἀγγλίας παρέμβασις ἐν τοῖς ζητήμασι τῆς χώρας ταύ-

της ἠνάγκασεν αὐτὴν ν' ἀναζητήσῃ ζωηρότερον ἢ μέχρι τότε τὴν πρόσκτησιν τῶν συμπαθειῶν τῶν χαρῶν τῆς κεντρῶς Ἀσίας: Ὁ Στόδδαρτ ἀπεστάλη εἰς Βουχάραν τῷ 1838, ὁ Γουὶδ διηγεῖται τὸν ἄνω Ὠξὸν μέχρι τῆς λίμνης Σαρί-Κούλ, ὁ Ἄδβοτ, ὁ Σαϊξπῆρος καὶ ὁ Κάνολλν ἀφίκοντο εἰς Χίβαν τῷ 1840, καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ Κάνολλν μετέβη παρὰ τῷ ἐμίρῃ τοῦ Χοκάνδ, συναντηθεὶς εἴτα μετὰ τοῦ Στόδδαρτ ἐν Βουχάρα, καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν ὁ ἀγγλικὸς στρατὸς ἐσθάρη ὑπὸ τῶν Ἀφγανῶν. Οἱ δύο ἀπεσταλμένοι ἐφυλακίσθησαν, ὑπεδλίθησαν εἰς ἀκατανομήτους βασάνους καὶ ἐπὶ τέλους ἐθανατώθησαν (Ἰούν. 1842). Ἡ Ἀγγλία δὲν ἐσκέπτετο νὰ ἐκδικηθῇ τὸν θάνατον αὐτῶν, μόνον δὲ διὰ μεγίστων κινδύνων κατώρθωσεν ὁ ἱεραπόστολος Γουίλφ νὰ συλλέξῃ πληροφορίας περὶ τῆς τύχης αὐτῶν.

Ἡ Βουχάρα εὐρίσκειτο τότε εἰς χεῖρας ἥκιστα πεπολιτισμένου πρίγκιπος, ὅστις ἠρέσκετο εἰς τὸ νὰ ἐφαρμόζῃ τρομερὰς σωματικὰς ποινὰς· οὗτος ἦν ὁ Ναδρουλλάχ, βασιλευσάς ἀπὸ τοῦ 1826—1860. Δὲν εἶχεν εἰδέτι ἐπιστῆ ἢ στιγμὴ, καθ' ἣν ἡ Ρωσία ἠδύνατο νὰ θέσῃ τέρατα εἰς τὰς φρικαλεότητες, ὧν θέατρον ἦτο τὸ Τουρκεστάν· δὲν εἶχεν αὐτὴ εἰδέτι στεροῦν βάσιν ἐνεργείας καὶ ἐνδοχολοεῖτο πρὸ πάντων εἰς τὰ τῆς καθυποτάξεως τοῦ Καυκάσου. Ἡ τοῦ Πετρόβσκι ἐναντίον τῆς Χίβας ἐκστρατεία (1839), ὑπῆρξε καταστραπτικὴ ἐνεκα τοῦ ὑπερβολικοῦ ψύχους, εἰς ὃ ὁ στρατὸς ἐξετέθη· καὶ ἡ εἰς Βουχάραν ἀποστολὴ τοῦ Βουυτένεφ, Χάμκωφ καὶ Λέμαν οὐδὲν ἔσχεν ἀποτελεσμα (1841), ἀλλὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος ὁ Δανιλέβσκις συνωμολόγησε συνθήκην μετὰ τῆς Χίβας.

(Ἀκολουθεῖ).

ΚΑΜΙΛΛΟΥ ΦΛΑΜΜΑΡΙΩΝΟΣ

ΑΣΤΡΩΑ ΟΝΕΙΡΑ

(Διήγημα).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΠΕΡΟΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν).

IV.

ἘΦΩΣ.

Εἰς τὸν ἀλληλέγγυον ἐκεῖνον βίον τὸν πλήρη ἀφοσιώσεως ὑπελείπετο κάτι, καίπερ ὅλως θελκτικόν. Αἱ συνδιαλέξεις ἐκεῖναι περὶ τῶν μεγάλων προβλημάτων τοῦ ὄντος καὶ τοῦ μὴ ὄντος, αἱ ἀνταλλαγαὶ ἰδεῶν περὶ τῆς ἀναλύσεως τοῦ ἀνθρώπου, αἱ ἔρευται περὶ τοῦ τελικοῦ σκοποῦ τῆς υπάρξεως τῶν ὄντων ἐπανέπαυον ἐνίοτε τὸ πνεῦμα τῶν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν καρδίαν. Ὅσακις ἀμφοτέροι πλησίον ἀλλήλων συνωμίλουν ἐπὶ πολὺ εἴτε ὑπὸ τὴν θολωτὴν στέγην τοῦ κήπου, ὅπῃθεν ἐδέσποζον ὅλου τοῦ πίνακος τῆς μεγαλοπόλεως, εἴτε ἐν μέσῳ τῆς ἡμερίας τῆς Βιβλιοθήκης, ὁ νεαρὸς σπουδαστὴς δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποχωρισθῇ τῆς συντροφῆς του, καὶ ἔμενον ἀμφοτέροι τὰς χεῖρας κρατούμενοι, ἄφωνοι, δέσμοι ὑπὸ ἀοράτου τινὸς ἀνάμειως. Ἀποχωριζόμενοι ἤσθάνοντο ἀμφοτέροι κενόν τι παράδοξον ἐν ἑαυτοῖς, ὀδυνηρόν, ἀρίστην τινὰ ἀθυμίαν, ὥσει διεσπᾶτο βιαίως δεσμός τις ἀναγκαῖος εἰς τὸν ἀλληλέγγυον βίον των. Καὶ ἀμφοτέροι ἐπίσης ἐκαρδόχουν τὴν στιγμὴν τῆς ἐπανόδου. Τὴν ἡγάπα ἐκεῖνος οὐχὶ δι' ἑαυτόν, ἀλλὰ δι' αὐτὴν ταύτην μὲ ἀγάπην σχεδὸν ἰδανικὴν, μὲ αἴσθημα τόσον βαθεῖας ἐκτιμήσεως, ὅσον καὶ σφοδροῦ ἔρωτος, καὶ ἠδυνήθη νὰ ἀντιστῇ παλαιῶν πρὸς τὰ σχιρτήματα τῆς σαρκός, κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐξεγειρόμενα. Ἄλλ' ἡμέραν τινά, ἐνῶν ἐκάθηντο πλησίον ἀλλήλων ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἐκεῖνου ἀνακλίντρου τῆς Βιβλιοθήκης, περιστοιχούμενοι κατὰ τὸ σῆμα ὑπὸ πλήθους βιβλίων καὶ φύλλων ἀπεσπασμένων, καὶ διέμενον σιωπηλοί, αἴφνης ἡ κεφαλὴ τοῦ

νέου βεβαρημένη πάντως ὑπὸ τοῦ βάρους τῶν ἀπὸ τούτου καιροῦ συγκεντρωμένων δυνάμεων, δι' ὧν ἀνίστατο εἰς τοσοῦτον ἀκράτητον ἔλξιν, ἔκλινεν ἀνεπαίσθητως ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς φίλης του καὶ παράυτα σχεδόν . . . . . τὰ χεῖρα τῶν συνητηθήσαν . . . . .

Ἦ ἀνεκλάλητος εὐδαιμονία τοῦ ἀμοιβαίου ἔρωτος! Ὡ ἀσθετος δίψα τοῦ ὄντος, ἔπερ διψᾷ εὐτυχίαν, ἐνθουσιασμὸς ἀτελειότητος τῆς ἀκαταβλήτου φαντασίας, γλυκεῖα μελωδία τῶν καρδιῶν, εἰς ποῖα αἰθερὶ ὕψι ἀνεβίβασας τοὺς ἐκλεκτοὺς σου ἐγκαταλειφθέντας, εἰς τὰς ἐξόχους ἡδονάς σου! Ἐπιλήθμονες αἴφνης τῆς χαμαιζήλου γῆς ἀναπτεροῦνται ἐν ἀκαρεῖ εἰς τοὺς μαγικούς παραδείσους, καθίστανται ἀφανεῖς εἰς τὰ βῆθη τοῦ Οὐρανοῦ καὶ αἰωροῦνται εἰς τὰς ἐξαισίας χώρας τῆς αἰωνίας τρυφῆς. Ὁ κόσμος μὲ τὰς ἀσχημίας καὶ τὰς ἀθλιότητάς του δὲν ὑπάρχει πλέον δι' αὐτούς. Ζῶσιν εἰς τὸ φῶς, εἰς τὸ πῦρ, σαλαμ ἄνδρα, φερίνες. Ἐλευθεροὶ παντὸς φορτίου, κοῦφοι ὡς ἡ φλοῦ, καταναλισκόμενοι καὶ αὐτοὶ καὶ ἐκ τῆς τέφρας τῶν ἀναγεννώμενοι, ἀεῖπτε φωτεινοί, ἀεῖπτε φλογώδεις, ἀδιάρωτοι, ἀκαταμάχητοι.

Ἡ ἐπὶ τοσοῦτον παραταθεῖσα διάχυσις τοῦ πρώτου ἐκεῖνου ἐνθουσιασμοῦ ἤγαγε τοὺς δύο ἑραστάς εἰς βίον ἐκστάσεως, ὅστις ἐπὶ μίαν στιγμὴν τοὺς ἔκαμε νὰ λησμονήσωσι τὴν μεταφυσικὴν καὶ τὰ προβλήματά των. Ἡ στιγμὴ αὕτη διήρκεσεν ἐπὶ ἕξ μῆνας. Τὸ γλυκύτερον, ἀλλὰ καὶ τὸ σφοδρότερον τῶν αἰσθημάτων ἦλθε νὰ συμπληρωσῇ ἐν αὐτοῖς τὰς ἀνεπαρκεῖς διανοητικὰς ἀπολαύσεις τοῦ πνεύματος καὶ τοὺς ἀπερρόφησε παρευθὺς καὶ σχεδὸν τοὺς ἐξεμηδένισεν. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ φιλήματος ὁ Γεώργιος Σπέρους οὐχὶ μόνον ἐξηφανίσθη πλέον ὀλοτελῶς ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἔπαυσε καὶ νὰ συγγραφῇ, καὶ ἐγὼ αὐτὸς δὲν τὸν εἶδον πλέον μεθ' ὅλην τὴν μακρὰν καὶ πραγματικὴν φιλίαν, τὴν ὅποιαν μοὶ ἀπέδειξεν. Τῶν ἄγαν λογικῶν τινες θὰ ἠδύνατο νὰ συμπεράνωσιν ἐντεῦθεν ὅτι τὸ πρῶτον ἦδη ἐπὶ ζωῆς του ὁ Σπέρους ἔμενον εὐχарιστημένους καὶ ὅτι εἶρε τὴν λύσιν τοῦ μεγάλου προβλήματος, τὸν ὑπέρατον σκοπὸν τῆς υπάρξεως τῶν ὄντων.

Οὕτως ἔζων ἐν τῷ «ἐγωισμῷ ἐκεῖνο τῶν δύο», ὅστις, ἀπομακρύνων τὸν κόσμον ἐκ τοῦ ὀπτικοῦ μας κέντρου, ἐλαττοῖ τὰς ἐλλείψεις του καὶ τὸν παριστᾷ τερπνότερον καὶ ὡραιότερον. Δι' αὐτούς, εὐτυχεῖς ἐν τῷ ἀμοιβαίῳ ἔρωτί των, τὸ πᾶν ἐν τῇ φύσει καὶ τῇ ἀνθρωπότητι ἔψαλλεν αἰώνιον ἔσμα εὐτυχίας καὶ ἔρωτος. Ἀνεπαίσθητως ὅμως ὁ νεαρὸς φιλόσοφος καὶ χωρὶς ἴσως καὶ αὐτὸς νὰ τὸ ἐνοήσῃ ἐπανέλαβε βαθμηδὸν καὶ ἐκ διαλειμμάτων τὰς διακοπεῖσας μελέτας του, ἀναλύων ἤδη τὰ πράγματα μὲ βαθὺ αἰσθημα αἰσιοδοξίας, ὅπερ δὲν εἶχεν εἰσέτι γνωρίσει μεθ' ὅλην τὴν φυσικὴν του ἀγαθότητα, ἀποκρούων τὰ σκληρὰ συμπεράσματα, ἅτινα ἐνόμιζεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς ἀτελεῖ γνῶσιν τῶν αἰτίων, θεωρῶν ὑπὸ νέον τι φῶς τὸ πανόραμα τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐπίσης καὶ ἐκεῖνη ἐπανέλαβεν ἐν μέρει τοὐλάχιστον τὰς μελέτας, τὰς ὁποίας εἶχε κάμει ἀπὸ κοινοῦ μετ' αὐτοῦ. Ἄλλ' αἰσθημὰ τι νέον, ἀπειρον, ἐπλήρου τὴν ψυχὴν αὐτῆς, τὸ δὲ πνεῦμα τῆς δὲν εἶχε πλέον τὴν αὐτὴν πρὸς διανοητικὴν ἐργασίαν ἐλευθερίαν. Ἀφαιρεθεῖσα ἐν τῇ διαρκεῖ ἐκεῖνη ἀγάπῃ πρὸς ὃν ὕπερ ἐξ ὀλοκλήρου κατέκτησε, δι' ἐκεῖνου μόνον ἔβλεπε καὶ δι' ἐκεῖνο μόνον ἐνῆργει. Κατὰ τὰς ἡρέμους τῆς ἐσπέρας ὥρας, ὅτε ἐκάθητο πρὸ τοῦ κλειδοκουμβάλου, εἴτε ὅπως παιζῆ τεμαχίον τι τοῦ Σοπίνου, ὅπερ ἐθαύμαζεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκτιμήσῃ πρὸ τοῦ νὰ ἀγαπήσῃ, εἴτε ὅπως συνηχῆ ἄδουσα μὲ τὴν φωνὴν ἐκεῖνην τὴν τόσον ἰχθήσσαν καὶ λιγυρὰν Νορθηγιακὰ ἄσματα τοῦ Γκρέγγ καὶ τοῦ Μπουλ ἢ τὰς μελωδίας τοῦ ἡμετέρου Γκουνίδου, ἐνόμιζε, χωρὶς ἴσως νὰ γνωρίζῃ καὶ αὐτὴ πῶς, ὅτι ὁ φιλιτατὸς τῆς ἡτον ὁ μόνος ἀκρατῆς, ὁ δυνάμενος νὰ ἐνοήσῃ τὰς ἐμπνευσθεῖσας ἐκεῖνας τῆς καρδίας. Πόσον τερπνὰς ὥρας διήρχετο ἐκεῖνος εἰς τὴν εὐρείαν ἐκεῖνην βιβλιοθήκην τοῦ οἴκου τοῦ Πασσοῦ ἐξηπλωμένος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ἀκολουθῶν ἐνίοτε διὰ τοῦ βλέμματός του τοὺς πολυτρόπους ἐκεῖνους ἐλιγμούς τοῦ καπνοῦ ἀνατολικοῦ σιγαρέτου, ἐνῶν ἐκεῖνη παραδομένη εἰς τὰς ἀναπολήσεις τῆς φαντασίας τῆς ἔμελεπε τὸ γλυκὺ Sactergientnes Sondag τῆς πατριδος τῆς, τὴν σερενάταν τοῦ «Δὸν Ζουάν» καὶ τὴν «Λίμνην τοῦ Λαμαρτίνου» καὶ φέρουσα μετὰ ταχύτητος τοὺς δεξιούς δακτύλους ἐπὶ τοῦ κλειδοκουμβάλου ἀνέδιδεν εἰς τὸν ἀέρα τὸν μελωδικὸν ρεμβασμὸν τοῦ Βουχερῆν!

Ἦλθε τὸ ἔαρ. Τὸν μᾶλλον ἤρχιζον εἰς τοὺς Παρισίους αἱ ἑορταὶ τῆς

Παγκοσμίου Ἐκθέσεως, περὶ ὧν ἐλέγομεν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ παρόντος διηγήματος, καὶ τὰ ὕψη τοῦ κήπου τοῦ Πασοῦ ἐφρούρου τὴν Ἐδέμ τοῦ ἐρωτιῶντος ζεύγους. Ὁ πατὴρ τῆς Ἰκλέας, ὅστις μετέβη εἰς τὸ Ἄλγερion, ὅπως διέλθῃ τοὺς κακοὺς μῆνας τοῦ χειμῶνος, ἐπανήλθε φέρων συλλογὴν ὄπλων ἀραβικῶν διὰ τὸ ἐν Χριστιανίᾳ Μουσεῖόν του. Ἐσκόπει δὲ νὰ ἐπιστρέψῃ μετ' ὀλίγον εἰς Νορβηγίαν. Ἡ δὲ νεῦνις μετὰ τοῦ ἐραστοῦ τῆς συνεφώνησαν, ὅπως τελεσθῇ ὁ γάμος ἐν τῇ πατρίδι τῆς κατὰ τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τῆς ἐμφανίσεως τοῦ μυστηριώδους φάσματος.

Ἄμα ἔφθασε τὸ θέρος, ἀνεχώρησαν καὶ οἱ τρεῖς εἰς Χριστιανίαν. Ὁ Σπέρους σκοπὸν εἶχε νὰ διαμείνῃ ἐκεῖ μέχρι τοῦ φθινοπώρου καὶ συνεχίσῃ τὰς μελέτας, τὰς ὁποίας ἐπεχείρησε τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπὶ τοῦ βορείου σέλαος, διότι αἱ παρατηρήσεις αὐταὶ ἰδιαιτέρως ἐνδιέφερον εἰς αὐτόν, τὰς ὁποίας ὁμως μὴ καίρησε τότε νὰ ἀρχίσῃ.

Τὸ ταξίδιον τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ συνέχεια τοῦ γλυκυτέρου τῶν ὄνειρων. Ἡ ξανθὴ κόρη περιέβαλλε τὸν ἐραστὴν τῆς δι' αἰωνίου γοητείας, ἥτις ἠδύνατο ἴσως νὰ τὸν καταστήσῃ διὰ παντὸς ἐπιλήσιμον τῶν θελημάτων τῆς Ἐπιστήμης, ἐὰν καὶ αὐτὴ ἐπίσης δὲν εἶχεν ἀτομικὴν ἀκόρεστον ὄρεξιν εἰς μελέτας. Τὰ πειράματα, ἅτινα ὁ ἀκάματος ἐρευνητὴς ἐπεχείρησε περὶ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἐνδιέφερον ἐπίσης καὶ εἰς αὐτὴν ὅσον καὶ εἰς ἐκεῖνον. Ὁμοίως καὶ ἐκεῖνη ἤθελε νὰ ἐξηγήσῃ τὴν φύσιν τῶν μυστηριωδῶν ἐκείνων φλογῶν τοῦ βορείου σέλαος, αἵτινες πάλλουσι τὸ ἑσπέρας εἰς τὰ ὕψη τῆς ἀτμοσφαιρας, καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῆς συνεχείας τῶν ἐρευνῶν του φερόμενος ὁ Σπέρους ἀπεφάσισε τὴν δι' ἀεροστάτου ἀνάβασιν ἐπὶ σκοπῶν νὰ συλλάβῃ, οὕτως εἰπεῖν, τὸ φαινόμενον εἰς αὐτὴν τὴν πηγὴν του, καὶ ἐκεῖνη ὡσαύτως ἠσθάνετο τὴν αὐτὴν ἐπιθυμίαν. Προσπάθησε νὰ τὴν ἀποτρέψῃ, διότι τὰ ἀεραναυτικά πειράματά του δὲν ἦσαν ὅλας ἀκίνδυνα. Ἀλλὰ μόνη ἡ ἰδέα τοῦ νὰ συμμερισθῇ καὶ αὐτὴ τὸν ἐνδεδόχον κίνδυνον ἤρκεσε νὰ τὴν καταστήσῃ κωφὴν εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ φιλιτάτου τῆς. Μετὰ μακροὺς διασαγμούς ἀπεφάσισεν ὁ Σπέρους νὰ τὴν συμπαράλθῃ καὶ προπαρασκευάσεν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Χριστιανίας τὴν σκοπομένην ἀνάβασιν διὰ τὴν πρώτην νύκτα τῆς ἐμφανίσεως τοῦ βορείου σέλαος.

V.

ΤΟ ΒΟΡΕΙΟΝ ΣΕΛΑΟΣ.

Αἱ διαταραχαὶ τῆς μαγνητικῆς βελόνης ἀνήγγελλον τὴν ἐμφάνισιν τοῦ βορείου σέλαος πρὸ τῆς δύσεως τοῦ Ἡλίου καὶ τὸ Ἄερόστατον ἐπληροῦτο διὰ καθαροῦ ὑδρογόνου, ὅτε ἐφάνη πρὸς τὸ βόρειον τοῦ Οὐρανοῦ ὁ διαυγὴς ἐκείνος χρυσοπράσινος χρωματισμός, ὅστις εἶνε πάντοτε τὸ προφανὲς σημεῖον τοῦ βορείου σέλαος. Μετὰ τινος ὥρας ἔληξαν αἱ παρασκευαί. Ἡ ἀτμόσφαιρα, παντελῶς ἀνέφελος, ἦτο διαυγεστάτη. Οἱ ἀστέρες ἐπινθηροβόλουν ἐν τῷ οὐρανῷ ἐν μέσῳ βαθείας καὶ ἀσελήνου νυκτός μετριαζομένης μόνον πρὸς βορρᾶν ὑπὸ ἀμυδρῷ φωτὸς ἀνερχομένου ἐν εἶδει τόξου ὑπεράνω σκοτεινοῦ τομῆως καὶ ἐκπέμποντος εἰς τὰ ὕψη τῆς ἀτμοσφαιρας ἐλαφρᾶς ροδόχρους καὶ ὑποπρασίνους ἀκτῖνας, αἵτινες φαίνονται ὡς οἱ παλμοὶ ἀγνώστου τινὸς ζωῆς. Ὁ πατὴρ τῆς Ἰκλέας παρῶν κατὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ ἀεροστάτου οὐδόλως ὑπόπτειε τὴν ἀναχώρησιν τῆς θυγατρὸς του. Κατὰ τὴν τελευταίαν δὲ στιγμὴν εἰσῆλθεν ἐκεῖνη εἰς τὴν λέμβον, δῆθεν ὅπως περιεργασθῇ, ὅτε δι' ἐνὸς νεύματος τοῦ Σπέρου τὸ ἀερόστατον ἀνῆλθεν, ὑψούμενον βραδέως καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπεράνω τῆς πόλεως Χριστιανίας, ἥτις ἐφαίνετο κάτωθεν τῶν δύο ἑναερίων ὁδοιπόρων διαφωτιζομένη ὑπὸ μυριάδων φωτῶν καὶ βαθυηδόν, ἐφ' ὅσον ἀπεμακρύνοντο εἰς τὸ σκοτεινὸν βάθος, ἤφανίζετο.

Ἐντὸς ὀλίγου τὸ ἀερόστατον, φερόμενον ὑπὸ πλαγίας πρὸς τὰ ἄνω φορᾶς, ἠωρεῖτο ὑπεράνω τῶν μελαινῶν πεδιάδων καὶ αἱ ὄχραι τῆς πόλεως λάμπει ἐξηφανίσθησαν. Ὁ θόρυβος αὐτῆς δὲν ἐξικνεῖτο πλέον μέχρις αὐτῶν. Βαθεῖα σιγὴ, ἡ ἀπόλυτος τῶν ἄνω σιγῆ, ἐκάλυπτε τὴν ἑναερίον σχεδίαν. Ἐπὶ τὸ κράτος τῆς ἐντυπώσεως τῆς ἀπαρδειματιστοῦ ἐκείνης καὶ μοναδικῆς σιγῆς, ἔτι δὲ ἴσως καὶ τοῦ ψύχους τῆς νυκτός, ἴσως μάλιστα παντὸς ἄλλου τοῦ πρωτοφανοῦς τῆς θέσεως τῆς, ἡ Ἰκλέα συνεχίσθη ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ τολμητικῶς ἐραστοῦ τῆς. Ἀνῆρχοντο μετὰ ταχύτητος. Τὸ βόρειον σέλαος ἐφαίνετο καταβαίνον, ἐκτεινόμενον ὑπὸ τοῦς

ἀστέρας ὡς χρυσοπόρφυρος κυματίζουσα σινδῶν, διαπερωμένη ὑπὸ ἠλεκτρικῶν τιναγμῶν. Διὰ μικρᾶς κρυσταλλίνης σφαιρας, κεκαλυμμένης ὑπὸ λαμπυρίζοντων σκωλήκων, παρατήρει ὁ Σπέρους τὰ ὄργανά του καὶ ἐσημείου τοὺς δεικνυομένους βαθμοὺς ὡς πρὸς τὰ προσπελαζόμενα ὕψη. Τὸ ἀερόστατον ὄλονεν ἀνῆρχετο. Ὅποια ἄμετρος χαρὰ διὰ τὸν ἐρευνητὴν! Ἐπὶ τινος στιγμᾶς ἴστατο μετέωρος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βορείου σέλαος καὶ προσῆγγιζεν εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τοῦ ὕψους αὐτοῦ, ζητήματος μάτην τεθέντος ὑπὸ τοσοῦτων φυσιοδιδῶν καὶ ἰδίᾳ ὑπὸ τῶν προσφιλῶν διδασκάλων του, τῶν «Ψυχολόγων» Εὐρυτέδου καὶ Ἀμπέρου.

Ἡ συγκίνησις τῆς Ἰκλέας καθηνάσθη. Ἐφοβήθη λοιπόν; τὴν ἠρώτησεν ὁ ἐραστὴς τῆς. Τὸ ἀερόστατον εἶνε ἀσφαλές. Δι' οὐδὲν δυστύχημα ὑπάρχει φόβος. Τὸ πᾶν ἔχω ὑπολογίσει. Θέλωμεν καταβῆ ἐντὸς μιᾶς ὥρας. Οὐδὲ ἔγχοις ἀνέμου ὑπάρχει ἐπὶ τῆς Γῆς.

— Ὅχι. εἶπεν ἐκεῖνη, ἐνῷ λάμπει οὐρανό τὴν περιηύγαξες με διαυγῆ ροδόχρουν αἴγλην· ἀλλ' εἶνε τόσον ἐξαισιον, τόσον ὠρατον, τόσον θεῖον! Καὶ τόσον μέγα δι' ἐμὲ τὴν τόσον μικρὴν! Ἐφρίξα διὰ μίαν στιγμὴν. Νομίζω ὅτι σὲ ἀγαπῶ τώρα πλέον ἢ ποτε.

Καὶ περιπτυσσομένη τὸν τράχηλόν του τὸν ἐνηγκαλίσθη μὲ ἐναγκαλισμὸν περιπαθῆ, διαρκῆ, ἀτελεύτητον.

Τὸ ἀερόστατον μεμονωμένον ἐπλανᾶτο ἐν σιγῇ εἰς τὰ ἑναερία ὕψη, διαφανῆς ἀερίου σφαῖρα περιβεβλημένη ὑπὸ λεπτοῦ μεταξίνου περικαλύμματος, οὐτινος αἱ κᾶθετοι ζῶναι φαίνονται ἐκ τῆς λέμβου συννεύμεναι εἰς τὴν κορυφὴν, περὶ τὸν κύκλον τοῦ ἐπιπέδματος, ἐνῷ τὸ κάτωθεν μέρος τοῦ ἀεροστάτου διανοίγεται εὐρέως διὰ τὴν διαστολὴν τοῦ ἀερίου. Ἡ ἐκ τῶν ἀστέρων προῖουσα πελιδνὴ λάμπει, περὶ ἧς ὀμιλεῖ ὁ Κορνῆλιος, θὰ ἤρκει ἐλλείψει τῆς τοῦ βορείου σέλαος, ὅπως διακρίνῃ τις τὸ σύνολον τῆς ἑναερίου σχεδίας, ἥτις, ἐξηρητημένη ἐκ τοῦ δικτύου τοῦ περικαλύπτοντος τὴν μεταξίνην σφαῖραν, ἦτο προσδεδεμένη δι' ὀκτῶ στερεῶν πλεχτῶν σχοινίων διερχομένων ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ἀεραναυτῶν. Ἡ σιγὴ ἦτο βαθεῖα καὶ μεγαλοπρεπῆς. Ἡδύνατο νὰ ἀκούσῃσι τοὺς παλμοὺς τῶν καρδιῶν των. Καὶ οἱ τελευταῖοι ἐκ τῆς Γῆς θόρυβοι ἐξηφανίσθησαν. Ἐπλανῶντο εἰς ὕψος πέντε χιλιάδων μέτρων μετὰ ταχύτητος ἀγνώστου, καθόσον ὁ ὑψιπετὴς ἄνεμος παρέφερε τὸ ἑναερίον πλοῖον, χωρὶς νὰ αἰσθάνηται τις τὴν ἐλαχίστην αὐτοῦ πνοὴν ἐντὸς τῆς λέμβου, τὸ δὲ ἀερόστατον κατεκλύζετο ἐντὸς τοῦ κινουμένου ἀέρος, ὡς ἀπλοῦν μόριον σχετικῶς ἀκίνητον ἐντὸς τοῦ παρασύροντος αὐτὸ ρεύματος. Μόνοι κάτοικοι τῶν ὑψηλῶν ἐκείνων χωρῶν οἱ δύο ἀεροπόροι ἀπέλαυον ἐκ τῆς θέσεως ἐκείνης τῆς ἐξαισίας ἰδούσης, τὴν ὁποίαν γνωρίζουσι οἱ ἀεραναυταί, εἰσπνέοντες τὸν ζωογόνον ἐκεῖνον καὶ ἐλαφρὸν ἀέρα, δεσπόζοντες ἐπὶ τῶν χθαμαλῶν χωρῶν, λησμονοῦντες ἐν μέσῳ τῆς σιγῆς ἐκείνης τοῦ διαστήματος ὅλας τὰς χυδαιότητας τῆς ἐπιγείου ζωῆς, καὶ πλέον ἢ ὅσον οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτῶν ἐξετίμων τὴν μοναδικὴν ἐκεῖνην θέσιν, διπλασιαζόντες καὶ δεκαπλασιαζόντες τὰ θέλγητρα αὐτῆς διὰ τοῦ συναισθημάτων τῆς ἰδίας των εὐτυχίας. Ὁμίλουν χαμηλῇ τῇ φωνῇ, ὡσεὶ ἐφοβοῦντο νὰ ἀκουσθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων καὶ ἴδωσιν ἐξαφανιζόμενον τὸ μαγικὸν θέλητρον, τὸ ὁποῖον τοὺς ἐκράτει μετεώρους παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ οὐρανοῦ. Αἰφνίδιοι λάμπει ἐνίοτε, ἀκτῖνες τοῦ βορείου σέλαος, ἔφθανον μέχρις αὐτῶν, μεθ' ὃ τὸ πᾶν μετέπιπτεν εἰς βαθύτερον καὶ ζοφερώτερον σκότος.

Οὕτω περιεπόλουν εἰς τὸ ἀστρῶν ὄνειρόν των, ὅτε κρότος αἰφνίδιος προσέκρουσεν εἰς τὰς ἀκοάς των ὡς ὑπόκωφος τυριγμός. Ἦκουσαν, ἔκυψαν ἀπὸ τῆς λέμβου, ἔτειναν τὸ οὖς. Ὁ κρότος ἐκεῖνος δὲν προήρχετο ἐκ τῆς Γῆς. Ἦτον ἄρα γὰρ ἠλεκτρικὸς τις μορμυρισμὸς τοῦ βορείου σέλαος; ἢ μαγνητικὴ τις καταγίγῃς εἰς τὰ ὕψη; Ἀστραπαὶ ἐφαίνοντο προερχόμεναι ἐκ τοῦ βάθους τοῦ διαστήματος, αἵτινες τοὺς ἐκάλυπτον καὶ ἐξηφανίζοντο· ἤκουον πνευστιῶντες. Ὁ κρότος ἦτο πολὺ πλησίον των... τὸ ἀερίον ἐξέφευγε τοῦ ἀεροστάτου.

Εἶτε διότι τὸ ἐπίπωμα ἦτο ἡμιάνοικτον ἀφ' ἑαυτοῦ, εἶτε διότι κινούμενοι εἶχον ἐπιφέρει τάσιν τινὰ ἐπὶ τοῦ σχοινίου, τὸ ἀερίον ἐξέφευγεν!

Ὁ Σπέρους ἐνόησεν ἀμέσως τὸ αἴτιον τοῦ ἀνησυχητικοῦ ἐκείνου κρότου, ἀλλὰ μετὰ τρόμου, διότι ἦτο ἀδύνατον νὰ κλεισθῇ πάλιν τὸ ἐπίπωμα. Παρατήρησε τὸ βαρόμετρον, ὅπερ ἤρχισε νὰ ἀνέρχεται βραδέως. Τὸ ἀερόστατον λοιπὸν ἤρχισε νὰ καταβαίνει. Καὶ ἡ πτώσις, τὸ πρῶτον

βραδεία, ἀλλ' ἀναπόφευκτος, ἔμελλε νὰ βαίῃ αὐξάνουσα κατὰ λόγον μαθηματικῶς ὀριζόμενον. Κατασκοπῶν τὸ κάτωθεν διάστημα, εἶδε τὰς φλόγας τοῦ βορείου σέλαος ἀνταντακλωμένας εἰς τὸ διαυγὲς κάτοπτρον ἀπείρου τινὸς λίμνης.

Τὸ ἀερόστατον κατήρχτο μετὰ ταχύτητος καὶ δὲν ἀπέτρε πλεόντων τριῶν χιλιάδων μέτρων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους. Διατηρῶν κατὰ τὸ φαινόμενον ὅλην του τὴν ἀταραξίαν, ἀλλὰ μὴ φανταζόμενος ποσῶς τὴν ἐπικειμένην καταστροφὴν ὁ δυστυχὴς ἀεροπόρος ἔρριψε διαδοχικῶς ἀπὸ τοῦ χεῖλους τῆς λέμβου τοὺς ἀπομείναντας δύο σάκκους τοῦ ἔρματος, τὰ σκεπάσματα, τὰ ὄργανα, τὴν ἀγκυραν καὶ ἐκένωσε τὴν λέμβον, ἀλλ' ἡ ἀνεπαρκὴς αὕτη ἐλάφρυνσις συνετέλεσε μόνον εἰς τὸ νὰ βραδύνῃ πρὸς στιγμὴν τὴν κτηθεῖσαν ταχύτητα. Κατερχόμενον ἤδη ἢ μᾶλλον πίπτον μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος τὸ ἀερόστατον μόλις ἀπέτρεχεν ἑκατοστάς τινας μέτρων ὑπεράνω τῆς λίμνης. Σφοδρὸς ἄνεμος ἤρχισε νὰ πνέῃ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω καὶ νὰ συρίττη εἰς τὰ ὕψη των.

Τὸ ἀερόστατον ἐστροβιλιζέτο περὶ ἑαυτὸ, ὡσεὶ παρεφέρετο ὑπὸ σίφονος. Δίφνης ὁ Σπέρως ἠσθάνθη βίαιόν τινα ἐναγκαλισμὸν καὶ φίλημα ἐπίμονον εἰς τὰ χεῖλη. «Διδάσκαλέ μου, θεέ μου, σύ, ὅστις εἶσαι τὸ πᾶν δι' ἐμέ, σὲ ἀγαπῶ» ἀνέκραξεν ἐκείνη. Καὶ ἀποθέσασα δύο σχοινία ἔρριψθη εἰς τὸ κενόν.

Τὸ ἀερόστατον ἀνακουφισθὲν ἀνῆλθεν ὡς βέλος· ὁ Σπέρως ἐσώθη.

Ἡ πτώσις τοῦ σώματος τῆς Ἰκλέας εἰς τὸ βαθὺ ὕδωρ τῆς λίμνης παρήγαγεν ὑπόκωφόν τινα κρότον, παράδοξον, φοβερὸν ἐν μέσῳ τῆς νυκτερινῆς σιγῆς. Παράφρων ἐκ τοῦ ἄλλου καὶ τῆς ἀπελπισίας, αἰσθανόμενος τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του ἀνορθουμένας ἐπὶ τοῦ κρανίου του, ἀνοίγων τοὺς ὀφθαλμούς καὶ οὐδὲν βλέπων, ἐπαναφερόμενος ὑπὸ τοῦ ἀεροστάτου εἰς ἐπέκεινα τῶν χιλίων μέτρων ὕψος, ἀνηρτήθη ὁ Σπέρως ἐπὶ τοῦ σχοινίου τοῦ ἐπιπέματος ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ μεταπέσῃ εἰς τὸ σημεῖον τῆς καταστροφῆς. Ἀλλὰ τὸ σχοινίον δὲν ἐνίργει. Ἐζήτησεν, ἐψηλάφησεν εἰς μάτην. Ὑπὸ τὴν χεῖρά του συνήτησε τὸν μικρὸν πέπλον τῆς προσφιλεστάτης μνηστῆς του, ὅστις ἔμεινε περιπλεγθεὶς εἰς ἓν τῶν σχοινίων, ἐλαφρὸς, μυροβόλος πέπλος, ὅλος ἀποπνέων ἔτι τὴν μεθυστικὴν εὐωδίαν τῆς ὕρας συντρέφου του. Παρετήρησε καλῶς τὰ σχοινία, ἐνόμισεν ὅτι ἀνεύρισκε τὰ ἔγχνη τῶν ἐσφιγμένων ἄβρων χερῶν της καὶ, ἐπιθέτων τὰς χεῖρας εἰς τὴν θέσιν, ὅπου μίαν στιγμὴν προτερον ἢ Ἰκλέα ἐστῆριζε τὰς ἰδικὰς της, ἐξεσφενδονίσθη εἰς τὸ κενόν. Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὁ εἰς τῶν ποδῶν του περιεπλέχθη εἰς ἓν τῶν σχοινίων. Ἀλλ' εἶχε τὴν δύναμιν νὰ τὸν ἀποσπᾷ καὶ ἔπεσεν εἰς τὸ διάστημα στροβιλιζόμενος. Πλοιάριον ἀλιευτικόν, παριστάμενον ἐκεῖ εἰς τὸ τέλος τοῦ δράματος, ἐνέτεινε τὰ ἰστία του καὶ διηυθύνθη πρὸς τὸ μέρος τῆς λίμνης, ὅπου ἐκρημνίσθη ἡ νεᾶνις καὶ κατῴρωσε νὰ τὴν ἀνεύρῃ καὶ τὴν παραλάβῃ. Δὲν εἶχεν ἔτι ἐκπνεύσει. Ἀλλ' ὅλαι αἱ περιθάλψεις, ἅς τῇ ἐπεδαψίλευσαν, δὲν ἔσχυσαν νὰ τὴν λυτρώσωσι τοῦ πυρετοῦ, ὅστις τὴν κατέτρε καὶ τὴν κατεβίβρωσκεν. Οἱ ἄλιεῖς προσώρμισαν τὴν πρῶσαν εἰς μικρὸν λιμένα τῶν ὄχθων τῆς λίμνης καὶ τὴν μετέφερον εἰς τὴν πενιχράν των καλύβην ἀναίσθητον ὅλως τῶν γενομένων. «Γεώργιε, Γεώργιε» τοῦτο μόνον ἐφώνει ἀνοίγουσα τοὺς ὀφθαλμούς. Τὴν ἐπιούσαν ἤκουσε τὸν κῶδωνα τοῦ χωρίου ἠχοῦντα πενθίμως. «Γεώργιε», ἐπανελάμβανε, «Γεώργιε». Εἶχεν ἀνευρεθῆ τὸ σῶμά του ἐν καταστάσει ἀμόρφου μάζης εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπὸ τῆς ὄχθης. Ἡ πτώσις του ἀπὸ ὕψους πλείονος τῶν χιλίων μέτρων εἶχεν ἀρχίσει ὑπεράνω τῆς λίμνης, ἀλλὰ τὸ σῶμα, διατηροῦν τὴν ὀριζόντειον ταχύτητα τὴν κτηθεῖσαν ὑπὸ τῆς φορᾶς τοῦ ἀεροστάτου δὲν ἔπεσε καθέτως, ἀλλὰ κατῆλθεν ἐγκαίρως, ὡσεὶ διωλίσθησε κατὰ μῆκος σύρματός τινος, ἀκολουθοῦντος τὴν πορείαν τοῦ ἀεροστάτου καὶ κατέπεσεν ὡς μάζα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ριφθεῖσα εἰς λειμῶνά τινα παρὰ τὰς ὄχθας τῆς λίμνης, ἐπαφῆκε τὰ ἔγχνη του βαθείως εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἀνεπῆδησε πλεόν τοῦ ἐνὸς μέτρου ἄνω τοῦ σημείου τῆς πτώσεως. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ὄσα τὸν συνετρίβησαν εἰς κόνιν καὶ ὁ ἐγκέφαλος ἐξεχύθη τοῦ μετώπου. Μόλις δὲ ὁ λάκκος του ἐκλείσθη καὶ ἔμελλον νὰ σκάψωσι παρ' αὐτὸν τὸν τῆς Ἰκλέας ἀποθανούσης, ἐνῶ τὰ χεῖλη της ἐφώνουν μὲ ἐσβετημένη φωνὴν «Γεώργιε, Γεώργιε».

Εἰς καὶ μόνος λίθος ἐκάλυψε τοὺς δύο τάφους, καὶ ἡ αὐτὴ ἰτέα ἐξέτεινε τὴν σκιάν της ἐπὶ τὸν ὕπνον των. Ἔτι καὶ σήμερον οἱ κατοί-

κοῦντες παρὰ τὰς ὄχθας τῆς ὕρας λίμνης Τυρί-φορδάνου διατηρῶσιν ἐν ταῖς καρδίαις των τὴν μελαγχολικὴν ἀνάμνησιν τῆς καταστροφῆς, ἣτις ἀπέβη σχεδὸν μυθώδης, καὶ δεικνύουσι πάντοτε τὸν ἐπιτύμβιον λίθον εἰς τὸν ὀδοπύρον, ἀναπολοῦντες εἰς τὴν μνήμην τὸν λυπηρὸν πόθον τερπνοῦ ἐξαφανισθέντος ὄνειρου.

Σ. Ι. ΗΛΙΑΔΗΣ.

Ο ΠΛΑΣΤΗΣ ΠΡΟΓΟΝΩΝ.

I.

Ὁ Μάρκελλος Λεροῦ ἦτο ζωγράφος. Εἰκοσιπενταετής, ὀλίγον ἐγωιστής, φαντασιόπληκτος, εἶχε καὶ μικρὰν δόσιν εὐπιστίας, κρυπτομένην ὑπὸ ἐξωτερικὸν ἐπιβλητικόν. Ἐπίστευεν ὅτι ἦτο προωρισμένος νὰ λάβῃ τὸ μέγα βραβεῖον τῆς Ρώμης ἐν τῇ ζωγραφικῇ καὶ ἐπὶ δύο κατὰ συνέχειαν ἔτη διηγωνίσθη. Τὸ πρῶτον ἔτος ἀποτυχῶν δὲν ἀπεθαρρύνθη ποσῶς, οὔτε ἠλάττωσε τὴν πρὸς ἑαυτὸν ἐμπιστοσύνην, διότι ἐσκέπτετο ὅτι εἶναι σπάνιον τὸ ἐπιτυχεῖν ἅμα τῇ πρώτῃ δοκιμασίᾳ. Τὸ δεύτερον ὅμως ἔτος, καθ' ὃ ἐκ τῶν διαγωνισμῶν ἐξῆλθε τὸ αὐτὸ φέρων ἀρνητικὸν ἀποτέλεσμα, ἤρξατο νὰ κατέχηται ὑπὸ λυπηρῶν σκέψεων.

Ἐπὶ εἴκοσι καὶ τέσσαρας ὥρας, καθ' ἃς διαρκεῖ ὁ διαγωνισμὸς, δύναται τις νὰ καταρᾶται τοὺς κριτάς. Ὁ Μάρκελλος ὅμως κατῴρωσε νὰ παραμείνῃ πλειότερον ἐν τῇ αἰθούσῃ, ὑβρίζων κατὰ μόναν, θορυβῶν, ὀμιλῶν περὶ μεροληψίας καὶ σκανδάλων. Ἀφοῦ μεγάλην κατηνάλωσεν ἐν τούτῳ δόσιν εὐγλωττίας—πάντοτε δὲ εἶναι τις εὐγλωττος ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν—ὁ νεαρὸς ζωγράφος ἠσχύνθη ὀλίγον ἑαυτὸν, μετέβη ἐπὶ τινὰς ἡμέρας εἰς τὴν ἐξοχὴν διὰ νὰ καθησυχάζῃ καὶ ἐπανῆλθε σῶφρων μὲν, ἀλλ' εἰς ἄκρον τεθλιμμένος.

Εἶχε βασισθῆ ἐπὶ τοῦ βραβείου κατὰ τοὺς διαγωνισμοὺς ὅπως κατορθώσῃ νὰ ἐξέλθῃ τῆς δυσχεροῦς οικονομικῆς αὐτοῦ θέσεως. Ὁρφανὸς ἐκ μικρᾶς ἡλικίας, ἄνευ περιουσίας, ἔζησεν, ὡς πολλοὶ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ, ἐργαζόμενος καθ' ἐκάστην, μετερχόμενος πάσαν τέχνην, ἀπὸ τῆς εἰκόνας τοῦ θυρωροῦ αὐτοῦ, ἢ ἔδιδεν ἀντὶ δώρου χρηματικῶν, μέχρι τοῦ ζωγραφίζειν κιβωτίδια, περικλειόμενα γλυκύσματα ἐπὶ γάμοις ἢ βαπτίσμασιν. Ἄπαντα ὅμως ταῦτα δὲν ἐπάχυναν τὸ βαλάντιον αὐτοῦ καὶ περιέπεσεν εἰς χρεῖα. Τὰ χρεῖα ταῦτα ἐθεώρει βέβαιον ὅτι θὰ τὰ ἐπλήρωνε, ζῶν μὲν διὰ τοῦ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως παρεχομένου μισθοῦ, διατιθέμενος δ' εἰς ἀπόσβεσιν τούτων τὸ προῖον τῆς πωλήσεως εἰκόνων, αἰτινες θὰ ἐπωλοῦντο βεβαίως εὐκόλως. Τοιοῦτοτρόπως θὰ ἐπέστρεφεν εἰς Παρισίους ἀπηλλαγμένος παντὸς οικονομικοῦ περισπασμοῦ καὶ θὰ ὠδευε τὴν προδιαγεγραμμένην ἤδη ὁδὸν ζωγράφου τοῦ συρμοῦ.

Ναί, τὸ πρᾶγμα ἐφαίνετο βέβαιον ἄφ' ἑαυτοῦ, ἐν τούτοις, ὡς ἐν τῷ μύθῳ, τὸ δοχεῖον ἐθραύσθη καὶ τὸ γάλα ἐχύθη. Ὁ διαγωνισμὸς εἶχε λήξει καὶ τὸ βραβεῖον... τὸ βραβεῖον, ὑπερδιεξεδίκε δι' ἑαυτὸν, ἔλαβεν ἄλλος!

Ἐσκέπτετο πάντα ταῦτα τὰ ὀλίγον θυμηδῆ, ἐξετάζων συνάμα εἰκονογραφίαν, ἢν προετίθετο νὰ συμπληρώσῃ, ἐλπίζων νὰ πωλήσῃ αὐτήν, ὅτε ἐκρούσθη ἡ θύρα τοῦ δωματίου αὐτοῦ.

Κύριός τις εἰσῆλθε, τεσσαρακονταπενταετής περίπου, μὲ ζωηροτάτους ὀφθαλμούς, σπινθηροβολοῦντας ὑπὸ παχυτάτας ὄφρυς, προέχοντα χαρακτηριστικὰ, διασκευὴν τοῦ σώματος ἐν γένει ὀστεώδη, τὸν πώγωνα καὶ τὸν μύστακα ἐπιελῶς ἐξυρμημένον, πυρρὸν δὲ γένειον, ἐν ᾧ αἱ λευκαὶ τρίχες ἦσαν οὐχὶ σπάνια, ἐκάλυπτε τὰς παρειὰς καὶ περιέβαλλε τὸ πρόσωπον ὡς πλαίσιον. Λίαν ἐπιμελῶς καὶ κοσμίως ἐνδεδυμένος, ἔφερεν ἱματισμὸν καινουργῆ

ἐφ' οὐ οὐδεμία ἐφαίνετο πτυχή. Ἐφερην ὑποδήματα δεδεμένα διὰ λεπτοῦ ἱμάντος, τὰ δὲ κομβία τοῦ ὑποκαμίσου αὐτοῦ ἀπετελοῦντο ἐκ μεγάλων ἀδακμάντων.

Ὁ Μάρκελλος ἐχαίρεισεν, ὁ δὲ ξένος ὅστις, βεβαίως δὲν ἦτο Γάλλος, ἀπήντησεν εἰς τὸν χαίρεισμον δι' ἐλαφρῆς κινήσεως τῆς κεφαλῆς. Ἦσχολεῖτο πρὸ παντός εἰς τὴν ταχεῖ καὶ κύκλω προσβλέποντι τῷ βλέμματι ἐξέτασιν τοῦ ἐργαστηρίου καὶ εἶτα τοῦ ζωγράφου αὐτοῦ. Οἱ ζωηροὶ ὀφθαλμοὶ ἐφάνοντο νύχταριστῆμένοι ἐκ τῆς ἐξετάσεως ταύτης. Ἐν τούτοις τὸ ἐργαστήριον δὲν εἶχε πλουσίαν διακόσμησιν, ὁ δὲ ζωγράφος λίαν σκανδαλισθεὶς ἐκ τῆς σιωπηρῆς ταύτης σκηπῆς, δυσχερεστηθεὶς δὲ συνήμα διὰ τὸν τρόπον κατ' ὃν ἀπεδόθη αὐτῷ ὁ χειρετισμὸς αὐτοῦ, προσέλαβεν ὕψος λίαν ὑπεροπτικὸν καὶ ὀλίγον ἐνθαυρντικόν.

— Εἰς τί ὀφείλω τὴν τιμὴν τῆς ἐπισκέψεώς σας, κύριε; ἠρώτησεν ἐπὶ τέλους παρατηρήσας ὅτι ὁ ξένος ἐκεῖνος ὁ φέρων κομβία ἀδακμάντινα ἐφέρετο ὡστε εὐρίσκατο ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

Ἐν τούτοις οὗτος κατέλαβε τὴν ὑπάρχουσαν μίαν μόνην ἔδραν, οἱ δὲ ὑπὸ τοὺς θύκλους τῶν ὀφθαλμῶν ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐξηκολούθουν τὰς ἐπισκοπήσεις αὐτῶν.

Ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως ὁ ξένος ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου αὐτοῦ χρυσοφυλάκιον ἐκ ρωτικῷ δέρματος καὶ ἀρῶν ἐξήτασεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἐν τάξει καὶ μετὰ μεθόδου ἀνὰ μέσον πολλῶν ἐγγράφων, ἔλαβεν ἐν ἐπισκεπτῆριον. Ἦτο τὸ ἐπισκεπτῆριον μεγάλου ἐμπορίου εἰκόνων, ὅστις συνίστα εἰς τὸν νεκρὸν ζωγράφον τὸν κύριον Κύρον Μάρκερσον ἐκ Νέας Ὑόρκης. Ὁ Μάρκελλος αὐθωρεὶ μετέβλεπεν ὕψος καὶ ιδέας, ἐκρίνε δὲ μάλιστα ὅτι τὸ νὰ φέρῃ ὁ ἄγνωστος ἀδάκμαντας ἀντὶ κομβίων δὲν ἦτο κακόν, ἀλλ' ὅτι ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀπαιτήσις τοῦ συρμού, καὶ ἐλυπεῖτο πολὺ διότι ἐπὶ τοῦ πίνακος ἔνθα τοποθετοῦνται αἱ εἰκόνες δὲν ἔθεσέ τινα ἀποπερτωμένην εἰκόνα ὅπως γαργαλίση τὸν πλούσιον ἀγοραστήν.

— Ὁ συνιστῶν με μοὶ εἶπεν ὅτι ὁμιλεῖτε τὴν ἀγγλικήν, εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ ἐπισκέπτης προφέρων ἀθλιέστατα τὴν γαλλικὴν.

Τότε ὁ Μάρκελλος ἐνεθυμήθη ὅτι πράγματι μὲ τῶν ἡμερῶν ἐνώπιον τοῦ ἐμπορίου εἰκόνων, εἶχεν εἶπει, ὅπως ἀρρηρημένος διατελῶν ὅτι ὁμιλεῖ τὴν ἀγγλικήν, ἐπειδὴ δὲ ὁμιλῶν περὶ ἑαυτοῦ εἶχε πάντοτε τὴν συνήθειαν νὰ μὴ ἀναιρῇ οὐδεμίαν περικυτολογίαν, ἣν πιθκῶς εἶχεν εἶπει ποτὲ, ἀπήντησεν ἀγγλιστὶ κατὰ ἐρυθρίων.

— Ὁμιλῶ ὀλίγον. . .

Ἀνεπαίσθητον μειδιάμα ἐπεφάνη πρὸς στιγμὴν ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ ἐξυρησμένου χείλους τοῦ ἐπισκέπτου.

Τότε ὁμιλῶν βραδέως καὶ ὑψῶν τὴν φωνήν, ὡς πράττει τις συνήθως ἐν προμοίῳ περιπτώσει, ὁ ξένος εἶπεν αὐτῷ αὐταῖς λέξεσιν.

— Δὲν ἠθέλησα νὰ παραλάβω διερμηνέα διότι μοὶ ἀρέσει νὰ διαπραγματεύωμαι τὰς ὑποθέσεις μου μόνος μου. Ὄταν δὲν με ἐννοεῖτε διακούσατέ με καὶ τότε θὰ γράψω ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐπιθυμῶ νὰ σὰς εἶπω, διότι οἱ ὀφθαλμοὶ ἐννοοῦσι πολλὰ καλλίτερον τῶν ὠτων. Συγκατατίθεσθε ν' ἀναχωρήσητε αὐριον διὰ τὴν Ἀμερικὴν;

Ὁ Μάρκελλος ἀνετινέχθη ἐπὶ τῆς ἔδρας αὐτοῦ. Βεβαίως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἶπῃ τις μετὰ μεγαλειότητος τῆς τοῦ ξένου γαλλῆνης «ἐρχεσθε νὰ συμπάγωμεν εἰς παρακείμενον ξενοδοχεῖον»;

— Διὰ τὴν Ἀμερικὴν; εἶπετε, αὐριον; εἶναι ἀδύνατον.

— Καὶ διὰ τί; δὲν εἰσθε γυνὴ καὶ ἐπομένως δὲν ἔχετε νὰ πληρώσητε τριακοντάκι κιβώτιον ἀπὸ κουρέλια. Θέσατε μόνον μερικὰ ἀσπρόρρουχα εἰς ἓν μικρὸν κιβώτιον καὶ σὰς φθάσει. Εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην εὐρίσκατε ὅ,τι θέλετε.

— Δὲν σὰς ἐννοῶ.

— Θέλετε νὰ σὰς γράψω διὰ νὰ ἐννοήσητε καλλίτερα;

Καὶ ἤδη ὁ Ἀμερικανὸς ἐξήγαγε χρυσοῦν μολυβδοκόνδυλον καὶ ἠτοιμάζετο νὰ γράψῃ.

— Ὅχι, ὄχι! ἐκεῖνο τὸ ὅποιον δὲν ἐννοῶ εἶναι διατί θέλετε νὰ με σύρητε μέχρι τῆς Ἀμερικῆς!

— Βλέπω καὶ με διακόπτετε· αὐτὸς δὲν εἶναι ὁ κατάλληλος τρόπος διὰ νὰ ἐννοήσητε. Λοιπὸν προσέξατε καλῶς εἰς τὰς ἐκφράσεις μου καὶ παρατηρεῖτε με εἰς τὸ πρόσωπον διὰ νὰ ἐννοῶ ἐκ τῆς μορφῆς σας ἂν ἐννοήτε καλῶς τὰ λεγόμενά μου. Ἡ τέχνη σας εἶναι νὰ κάμνητε εἰκόνας. Ἐχει καλῶς. Ἐγὼ ἔχω ἀνάγκη πολλῶν εἰκονογραφῶν, ἡ δὲ πατρίς μου θέσπισε μεγάλους φόρους ἐπὶ τοῦ εἶδους τούτου τῶν ἐμπορευμάτων. Ἦτο δικαίωμα τῆς καὶ τὸ ἐπραξεν, ἀλλ' ὅπως δὲ ποτε εἶναι δυσχερὸς καὶ ἐγὼ δὲν ἀγαπῶ νὰ δαπανῶ ἀνωφελῶς, Ἐκαμα λογαριασμὸν ὅτι τὸ ταξείδιον καὶ ἡ τροφή σας δὲν θὰ με κοστίσουν 33⁰⁰ ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν εἰκόνων τὰς ὁποίας θὰ σὰς παραγγείλω καὶ διὰ τοῦτο σὰς παραλαμβάνω εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Δὲν σὰς εἶχα σκεφθῆ, διότι εἰς τῶν φίλων μου εἶχεν εἰδικὸν εἰς ἓν εἶδος ζωγράφον, ὅστις εἰργάζετο δι' αὐτόν· ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπέθανεν. . . Ὁ ἔμπορος τῶν εἰκόνων σὰς συνέστησε διότι ὁμιλεῖτε τὴν ἀγγλικήν, εἶναι ἀληθές ὅτι τὴν ὁμιλεῖτε πολὺ ὀλίγον, ἀλλ' ὅπως δὲ ποτε. . . Μοὶ εἶπεν ὅτι ἔχετε χρέη. Ἄ! σὰς ἐπειράζει διότι μοὶ εἶπεν αὐτό· ἀλλ' αὐτοὶ οἱ ἔμποροι τὰ ἠξέουρον ὅλα. Ἐπίσης μοὶ εἶπεν ὅτι μολονότι δὲν εἰσθε ἔκτακτόν τι, ἔχετε ὅμως ἰκανὴν ἀξίαν διὰ νὰ κάμνητε ἐκεῖνο τὸ ὅποιον θέλω. . . Μὴ θυμόνετε, διότι θὰ χρειασθῆ καιρὸς νὰ σὰς καταπραῦνω καὶ δὲν ἔχω καιρὸν νὰ γίνω. Χρειαζομαι εἰκόνας παλαιοῦ συρμού πολὺ σκιερὰς, θὰ με ζωγραφίσητε τὰς εἰκόνας τῶν προγόνων μου.

Ὁ Μάρκελλος ἐντρομος προσέβλεπε μετ' ἀνησυχίας τὴν θύραν τοῦ ἐργαστηρίου αὐτοῦ, διότι ἀναμριβόλως εἶχεν ἀπέναντί του φρενοβλαβῆ τινα, οἱ δὲ φρενοβλαβεῖς εἰσὶν ἐπιφοβοὶ. Ὁ φρενοβλαβῆς ἤρξατο νὰ μειδιᾷ ἐπιχαρίτως, διὰ τρόπον ἐμφαίνοντος ἄνθρωπον λεπτῆς συμπεριφορᾶς.

— Ἐκπλήττεσθε ἐπὶ τοῖς λεγομένοις μου; Καὶ ὅμως ἔχετε ἄδικον. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν προγόνους, με μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν τοὺς γνωρίζουν, ἀκριβῶς ὅπως συμβαίνει εἰς ἐμέ, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ νὰ τοὺς γνωρίσω. Ἀνοικοδόμησα οἰκίαν ἢ μᾶλλον πύργον, ὅπως λέγετε σεις ἐν Γαλλίᾳ εἶναι ἀπαράλλακτος με ἓνα πύργον κείμενον ἐν Λοάρ, τοῦ ὁποίου με διαφεύγει τὸ ὄνομα. Εἶναι ὠραιότατος καὶ με ἐκόστισεν ἀκριβῶς, περὶ τὰς διακοσίας πεντήκοντα χιλιάδας δολλαρίων. Ἐν αὐτῷ ὑπάρχει μεγάλη αἴθουσα, τῆς ὁποίας ἡ ὀροφή εἶναι κεκοσμημένη διὰ ξυλίνου πλαισίου βεβαυμένου καὶ κεχρυσωμένου ὁ ἀρχιτέκτων θεωρεῖ ἑαυτὸν λίαν ὑπερήφανον διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ὀροφῆς ἐκεῖνης. Ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκεῖνη ὑπάρχουσιν ἐπίσης τριάκοντα δύο μικρὰ κόγχαι προωρισμέναι νὰ δεχθῶσιν ἰσχυρίθους εἰκόνας, τὰς ὁποίας θὰ ζωγραφίσητε. Ὁ ἔμπορος τῶν εἰκόνων μοὶ εἶπεν ὅτι εἰς τὴν πατρίδα σας ἡ ζωγραφικὴ ἔξασκεῖται καὶ κατὰ τὸν παλαιὸν καὶ κατὰ τὸν νέον συρμόν. Φαίνεται ὅτι ὁ φίλος μου, ἐκεῖνος ὅστις με εἶχε συστήσει τὸν εἰδικὸν ἐκεῖνον ζωγράφον, ὁ ὁποῖος διήρχετο τὸν βίον ζωγραφίζων προγόνους διὰ τὴν Ἀμερικὴν, — εἶχεν ἀγοράσει πολλὰς εἰκόνας ἀρχαίων διασήμων ζωγράφων πωληθείσας ἐν τινὶ ἐργοστασίῳ ζωγράφου ἐν Παρισίοις. Μοὶ εἶχον εἶπει τὰ ὀνόματα τῶν ζωγράφων, Ραρχήλ, Τιτιανός. . . (ἐὰν ὅμως ἀπατῶμαι εἰς τὰ ὀνόματα δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήττεσθε διότι ἐγὼ δὲν ἐννοῶ ἀπ' αὐτὰ τίποτε) Βερωνέζης, Βὰν Δύμ, Ριμπέρα καὶ ἄλλα ἀκόμη. Σεις λοιπὸν ἐκάστην εἰκόνα θὰ υπογράψητε δι' ἐνὸς ὀνόματος διασήμου ζωγράφου, πρὸ παντός σὰς παρακαλῶ νὰ μεταχειρίζησθε σκιερὰ χρώματα. Μὴ λυπεῖσθε τὴν δαπάνην. Ὄταν τις ἀποφασίῃ νὰ κάμῃ διὰ τῆς ζωγραφικῆς ν' ἀναζῶσιν οἱ πρόγονοί του, πρέπει νὰ τοὺς περιποιῆται καθὼς πρέπει.

Ὁ Μάρκελλος, ὅστις συνέσφιγγε τὰ χεῖλη του διὰ μὴ γελάσῃ, ἤρξατο ἐπὶ τέλους νὰ γελάξῃ τὸσον θορυβωδῶς καὶ ἐπὶ μα-

κρόν, ὥστε ὁ Ἀμερικανὸς χωρὶς ποσῶς νὰ ἐκπλαγῆ ἐμειδιάσεν. Εἶτα δέ, ὅταν ὁ νεαρὸς ἀνὴρ ἐπανέλαβε μικρὸν τὴν τακτικὴν αὐτοῦ φυσιογνωμίαν, ἐξηκολούθησε·

— Ναί, ἐννοῶ, αὐτὰ σὰς φαίνονται λίαν παράδοξα. Ἐκείνο ὅμως ὅπερ εἶναι σπουδαιότατον εἶναι ὅτι ἐκάστη κόγχη τὴν ὁποῖαν δύνασθε νὰ ζωγραφίσητε ὅσον τὸ δυνατόν ταχέως, διότι δὲν ἐπιμένω νὰ ἔχω ἀριστουργήματα, θὰ σὰς πληρωθῆ πρὸς χίλια πεντακόσια φράγκα. Διὰ νὰ περατώσητε ὅλην τὴν ἐργασίαν δὲν θὰ σὰς χρειασθῆ ἐργασία πλέον τῶν ἐξ ἡ ὀκτώ τὸ πολὺ μηνῶν, καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐκεῖ διαμονῆς σας δὲν θὰ ἔχετε καμμίαν δαπάνην. Τοιουτοτρόπως, ὅταν ἐπανέλθητε, θὰ δυνηθῆτε νὰ πληρώσητε τὰ χρέη σας. Ἐὰν εἴσθε ἐχέμυθος, ὅσον δὲ δι' ἐμὲ σὰς ὑπόσχομαι νὰ εἶμαι, κανεὶς δὲν θὰ μάθῃ τί εἶδους ἐργασίαν θὰ κάμητε ἐν Ἀμερικῇ, ἐπομένως θὰ δυνηθῆτε νὰ διέλθητε τὸ ἐπίλοιπον τοῦ βίου σας ἐνασχολούμενος εἰς ἔργα μεγάλης τέχνης, ὡς λέγουσιν, ἐὰν σὰς ἀρέσῃ. Ἐκείνο τὸ ὅποιον σὰς ζητῶ εἶναι νὰ ἐργάζησθε ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον, νὰ κλεισθῆτε εἰς τὸ μέγαρόν μου, νὰ μὴ ἀφήσητε κανένα νὰ ἰδῇ τί πράττετε καὶ νὰ φυλάξητε τὸ πρᾶγμα μυστικόν, ὡς θὰ πράξω καὶ ἐγώ. Θέλω νὰ χαριεντισθῶ μετὰ τῶν προγόνων μου, δὲν θέλω ὅμως νὰ πράξωσι τὸ αὐτὸ καὶ οἱ ξένοι. Ἄς περιμένουν οὗτοι νὰ ἰδοῦν ὅποιον ἀποτέλεσμα θὰ ἐξασκήσουν οἱ πρόγονοι! Ἐπὶ τέλους μήπως τάχα δὲν εἶναι δυνατόν ἐγὼ ὁ Κύρος Μάρκερσον νὰ εἶχον προγόνους;

II.

Τὸ ἀνῆκουστον ὅμως, γελοῖον καὶ ἀποκύημα ἀσθενούντος νοδὸς ἔργον τοῦτο, ὅπερ προὔξηνεν ἀπλετον γέλωτα εἰς τὸν νέον Λεροῦ. ἐπραγματοποιήθη. Ὅταν ὁ Κύρος Μάρκερσον ἀπεφάσιζε νὰ πράξῃ τι, ἔβαινε κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν σκοπόν. Δὲν ἀπεθαρρύνετο εὐκόλως, ἤτο ὑπομονητικὸς καὶ λίαν πείσμων, παρετήρει τοὺς ἄλλους γελώντας καὶ ἄφινεν αὐτοὺς ἡσύχους νὰ γελῶσιν, ἀλλ' ἐκείνους ἐξηκολούθει ἀταράχως τὸν δρόμον του. Ὁ Μάρκελλος δὲν ἠναγκάσθη ν' ἀσχοληθῆ εἰς οὐδέν. Χάρις εἰς τὰς ὁδηγίας τοῦ ἐμπόρου εἰκότων, μέγα κιβώτιον πλήρες ἱματισμῶν, ὀπλισμῶν, καὶ παντοειδῶν ἀρχαίων ἀντικειμένων, εὕρισκετο ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ ἐν τῷ μέσῳ τῶν λοιπῶν ἀποσκευῶν, ὅταν ἐσήμανεν ἡ ὥρα τῆς ἀπελεύσεως. Ὁ Μάρκελλος ἐξεπλάγη λίαν ἰδὼν ὅτι αἱ παραχωρηθεῖσαι αὐτῷ εἰκοσι τέσσαρες ὥραι διὰ τὰς προετοιμασίας ταύτας ὑπερήρκεσαν. Ἄλλως τε, τὸ διάστημα μιᾶς ἡμέρας εἶναι λίαν ἐλαστικόν καὶ δύναται τις νὰ διαπράξῃ πολλὰ κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα.

Αἱ ἐννεα ἐπακολούθησασαι ἡμέραι ἔμειναν ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ Μαρκελλου, ὡς τρομακτικὸς ἐφιάλτης. Τὸ ταξιδεῖδιον ὑπῆρξεν ἀθλιέστατον καὶ ὑπέφερε πολὺ ἐκ τῆς ναυτιάζσεως. Ὁ Μάρκερσον, ὅστις οὐδὲν ἔπαθε κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, τὸν περιποιεῖτο δίδων αὐτῷ καμπανίτην μετὰ πάγου ἀντὶ παντός ἄλλου φαρμάκου, ὅταν δὲ ὁ Γάλλος ἤρξατο ἀναρρωνύων, ἔμεινε διαρκῶς παρ' αὐτῷ. Ἡ τρικυμία διήρκεσε σχεδὸν καθ' ὅλον τὸν διάπλουν, ὁ δὲ Μάρκελλος, ἐν τῷ μεταξὺ ὑποφέρων, ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀκούσῃ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀμερικανοῦ αὐτοῦ, διηγουμένην ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου.

Ὁ Κύρος Μάρκερσον κατὰ τὴν νεανικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν ὑπέφερε πολλά. Τέλος μετὰ τινος φίλου, ὅστις ἐγένετο συνέταιρος αὐτοῦ, ἀνεῦρε καὶ ἐξεμεταλλεύθη μεταλλεῖον ἀργύρου ἐν Νεβάδα. Ἡ περιουσία αὐτοῦ ἦτο τὸσον μεγάλη, ὥστε ὁ Μάρκελλος παρετήρει αὐτὸν ἀγρίως.

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὁ ἔχων κολοσσαῖα εἰσοδήματα εἶχεν ἐν τούτοις ἀπλουστάτας ἐξεις, ἠγάπα νὰ ὑπηρετῆ αὐτὸς ἑαυτὸν ἢ νὰ ὑπηρετῆται παρ' ἄλλων, ἀνελάμβανε πολλὰς γεγαντιαίας ἐπιχειρήσεις καὶ ἐγίνωσκεν εἰς ποῖαν τιμὴν πωλοῦνται καὶ αὐτοὶ ἔτι οἱ λαίμοδέται, ἠγείρετο καθ' ἐκάστην πρωίαν τῇ πέμ-

πτη ὥρα καὶ εἰργάζετο πλεῖστορον παρ' ὅτε θεώρει ἑαυτὸν εὐτυχῆ κερδίζων πέντε δολλάρια καθ' ἐκάστην.

— Ὁ πλοῦτος, ἀπαξ ἀρχίσας νὰ ἐρῆται, ἐρῆται τάχιστα, ἔλεγεν. Ἄλλως τε ἡ πρόδος αὐτοῦ κατανοεῖται καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος τῶν ἐξ ἑθγατέρων μου. Ἡ πρωτότοκος καλεῖται Κάτ. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἡ σύζυγός μου ἔραπτε μόνη τὰ ὑποκάμισά μου. Ἡ δευτέρα—ὅταν δ' ἐγεννήθη εἶχομεν ἕνα σπητάκι καὶ μίαν ὑπηρετρίαν—ὀνομάζεται Λευκή. Ὀλίγον κατόπιν ὅμως ἡ σύζυγός μου, ἀρξάμενη ν' ἀγοράζῃ ἱματισμοὺς μεταξίνους, προσεκτήσατο αἰσθήματα ρωμαντικά. Κατὰ συνέπειαν αἱ τέσσαρες τελευταῖαι φέρουσιν ὀνόματα ὠραία καθόσον προχωροῦμεν. Οἶον· Βιολέττα, Μῶδ, Ἐθὲλ καὶ Ἰμογένη. Ἐὰν μὰς ἤρχετο καὶ καμμία ἐβδόμη, ἀντὶ τοῦ υἱοῦ, ὁ ὁποῖος ἀρνεῖται νὰ παρυσιασθῆ, ἡ κυρία Μάρκερσον θ' ἀνεζήτει βεβαίως τὸ κατάλληλον δι' αὐτὴν ὄνομα ἐν τῇ περσικῇ ποιήσει.

Ἄμα ὡς ἡ ναυτίασις ἐπέτρεψεν αὐτῷ νὰ σκεφθῆ, ὁ Μάρκελλος εὗρε λίαν παράδοξον τὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ τῆς ἀληθοῦς ἀπλότητος τοῦ πλουσιωτάτου τούτου ἀνδρὸς καὶ τῆς ματαιοφροσύνης αὐτοῦ, ἣν ἀπεκάλυπτεν ἡ ἐπιθυμία νὰ ἐτοιμάσῃ ἑαυτῷ προγόνους. Ὁ Κύρος Μάρκερσον ἦτο ἀρκούντως ὀξύνοος ὥστε νὰ μυκτηρίζῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀδυναμίαν, ἐν τούτοις δὲν παρητεῖτο αὐτῆς. Ἠὐχαριστεῖτο μάλιστα ἐξηγῶν αὐτὴν κατὰ τὰς στιγμὰς καθ' ἃς εὕρισκετο ἐν διαχύσει.

— Βλέπετε; Τὰ τέκνα τῶν πτωχῶν, τὰ ὅποια δὲν ἔχουν ἀθύρματα, ζηλεύουσι τὰ ἀθύρματα τῶν τέκνων τῶν πλουσίων μᾶλλον τῶν καλῶν αὐτῶν φαγητῶν καὶ τῶν θερμῶν ἐνδυμάτων. Ἡμεῖς εἴμεθα παῖδες φέροντες γένειον, ἀλλὰ τὸ φαινόμενον εἶναι τὸ αὐτό. Τὸ εὔηχον καὶ ὑψηλὸν τοῦ ὀνόματος, ὁ κόμπος τῶν τίτλων, τὰ ἐμβλήματα, οἱ ὠραῖοι θυρεοὶ καὶ τὰ παρόμοια εἶναι τὰ ἀθύρματα, τὰ ὅποια ἔχει ἡ γηραιὰ Εὐρώπη καὶ στερούμεθα ἡμεῖς. Ζηλεύομεν τὴν εὐτυχιάν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι τὰ ἔχουσιν, ὡς θαυμάζομεν τοὺς ἀρχαίους καθεδρικούς ναοὺς καὶ τὰ ἀρχαῖα εἰρήπια, οὐχὶ διότι εἶναι ὠραῖα, ἀλλὰ διότι ἡμεῖς χρονολογούμεθα ἀπὸ τῆς χθῆς, τὸ δὲ παρελθὸν φαίνεται εἰς ἡμᾶς ὡς τι ὑπέρολαμπρον καὶ μυστηριῶδες. Δὲν ἐπιθυμοῦμεν δι' ἡμᾶς αὐτοὺς αὐλὰς καὶ βασιλεῖς, εἴμεθα ὅμως ἐχθροὶ τῶν ὑπερωκεανείων δημοκρατιῶν, διότι ζητοῦμεν ἐκ τῆς Εὐρώπης νὰ δεῖξῃ εἰς ἡμᾶς ὅ,τι δὲν εὕρισκομεν παρ' ἡμῖν. Ἐὰν βλέπτηε τὸσας τῶν ἡμετέρων νεανίδων νὰ συζευγύνωνται ἰταλοὺς πρίγκηπας ἢ γάλλους κόμητας, νὰ κοσμῶσι τὸσους θυρεοὺς, ὡς λέγετε σεις, πρᾶττουσι τοῦτο διότι ἐν Ἀγίῳ Φραγκίσκῳ ἢ ἐν Σικάγῳ δὲν εὕρισκοῦσι θυρεοὺς, καὶ τὸ νέον τοῦ πράγματος κάμνει αὐτὰς νὰ χάνωσι τὸ λογικόν. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αἱ ταλαίπωροι ἀποβαίνουσι δυστυχέσταται καὶ μετανοοῦσι κατόπιν διότι δὲν ἐνυμφεῖθησαν κανένα Σμάιθ ἢ Δζῶν, ἀλλὰ τότε εἶναι πλέον πολὺ ἀργά. Ἦκουσα μίαν μητέρα νὰ ἀναστενάξῃ ἐπὶ ταῖς συζυγιαῖς δυστυχίαις τῆς θυγατρὸς αὐτῆς, διότι ἠναγκάσθη νὰ διαζευχθῆ νομίμως τὸν εὐγενῆ αὐτῆς σύζυγον. Εἶτα δέ, σπογγίζουσα τὰ δάκρυά της, ἔλεγεν: «Αὐτὸ ὅμως δὲν τὴν ἐμποδίζει νὰ τὴν ἀποκαλοῦν ἀκόμη πριγκηπίσαν!» Ἐλπίζω νὰ μὴ ἰδῶ ποτὲ τὰς θυγατέρας μου πριγκηπίσας δυστυχεῖς, ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ ταῖς προσφέρω παραχημένην εὐγένειαν. Εἶναι ἡ αὐτὴ τρέλλα, ἀλλὰ κατὰ ἕνα βαθμὸν κατωτέρα.

Ὁ πλοῦσιος στολισμὸς τοῦ ξενοδοχείου, ἐν ᾧ ἐν Νέξ Ὑόρκη κατέλυσαν, ἐξεπλήξε τὸν Μάρκελλον. Παρ' ἐκάστῳ δωματίῳ ὑπῆρχε λουτήρ, τὰ πάντα ἦσαν κεχρυσωμένα, οἱ ὑπρέται μαῦροι, ὁ κατάλογος τῶν φαγητῶν, γνωστῶν καὶ ἀγνωστῶν, μακρότατος. Ἄμα τῇ ἀφίξει αὐτοῦ ὁ κ. Μάρκερσον κατέστη ἥττον ὀμιλητικὸς καὶ ἐφάνη πράγματι ὡς ἀνὴρ, ὅστις ἔχει ἐν χερσὶ συμβόλαιον ὅπερ ἐννοεῖ νὰ ἐκτελέσῃ. Ὁ Μάρκελλος, διὰ τὸν ὅποιον τὰ πάντα ἦσαν εὐχάριστα καὶ ὁ ὁποῖος εὕρισκε τοὺς σιδηροδρόμους λίαν παραδόξους καὶ τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως λίαν συχναζομένας ὑπ' ἀνθρώπων τρεχόντων μᾶλλον ἢ περιπατούντων, θὰ ἠὐχαριστεῖτο πολὺ ἐὰν ἐπὶ ὀκταήμερον ἠδύνατο νὰ δια-

σκεδάση πριν ἢ ἀρξῆται τοῦ ἔργου, ὁ Ἀμερικανὸς ὅμως δὲν ἦτο τῆς ιδέας ταύτης. Ἄμα τῇ ἐπαύριον τῆς ἀποβάσεως αὐτοῦ παρέλαβε τὸν ζωγράφον ἐκόντα ἄκοντα καὶ κατέλειπεν αὐτὸν ἐν μέσῳ τῆς μυροβόλου ἐκ τῶν ἀνθρώπων σιγῆς τῆς ἐξοχικῆς αὐτοῦ οἰκίας, ἥτις ἔκειτο ἐν ἐνὶ τῶν λαμπροτέρων σημείων τῆς θαυμασίας ἐκείνης χώρας, ἣν διαρρέει ὁ Χούδσων.

— Ἦδη ἐργάζεσθε, κύριε Μάρκελλε, εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἀμερικανός, ὅσον δὲ τὸ κατ' ἐμὲ ὑπάγω νὰ ἐναγκαλισθῶ τὴν κυρίαν Μάρκερσων καὶ τὰς ἐξ ὀυγατέρας μου.

Ὁ Μάρκελλος ἐπήνεσε λίαν τὴν ἐσωτερικὴν διάταξιν τοῦ κτιρίου καὶ ἠσθάνθη ἑαυτὸν ὡς πεφυλακισμένον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐπαύλει, ἧς ἄλλως ἦν ὁ μόνος κάτοικος. Ἡ ὑπρέτρια, ἡ ὁποία ὑπρέτει αὐτῷ καὶ ἥτις εἶχε διαταγὴν νὰ προμηθεύῃ αὐτῷ πάντα, ὧν εἶχεν ἀνάγκην, κατόκει ἐν δωματίῳ κειμένῳ παρὰ τὸ μέγα κιγκλιδωτόν. Ὁ Μάρκελλος ὅμως σὺν τῷ ἐξ ἱματισμῶν, ἀρχαίων ὀπλιμῶν, καὶ βαρῶν φορτίῳ αὐτοῦ, ἦτο αἰχμηλῶτος τοῦ ἀπειρομεγέθους ἐκείνου πύργου, ὅστις ἦτο καθαρὰ ἀντιγραφὴ τοῦ ἐν Λοῦρ κειμένου πύργου Σενονσῶ.

Ἀπαξ ἐγκαταστάς ἐν τῷ πύργῳ, εὐρέθη ἐμπερίστατος ἀγνοῶν πῶς νὰ ἀρχίσῃ τὸ νέου εἶδους ἔργον αὐτοῦ καὶ χιλιᾶκις μετενόησε διότι τὸ ἀνέλαβεν. Ἡ προσφορὰ ὑπῆρξε τόσον ἀπρόοπτος, ἡ συναλλαγὴ ἐγένετο τόσον ταχέως καὶ ἀπῆλλασεν αὐτὸν τοιαύτης δυσχεροῦς θέσεως, ὥστε δὲν ἐσκέψατο καλῶς πῶς θὰ κατάρθου τὴν αὐταπάτην, ἣν παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν. Ἦτο ὅμως ἤδη ἀργὰ ὅπως ὀπισθοχωρήσῃ καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ ὡς ἡδύνατο καλλίτερον.

Αἱ ἱστορικαὶ ιδέαι τοῦ κ. Μάρκερσων ἦσαν τόσον συγκεχυμέναι, ὅσον καὶ αἱ ἐπιστημονικαί. Ἐφαίνετο ἀναποφάσιτος ὑπὲρ τίνος ἐθνότητος νὰ κλίνη, καθηδύνετο δὲ ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι ἡδύνατο, διὰ τοῦ ζωγράφου, νὰ ἐπιβῆλῃ εἰς τοὺς προγόνους αὐτοῦ κατὰ βούλησιν ἐθνότητά καὶ τίτλους ἐκφραστικούς. Ὁ Μάρκελλος παρετήρησεν αὐτῷ ὅτι τὸ ὄνομα αὐτοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ θεωρηθῆ ὡς ἰσπανικόν, (ὁ Μάρκερσων εἶχεν ἀδυναμίαν ὑπὲρ τῶν ἱματισμῶν τῆς Ἰσπανίας), οὔτε ὡς γαλλικόν, ἐπομένως συνεβούλευεν αὐτῷ νὰ ἐμμένῃ εἰς τὴν ἐθνότητα πολίτου τῆς Ἀγγλίας, ἔνθα οἱ ἱματισμοί, κατὰ τὰς διαφόρους περιόδους τῶν σταυροφοριῶν, τοῦ Ἑρρίκου Η' καὶ τῶν Στουαρτῶν δὲν ἦσαν ἄμειροι χάριτος. Ἐν ἀνάγκῃ ἡδύνατο νὰ ἀναμιξῆ ἱματισμούς καὶ ἄλλων χωρῶν διὰ τῶν γυναικειῶν εἰκόνων. Ὅ,τι ὅμως ἔμενεν ἀόριστον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν εὐγενῶν προγόνων τοῦ Μάρκερσων ἦν ἡ ἐποχὴ τῆς μεταναστεύσεως αὐτῶν εἰς Ἀμερικὴν, αἱ αἰτίαι αὐτῆς καὶ ἐπομένως ὁ ἱματισμὸς, ὃν ἔδει νὰ δώσῃ ὁ Μάρκελλος εἰς τὸν πρῶτον πρόγονον τοῦ Μάρκερσων γενόμενον Ἀμερικανόν. Ἀληθῶς εἶπεν ὁ πάππος τοῦ Κύρου ἦτο Ἴρλανδὸς ἐργαζόμενος ἐπὶ ἡμερομισθίῳ, ἀποδιβασθεὶς εἰς Ἀμερικὴν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος, ἄνευ ὄβολου, ἀλλ' ὅστις τούναντιον ἐκέκτητο μεγάλην πείραν ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τοῦ οὐίσκου. Ὁ Μάρκερσων ὅμως ἤθελε τὸν ἀρχικὸν αὐτοῦ πρόγονον ὡς ἀνθρώπον καταλιπόντα τὴν πατρίδα αὐτοῦ δι' ὑψηλοῦς καὶ εὐγενεῖς σκοποῦς καὶ ἀφορμὰς, ἢ πολιτικὰς, ἢ θρησκευτικὰς. Ὁ Μάρκελλος λοιπὸν προέτεινε τότε νὰ ζωγραφίσῃ πρόσωπον ὅμοιον πρὸς τοὺς ὑπὸ τὸν Κρομβέλλον ἀρχηγούς, οὗτος ὅμως ἐπέμενε θέλων ὀπαδὸν Ἑρρίκου τοῦ Α'. Ἐνεκα τοῦ ἱματισμοῦ, ὃν ἔφερον. Ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν ἦτο ἀδύνατον νὰ παρασταθῆ εἰκὼν τις μετέχουσα ἀμφοτέρων, ἢτοι συγκεχυμένης ἐποχῆς; Τὸ σπουδαιότερον ἦτο νὰ ζωγραφισθῆ πρόγονος φέρων μέγαν πῖλον κεκοσμημένον διὰ πτερῶν, ἐπικνωφόριον ἐξ ὀλοσηρικοῦ χρυσιζόντος, ὑποδήματα μεγάλα, μέγα περιλαίμιον ἐκ τριχάπτων, κρατῶν δὲ μεγάλην ράβδον ἀνὰ χεῖρας. Ὁ Μάρκερσων εἶχε παρατηρήσει πού εἰκόνα τοιοῦτου εἶδους ἐξωγραφισμένην ὑπὸ τοῦ Βᾶν Δὺκ ἢ τοῦ Ραφαήλου, ἡ ὁποία ἐφαίνετο αὐτῷ ἀξία νὰ κοσμήσῃ τὴν αἴθουσαν αὐτοῦ.

Ὁ Μάρκελλος ἤρξατο ἐκ τοῦ ἀπὸ τῶν σταυροφοριῶν προγόνου,

ἥτις ἦτο εὐχερεστάτη ἐργασία, διότι μεταξύ τῶν ρακῶν, ἅπερ ἐκόμισεν ἐκ Παρισίων, ὑπῆρχε πλήρης ἱματισμὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐπομένως δὲν εἶχεν ἀλλ' ἢ νὰ ἐνδύσῃ δι' αὐτῆς τὸ ἀνδρείκελον αὐτοῦ καὶ νὰ ζωγραφίσῃ. Δύω ὀφθαλμοὶ διαπεραστικοὶ καὶ τὸ ἐπίλοιπον μέρος τοῦ προσώπου ἐν σκιᾷ, συνεπεία τῆς προμετωπίδος τοῦ κράνους, ζωρὰ τινὰ χρώματα ἐπὶ τοῦ ὀπλισμοῦ, ταῦτα μόνον ἤρκεσαν ὅπως παρουσιάσῃ ἕνα πρόγονον, καθὼς πρέπει. Ὀλίγη κόνις ξυλανθρώπων ριπτομένη ἐπὶ τῆς εἰκόνης θὰ παρῆχεν αὐτῇ ὄλην τὴν χροιάν ἀρχαιότητος.

Αἱ ὥραι τῆς ἐργασίας παρήρχοντο ταχέως· ἡ αἴθουσα ἀπέτελει λαμπρὸν ἐργαστήριον καὶ διὰ τὰ ἔργα ἅπερ οὕτως ἐξετέλει δὲν εἶχε νὰ φοβῆται τὴν παρουσίαν συγγενῶν καὶ φίλων πληκτικῶν, ἐκάστου ἰδίαν ἐκφέροντος γνώμην, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ φόβητον ζωγράφου. Δυσανεσχέτει ὅμως κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως αὐτοῦ, πρὸ πάντων τὴν ἐσπέραν. Κατὰ συνέθειαν ὁ Μάρκελλος περιεπᾶτει πολὺ, κυρίως ἐντὸ παραδείσῳ, ὅστις ἦτο ἀπέραντος καὶ πυκνότατος, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διευθύνετο πρὸς τὸν ποταμόν, ὅπου ἐθαύμαζε τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, θαυμασίαν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ, ἔνθα ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι τόσον καθαρὰ. Παρετήρει τὸν ἐξαισίον ποταμόν, ὅστις ἐν τῷ μέρει ἐκείνῳ ἔρρεεν ἀνὰ μέσον δύο ὄχθων, ὧν ἡ μία ἦτο κατάφυτος καὶ χαρίεσσα, ἡ δ' ἄλλη ἀπετελεῖτο ἐκ γιγαντώδους βράχου ἀποτόμως κατερχομένου εἰς τὸν ποταμόν. Ὁ Μάρκελλος ἐν τῷ μεταξύ θαυμάζων τὸ ὠραῖον ἐκεῖνο τοπίον, ἀρεσκόμενος εἰς τὴν σιγὴν τοῦ δάσους καὶ ἀναπνέων τὴν ζωογόνον αὔραν τοῦ φθινοπόρου, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν λαμπροτέραν ὥραν τοῦ ἔτους ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις, ἠσθάνθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ μελαγχολίαν καὶ θλίψιν. Μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εὐρέθη μεταξύ συναδέλφων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θορύβου μεγαλοπόλεως. Ἡ ἀπόλυτος ὅμως ἀπομόνωσις αὐτοῦ καὶ ἡ ἐν τῷ ἀπεράντῳ πύργῳ ἐπικρατοῦσα νεκρικὴ σιγὴ προὔξενον αὐτῷ νοσταλγίαν.

Μὴ δυνάμενος πλέον νὰ ὑποφέρῃ ἤρξατο νὰ διαφεύγῃ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἀπερχόμενος εἰς Νέαν Ὑόρκην, ἔνθα δὲν ἐγνώριζεν οὐδένα. Ἡ ἀπομόνωσις ἐν μέσῳ αὐτοῦ τούτου τοῦ πλήθους ἐφάνη αὐτῷ ἀπεχθεστέρα τῆς ἐν τῷ πύργῳ. Δὲν εἶχε λοιπὸν ἄλλο νὰ πράξῃ ἀλλ' ἢ νὰ ἐργασθῆ λυσσῶδῶς καὶ ν' ἀποτελειώσῃ τοὺς προγόνους ὅσον ἡδύνατο ταχέως. Εὐτυχῶς δι' αὐτὸν ἦτο πεποικισμένος δι' ἐκτάκτου εὐχερείας, καὶ ταχέως εἰθίσθη εἰς τὸ εἶδος ἐκεῖνος τῆς ζωγραφικῆς. Ὅτι ὅμως ἐστενοχῶρει αὐτὸν ἦν ἡ ἔλλειψις προτύπων. Ἐλαβε τὸν κηπουρόν, ἀλλ' ἦτο ἀδέξιος καὶ δύσμορφος. Ἐπομένως ἠναγκάσθη νὰ περιορισθῆ εἰς σχέδια ἐπὶ χάρτου ὑπάρχοντα, εἰς φωτογραφήματα καὶ εἰς ἀντιγραφὰς παλαιῶν εἰκόνων, μετέτρεπε δὲ καὶ ἐτακτοποίησε τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἀναλόγως τοῦ ἀντικειμένου, ὅπερ ἐπεθύμει νὰ παραστήσῃ. Αἱ εἰκόνες ὅμως τῶν διασῆμων ζωγράφων συνετέλεον κατὰ πολὺ εἰς τὴν νεκρανάστασιν ταύτην τῶν προγόνων τοῦ Κύρου Μάρκερσων.

Ὁ Μάρκελλος ὑπερεπήδησε γενεὰς τινὰς ὅπως φθάσῃ ταχύτερον εἰς τὴν τοῦ ἐπὶ Στουαρτῶν προγόνου. Ὁ ἱματισμὸς, ὃν εἶχε φέρει, διετηρεῖτο ἐν καλῇ καταστάσει, ἐδοκίμασεν αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ, παρετήρησεν ὅτι ἦτο κομψότατος ὑπὸ τὸν ἀμφιεσμὸν ἐκείνον, ἐτοποθέτησε μέγαν καθρέπτην εἰς ἀνάλογον μέρος καὶ οὕτως ἡδυνήθη νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπον αὐτὸς εἰς ἑαυτόν. Τοῦτο ἦτο βεβαίως μᾶλλον ἐνδιαφέρον ἢ νὰ ζωγραφίσῃ προγόνους ἀορίστους ὑπὸ ὀπλισμούς μεσαιωνικούς, τοιοῦτοτρόπως ἐφάνη αὐτῷ ὅτι εἰργάζετο μᾶλλον κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς τέχνης.

(Ἀκολουθεῖ).

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.